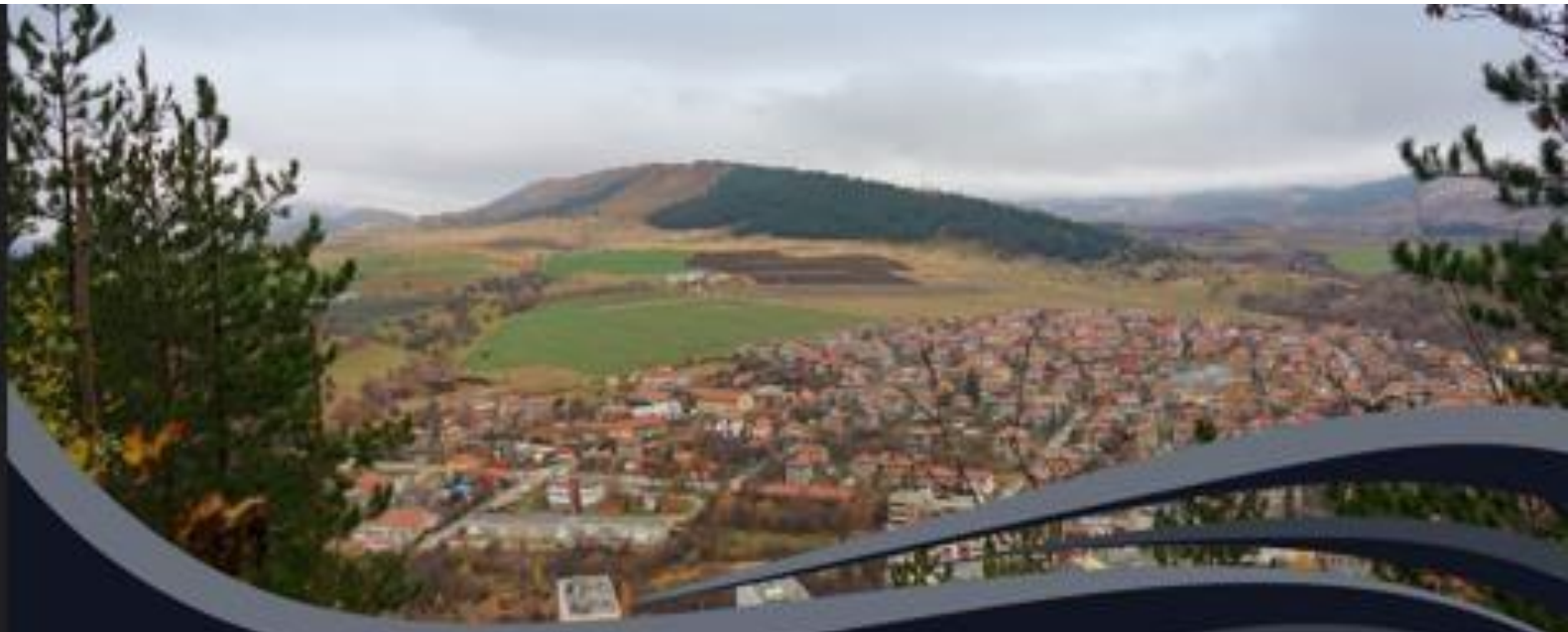

ДОКЛАД
ЗА
МЕЖДИННА ОЦЕНКА НА ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БРЕЗНИК 2021 - 2027Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ - стр. 3

ВЪВЕДЕНИЕ - стр. 7

МЕТОДИКА - стр.10

МЕЖДИННА ОЦЕНКА ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ И ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БРЕЗНИК В ПЕРИОДА 2021 - 2023 ГОДИНА - стр. 12

ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПИРО – стр 77

ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО И МОНИТОРИНГА НА ПИРО – стр. 103

ОСНОВНИ ИЗВОДИ – стр. 131

ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ПРЕПОРЪКИ - стр. 131

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АЗ - Агенция по заетостта

АНКПР - Актуализирана национална концепция за пространствено развитие АПИ - Агенция „Пътна инфраструктура “

БАБХ - Българска агенция по безопасност на храните

БД - Басейнова дирекция

ВЕИ - възобновяеми енергийни източници

ВиК - водоснабдяване и канализация

ВОМР - водено от общностите местно развитие

ГД ГРАО - Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване“

ДМА - дълготрайни материални активи

ДБ - държавен бюджет

ДБТ - Дирекция „Бюро по труда”

ДГ - детска градина

ДГС/ДЛС - Държавно горско/ловно стопанство

ДСП - Домашен социален патронаж/ Дирекция „Социално подпомагане “

ЕЗФРСР - Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони

ЕИП - Европейско икономическо пространство ЕО - екологична оценка

ЕС - Европейски съюз

ЕСИФ - Европейски структурни и инвестиционни фондове

ЕСФ - Европейски социален фонд

ЕФРР - Европейски фонд за регионално развитие

ЗООС - Закон за опазване на околната среда

ЗРР - Закон за регионалното развитие

ЗЗ - защитени зони

ЗМ - защитени местности

ЗТ - защитени територии

ИАОС - Изпълнителна агенция по околна среда

ИСУН - Информационна система за управление и наблюдение

ИТИ - Интегрирани териториални инвестиции

ИТП - Интегриран териториален подход

ИТС - Интегрирана териториална стратегия

ИТСРЮЗР - Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен район КИТИ

- Концепция за интегрирани териториални инвестиции

МБАЛ - Многопрофилна болница за активно лечение

МДТ - Местни данъци и такси

МЗ - Министерство на здравеопазването

МИГ - Местна инициативна група

МРРБ - Министерство на регионалното развитие и благоустройството

МТСП - Министерство на труда и социалната политика МО - Междинна оценка

МОН - Министерство на образованието и науката

МОСВ - Министерство на околната среда и водите

МСП - малки и средни предприятия

НИРД - научно-изследователска и развойна дейност

НПВУ - Национален план за възстановяване и устойчивост

НПО - неправителствени организации

НСИ - Национален статистически институт

НСОРБ - Национално сдружение на общините в Република България НСРР - Национална стратегия за регионално развитие НУ - Начално училище НЧ - Народно читалище

NUTS - обща класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана от

ЕВРОСТАТ за регионите в Европейския съюз

ОБ - общински бюджет

ОДЗ - Областна дирекция „Земеделие”

ОП - Оперативна/и програма/и

ОПЕУТП - Оперативна програма „Електронно управление и техническа помощ”

ОПОС - Оперативна програма за околна среда ОСИ - Отдел „Статистически изследвания“

ОСП - Обща селскостопанска политика

ОПИК - Оперативна програма за иновации и конкурентоспособност

ОПНОИР - Оперативна програма за наука и образование за интелигентен растеж

ОПНИИДИТ - Оперативна програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация

ОПР - Общински план за развитие

ОПРР - Оперативна програма за развитие на регионите

ОПРЧР - Оперативна програма за развитие на човешките ресурси

ОПТС - Оперативна програма за транспортна свързаност

ОПХОМП - Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане

ОУ - основно училище

ОУП - общ/и устройствен/и план/ове

ПИРО - План за интегрирано развитие на община

ПКИП - Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“

ПМДРА - Програма за морско дело, рибарство и аквакултури

ПО - Програма „Образование“ / Последваща оценка ПОС - Програма „Околна среда“

ППЗРР - Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие

ПРР - Програма „Развитие на регионите“

ПРСР - Програма за развитие на селските райони ПРЧР - Програма „Развитие на човешките ресурси“

ПСПВ - пречиствателна станция за питейни води ПСОВ - пречиствателна станции за отпадъчни води
ПТП - Програма „Техническа помощ“

ПХОМП - Програма „Храни и основно материално подпомагане“

ПЧИ - преки чужди инвестиции

РБ - Република България / Републикански бюджет

РДГ - Регионална дирекция по горите

РЗИ - Регионален център по здравеопазване

РИОСВ - Регионална инспекция по околната среда и водите

РСЗ - Регионална служба по заетостта

РСР - Регионален съвет за развитие

ЮЗР - Югозападен район

СПРЗСР - Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони СУ - средно училище

ТБО - твърди битови отпадъци/ такса битови отпадъци ТГС - трансгранично сътрудничество

ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът обобщава резултатите от междинната оценка (МО) на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община (ПИРО) Брезник 2021-2027 г. за първите три години от неговото действие и прилагане. Междинната оценка е изготвена на основание чл. 33 от Закона за регионалното развитие (ЗРР) и чл. 26 от Правилника за прилагане на ЗРР (ППЗРР). Съгласно нормативните изисквания за реализацията на стратегическите документи за регионално и пространствено развитие се извършва междинна оценка в средата на периода на тяхното действие.

Планът за интегрирано развитие е документ, който определя средносрочните цели и приоритети на община Брезник в съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Югозападен район и Общия устройствен план на общината.

Планът за интегрирано развитие на община Брезник за периода 2021 - 2027 г. е приет от Общински съвет - Брезник с Решение № 318/Протокол № 28 от 21.09.2021 г., на основание чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА и на основание чл. 23, т. 1 и чл. 24, т. 1 от Закона за регионалното развитие, във връзка с чл. 21, ал. 1 от Правилника за прилагане на ЗРР.

Планът за интегрирано развитие на община Брезник е разработен за срок от 7 години, които съвпадат с програмния период на ЕС. Като стратегически документ той обвързва сравнителните предимства, ресурси и потенциал на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети, насочени към устойчиво, интегрирано развитие, по-добро качество на живот и по-висок жизнен стандарт за хората. Документът е съобразен със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на редица нормативни документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, кадастъра, опазването на околната среда, насърчаване на инвестициите, устойчиво развитие на туризма и други.

Междинната оценка е част от триадата оценки - „предварителна-междинна- последваща“, като всяка от тях е функция на предходната и се стреми да подобри качеството на стратегическия документ и резултатността в постигане на целите му. Предварителната оценка на ПИРО е изготвена при неговото разработване през 2021 г.

Основната цел на ПИРО на община Брезник за периода 2021-2027 г. е стимулиране на устойчив растеж и осигуряване на пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и ресурси, за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия, съгласно чл. 13, ал. 2 от ЗРР. ПИРО е разработен и се прилага за цялата територия на общината.

Съгласно нормативните изисквания на ЗРР, настоящият Доклад за междинна оценка включва:

1. оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
2. оценка на общото въздействие;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Първите три елемента са свързани с анализ и оценка на различните аспекти от изпълнението, докато финалният включва изводи и препоръки за подобряване на организацията и реализацията на плана.

Първият елемент е свързан с общ преглед на проектите и инициативите с принос към плана - реализирани или в процес на реализация в рамките на отчетния период 2021-2023 г. Систематизирани са различни проекти и инициативи и е определена тяхната принадлежност към приоритетните области и цели на ПИРО.

Вторият компонент оценява степента в изпълнението на целите и приоритетните области, като надгражда оценката на първоначалните резултати. Стойностите на систематизираните проекти и инициативи са обобщени в обща финансова оценка за

изпълнението на ПИРО. В този елемент са сравнени актуалните и целевите стойности на индикаторите, заложени в плана.

Преценката на ефективността и ефикасността на изпълнението се аргументира от съотношението между направените разходи и постигнатите ползи в рамките на целите и приоритетните области. Този **трети** компонент синтезира информацията за проектите и индикаторите от предните части и добавя обзор на предприетите действия по изпълнението и наблюдението на ПИРО .

Четвъртият елемент отразява най-важните констатации относно идентифицираните проблемни области и ограничители на развитието на местно ниво, попречили на изпълнението на плана през първите три години от неговото прилагане. Изводите са ориентирани спрямо трите основни теми в оценката: проекти и инициативи; индикатори; действия по изпълнението и наблюдението на плана.

Конкретните препоръки са базирани на изводите и са насочени към подобряване процеса на реализация на ПИРО в оставащия период на неговото действие до 2027 г.

Междинната оценка има за цел да установи как са използвани обществените ресурси, каква е ефикасността на извършените интервенции, в каква степен са потвърдени предвидените резултати и постигнати заложените цели. Тя проучва факторите за регистрирания успех или неуспех на намеренията за промяна, прави обобщени изводи за устойчивостта на резултатите и осигурената продължителност на въздействията.

Междинната оценка е предприето действие за анализ на провеждането и резултатите от определен брой инициативи, които се осъществяват в повече или по-малко, формализирана методологична и институционална рамка с оглед на отчитането и/или подобряването на определени публични дейности, по-специално посредством сравняване на резултатите с поставените цели и с използваните средства и ресурси.

Междинната оценка включва анализ и оценка на изпълнението на целите и приоритетите, релевантността на ПРИО и капацитета за организация и координация на отговорните за неговото прилагане органи.

Целта на настоящата междинната оценка е да осигури независима и актуална информация за постигнатите резултати от реализацията на Плана за интегрирано развитие на община Брезник за първите три години от неговото прилагане 2021-2023 г. Оценката следва да направи необходимите изводи и препоръки за подобряване на управлението и координацията по изпълнение на заложените цели и приоритети за оставащия период на неговото действие до 2027 г.

За постигането на тези цели са изпълнени следните задачи:

- Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на ПИРО и степен на постигане на съответните цели;
- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
- Изследване на промените във вътрешната и външната среда в контекста на прилагане и реализация на заложените мерки и дейности в ПИРО;
- Актуален преглед за съответствие и приложимост на заложените цели и приоритети със социално-икономическите условия и фактори на средата;
- Изводи и препоръки за оптимизиране на въздействието на ПИРО.

Основните критерии, които са използвани при междинната оценка са критериите за приложимост, обоснованост, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост.

В изготвянето и обсъждането на проекта на настоящия Доклад за междинна оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Брезник за периода 2021 – 2027 г. участваха представители на Общинската администрация, независими експерти и различни заинтересовани страни.

МЕТОДИКА

Избраната методика е насочена към постигане на обективност на междинната оценка относно първоначалните резултати от реализацията на ПИРО, стратегията и мерките за координация на документа през първите три години от неговото прилагане. Направени са съответните изводи, обобщения и препоръки за оптимизация и подобряване на работата по изпълнение на плановия документ за оставащия период на неговото действие до 2027 г.

I. ЕТАПИ НА МО - Оценката на ПИРО премина последователно през следните етапи:

> ПРОУЧВАНЕ: На този етап беше създадена организацията за провеждане на междинната оценка и беше събрана базова информация и статистически данни за нуждите на анализа и оценката.

За целите на проучването бяха използвани справки, информация от различни институции и консултации с Общинска администрация - Брезник.

> АНАЛИЗ И ОЦЕНКА: На този етап беше извършено обобщаване, анализ и оценка на събраните данни, факти и информация. Изготвена беше междинна оценка на изпълнението на ПИРО, резултатите от която са описани в настоящия доклад. Извършен е подробен анализ и оценка на промените в социално-икономическото развитие на общината, изпълнението на целите и приоритетите на плана и капацитета на отговорните за неговото прилагане органи. Направени са съответните изводи, обобщения и препоръки за подобряване на работата по изпълнение на ПИРО за периода до края на неговото действие (2027 г.).

> СЪГЛАСУВАНЕ И ПРИКЛЮЧВАНЕ: Това е заключителния етап, свързан със съгласуване на Доклада от междинната оценка и направените констатации с Общинска администрация - Брезник. Направените допълнения, коментари и забележки от страна на администрацията са взети под внимание и са включени в доклада за междинната оценка.

II. МЕТОДОЛОГИЯ

За изготвяне на междинната оценка са използвани следните методи:

- Наблюдение - пряк метод за събиране на данни и информация;
- Проучване - проучване на документи, информация и данни от различни източници;
- Описание - описват се факти, данни, резултати, констатации, препоръки и изводи;
- Анализ и синтез - анализира се базовата входяща информация и данни и се обобщават резултатите за нивото на изпълнение на ПИРО;
- Оценка - оценява се степента на изпълнение, степента на постигане на заложените цели, ефективност и ефикасност на използваните ресурси и други;
- Сравнение - сравняват се данни, факти, показатели и резултати. На база на сравнението се правят изводи и препоръки;
- Работа в екип - съгласуваност, разпределение на задачите и пълен синхрон в действията на екипа за изготвяне на последващата оценка за изпълнение на ПИРО;
- Индексен метод - изравняване равнището на даден показател, заложен в ПИРО към неговото равнище в минал период или време, прието за база;
- Графичен метод - за изобразяване на данни, факти, тенденции чрез геометрически изображения на функционална зависимост с помощта на линии на равнината.

III. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

За междинната оценка са използвани следните източници на данни и информация:

1. План за интегрирано развитие на община Брезник 2021-2027 г.;
2. Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югозападен район 2021-2027 г.;
3. Годишни отчетни доклади за наблюдение изпълнението на ПИРО за 2021 и 2022 г.
4. Официални данни от Отдел „Статистически изследвания“ - Перник, ДБТ - Перник, ДСП - Брезник, ОСЗ - Брезник, ОДЗ - Перник, ДГС - Брезник, РЗИ - Перник, БАБХ, ДФЗ и др. институции;
5. Справки, доклади и отчети на Община Брезник;

6. Отчети за изпълнение на бюджета на община Брезник за периода 2021-2023 г.;
7. Планове и отчети за разходите по Капиталовите програми на Община Брезник за периода 2021-2023 г.
8. Справки и данни от ИСУН - Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България;
9. Интернет страници и портали: Община Брезник, ИСУН, НСИ, Инфостат, ГРАО, АЗ, ПУДООС и др.
10. Официални страници на УО на оперативните програми, финансирани от ЕС и др.

Междинната оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Брезник се фокусира върху аналитичен обзор и сравнителен анализ на резултатите и въздействието от неговото прилагане за периода 2021-2023 г., при отчитане на настъпилите социално-икономически и политически промени на местно, регионално и национално ниво, в светлината на промените в регионалната политика на ЕС и усложнената международна обстановка - пандемия, войни, миграция, икономически и финансови кризи.

Предмет на настоящата разработка е многостранното развитие на община Брезник, свързано с изпълнението на проекти и инициативи с принос към стратегията и програмата за реализация на ПИРО. Докато общинският план анализира и оценява състоянието и тенденциите на развитие в общината, междинната оценка обхваща социално- икономическото развитие от гледна точка на изпълнението на плана.

Докладът за междинна оценка е изготвен с натрупване на всички проекти, обекти и дейности, реализирани на територията на община Брезник от 2021 г. до 2023 г., включително приключените и в процес на изпълнение. По този начин констатациите на настоящия Доклад са неразделна част от общата оценка на общинското управление и реализация на Плана за първите три години от неговото прилагане. Констатациите на етапа на междинна оценка са основа за бъдещото стратегическо планиране в общината и подобряване на местното и регионално развитие до края на програмния период - 2027 г.

Националния план за възстановяване и устойчивост дава възможност на Общината да осигури допълнително средства за решаване на важни инфраструктурни обекти и други проблеми от съществено значение за жителите на Брезник и общината.

С особено значение е включването и ползването на възможностите за финансиране по плана за справедлив преход .Участието в териториалния план за област Перник дава възможност за финансиране на различни идеи и намерения, които ще съдействат за подобряване на живота и повдигане стандарта на живеещите в Община Брезник.

В цялостния процес на наблюдение и оценка на ПИРО при спазване на принципа за партньорство участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество и други заинтересовани страни.

Общинският съвет е орган за наблюдение на изпълнението на Плана за интегрирано развитие. Мониторингът и контролът на изпълнението са неразделна част от общия процес на реализиране на публични политики в Община Брезник. Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и

приоритетите, заложени в плана посредством реализацията на мерки и проекти/дейности и включените индикатори за оценка.

Системата за наблюдение и оценка осигурява ефективното изпълнение на плана с оглед постигане на целите за балансирано, устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на определени проекти и дейности. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща и Програмата за неговата реализация, като отчита изпълнението на включените проекти и дейности по приоритети и мерки.

Чрез мониторинга на ПИРО се цели да се предостави на компетентните местни органи (Общински съвет - Брезник, Кмета на общината, служителите от общинска администрация), както и на всички заинтересовани страни (социално-икономически партньори и структури на гражданското общество), актуална информация за прогреса или липсата на напредък в изпълнението на поставените цели. В резултат на мониторинга, важен етап от който е междинната оценка, могат да се направят своевременни промени в начина на организация и изпълнение, в приоритетите и целите на ПИРО, който трябва винаги да следва актуалните теми и проблеми на обществото и политиките за тяхното разрешаване.

МЕЖДИННА ОЦЕНКА

I. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ И ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА БРЕЗНИК В ПЕРИОДА 2021 - 2023 ГОДИНА

Анализ на факторите на средата

Изпълнението на ПИРО стартира в условия на усложнена социално-икономическа и политическа обстановка, белязана от непрекъснати световни и национални кризи.

Отчетният период 2021-2023 ще остане в историята с поредицата трудни, неспокойни и динамични години, поставили страната ни и българските общини на сериозни изпитания.

Извънредни ситуации, продължителна пандемия от коронавирус (COVID-19), военни конфликти в Украйна и Израел, постоянно вътрешнополитическо напрежение, нестабилност, многократни парламентарни избори и задълбочаващи се икономически, финансови и енергийни кризи. Всичко това оказва изключително негативно влияние на социално- икономическите процеси и забави изпълнението на важни общински проекти и дейности.

Глобалната здравна криза, породена от коронавируса, беше с трудно прогнозируеми измерения и наложи нови сценарии за бъдещето и промени в стратегическото планиране и в приоритетите на общинските политики. Предприети бяха мерки за ограничаване на заболеваемостта и помощ за здравната система, за насърчаване на засегнатия бизнес и социална подкрепа в защита на най-уязвимите групи от населението.

Нарастващата политическа нестабилност у нас, тежката вътрешна икономическа криза и епидемична обстановка, се отразиха негативно на бизнеса, на покупателната способност и жизнения стандарт на населението. Ограниченията в начина на живот и неизбежните от това негативни икономически последици доведоха до рекорден ръст на инфлацията, повишаване на безработицата, поскъпване на цените на енергоносителите и храните от първа необходимост. Наложително се въведоха някои непопулярни мерки за икономии на ел. енергия. Увеличиха се непредвидените разходи в общинския бюджет.

Пандемията постепенно отшумява през 2022 година, когато започва войната в Украйна, предизвикала задълбочаване на икономическите и политически проблеми, допълнително усложнени от природни бедствия, множество протести, растяща инфлация, задълбочаваща се енергийна криза.

Българските общини бяха пряко засегнати от високата инфлация, от неочаквания и непредвидим ръст на цените на някои стоки и енергоносители. В тези условия се наложи динамична смяна на приоритетите, въвеждане на нови, не планирани мерки и значително увеличение на непредвидените разходи в общинските бюджети.

Политическата нестабилност с честа смяна на централната власт и служебни кабинети се задълбочи през 2023 г. с поредните предсрочни парламентарни избори и нов модел на управление с премиер на ротация. Инфлацията забавя темпове, но икономическата, политическа и социална кризи и обществено недоволство продължават да влияят върху местните приоритети и публичните финанси.

Последната отчетна година се характеризира със закъсняло приемане на държавен бюджет, неработещи оперативни програми за периода 2021-2027 г., неефективен Национален план за възстановяване и устойчивост, неприет Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони. Всичко това се отразява негативно на резултатите от изпълнението на Плана за интегрирано развитие и трябва да бъде отчетено на етапа на МО.

Продължителната липса на възможности за кандидатстване за европейско финансиране забави изпълнението на голяма част от проектите, включени в ПИРО. Негативните демографски тенденции също оказваха силен натиск върху развитието на социалните системи и неблагоприятно влияние върху икономиката. Тези процеси наложиха преориентиране на ресурсите на общините, но и инвестиции в развитие на капацитета на администрациите за успешно справяне с проблемите и по-добро планиране. Въпреки това 2023 беше и годината, в която приключи битката с коронавируса. В тези условия през есента се проведоха и редовните избори за местна власт.

Новият мандат 2023 -2027 г. съвпада по време с приключването на програмния период и предстои активна работа по наваксване на забавянето и постигане на съществен напредък в изпълнението на плановете за развитие. Общините са изправени пред предизвикателствата на дигиталната трансформация и зеления преход. Общите европейски политики трябва да бъдат успешно интегрирани във всички процеси, свързани с работата на администрациите.

Настоящият програмен период налага общините да реализират все повече проекти и дейности в партньорства с други общини, с научни организации и университети, с гражданския сектор. Този процес е свързан не само с придобиване на нови умения, но и с промяна на цялостния подход за стратегическо планиране и търсене на възможности за финансиране, чрез интегрирани териториални инвестиции. Не на последно място, подготовката за приемане на страната ни в еврозоната поставя

както директни задачи на местните администрации, така и очаквания за активност от тяхна страна за доброто информиране на гражданите и гарантиране на спокойствието и сигурността.

При осигуряването на външни средства за изпълнението на проекти в община Брезник е необходимо активно включване в плана за устойчивост съгласно изискванията и допустимите дейности.

Особено внимание да обърне ръководството на общината за кандидатстване по фонда за справедлив преход защото е допустима заради Пернишкия въгледобивен ройон.

Въпреки трудностите през целия отчетен период 2021-2023 година община Брезник продължава да работи за изпълнение на предвидените проекти, мерки и дейности, насочени към подобряване състоянието на населените места, изграждане на съвременна инфраструктура, чиста околна среда, създаване на благоприятни условия за бизнеса, привличане на инвестиции, повишено качество на обществените услуги, по-добро образование и достъпно здравеопазване. Усилията на общината са насочени към максимално развитие на туристическия потенциал, обогатяване на културния живот и популяризиране на дестинацията.

Изпълнението на ПИРО се извършва при спазване принципите за законосъобразност, прозрачност и публичност, защита на обществените интереси, ефективно и целесъобразно използване на финансовия ресурс, включително за покриване на извънредните и непредвидени разходи. При анализиране на изпълнението на ПИРО в настоящия Доклад за междинна оценка са отразени настъпилите промени в условията на живот, оказващи пряко въздействие върху социално-икономическото развитие на община Брезник през отчетния период 2021 -2023 г.

Сравнителна характеристика

При анализиране и проследяване на условията за изпълнение на ПИРО в настоящия доклад за междинна оценка е направена сравнителна характеристика като са отчетени промените в основни показатели, оказващи въздействие върху социално-икономическото развитие на община Брезник. Направено е сравнение на стойностите на ключовите показатели през 2020 г. - базова преди прилагането на ПИРО и през отчетната 2023 г.

Демографските тенденции са важен показател за социално-икономическото състояние и перспективи за развитие на общината. Основни източници на информация и демографски данни са Националния статистически институт (НСИ) и Главна дирекция ГРАО чрез своята Национална база данни „Население”.

Данните за изтеклата календарна 2023 г. не са публикувани от НСИ към момента на изготвяне на настоящия доклад за междинна оценка и анализът може да бъде извършен към наличната статистическа информация за 2022 г. Данните от ГРАО са актуални към 31 декември 2023 г.

Община Брезник е една от 6-те в област Перник. През анализирания период тя запазва трето място по територия и трето място по население в областта. Със своите 404 км², тя представлява около 16,9% от територията на областта, която общо обхваща 2394 км². От нея по територия в Пернишка област е по голяма само община Трън.

Население и гъстота

Към 15.12.2024г. населението на община Брезник е 6040 души.

Това представлява приблизително 5,1% от общото население на област Перник, което е 111 032 души.

Гъстотата на населението в община Брезник е около 14,4 души на км², което е значително по-ниско от средната гъстота за областта.

Населени места

Община Брезник включва 35 населени места, от които единствено град Брезник е с градски статус, а останалите са села.

Това представлява около 20,5% от всички 171 населени места в област Перник.

Икономическо развитие

Икономиката на община Брезник е сравнително по-слабо развита в сравнение с други общини в областта, като Перник и Радомир. Основните икономически дейности са свързани със селско стопанство, малки и средни предприятия, както и с ограничени промишлени производства. Ниската гъстота на населението и преобладаващият селски характер на общината са фактори, които влияят върху икономическото ѝ развитие.

Сравнение с други общини в област Перник

Община Перник: Най-голямата община в областта с население от 80 191 души в град Перник.

Гъстотата на населението е значително по-висока в сравнение с Брезник.

Община Радомир: Също по-добре населена от Брезник, с по-развита икономика и по-висока гъстота на населението.

Община Трън: С по-ниска гъстота на населението в сравнение с Брезник, но с подобни икономически характеристики.

В обобщение, община Брезник се характеризира с голяма територия, ниска гъстота на населението и по-слабо икономическо развитие в сравнение с някои от останалите общини в област Перник. Въпреки това, тя притежава потенциал за развитие, особено в областта на селското стопанство и малките предприятия.

Населено място	Постоянен адрес общо	Настоящ адрес общо	Постоянен и наст.адрес в същото НМ
ГР.БРЕЗНИК	3782	3737	3314
С.АРЗАН	6	5	3
С.БАБИЦА	11	20	7
С.БАНИЩЕ	25	54	23
С.БЕГУНОВЦИ	93	120	79
С.БИЛИНЦИ	0	7	0
С.БРЕЗНИШКИ ИЗВОР	23	36	20
С.БРУСНИК	0	6	0
С.ВЕЛКОВЦИ	116	161	103
С.ВИДРИЦА	11	29	8
С.ГИГИНЦИ	92	116	71
С.ГОЗ	1	7	1
С.ГОРНА СЕКИРНА	7	22	5
С.ГОРНИ РОМАНЦИ	8	16	4
С.ГЪРЛО	31	74	28
С.ДОЛНА СЕКИРНА	84	123	66
С.ДОЛНИ РОМАНЦИ	7	16	7
С.ДУШИНЦИ	3	7	3
С.ЗАВАЛА	8	10	7
С.КОНСКА	60	92	52
С.КОШАРЕВО	145	188	112
С.КРАСАВА	9	17	9
С.КРИВОНОС	0	7	0
С.МУРТИНЦИ	2	25	2
С.НЕПРАЗНЕНЦИ	38	48	36
С.НОЕВЦИ	454	494	406
С.ОЗЪРНОВЦИ	0	6	0
С.РЕБРО	42	63	31
С.РЕЖАНЦИ	50	78	45
С.РЪЖАВЕЦ	5	7	4
С.САДОВИК	41	74	36
С.СЛАКОВЦИ	177	229	139
С.СОПИЦА	52	88	46
С.СТАНЬОВЦИ	18	48	17
С.ЯРОСЛАВЦИ	4	10	3
Всичко за общината	5405	6040	4687

дата 15.12.2024

Таблицата представя данни за адресно регистрираните лица в община Брезник, област Перник, към 15.12.2024 г. Основните изводи от информацията включват:

Обща статистика за община Брезник:

Общо регистрирани лица (постоянен адрес): 6040

Общо регистрирани лица (настоящ адрес): 5405

Брой лица, които имат постоянен и настоящ адрес в едно и също населено място: 4687

Основни наблюдения:

Град Брезник е най-голямото населено място в общината с 3782 постоянни жители и 3737 лица с настоящ адрес. Това представлява най-голямата концентрация на население в региона.

Селата с по-голям брой население по постоянен адрес са:

С. Банище – 25 жители

С. Велковци – 116 жители

С. Кошарево – 145 жители

С. Гърло – 31 жители

С. Непразненци – 38 жители

С. Ребро – 42 жители

С. Ноевци – 454 жители

Селата с най-малко население (единични лица с постоянен адрес):

С. Билинци,

С. Кривонос,

С. Озърновци – 0 или 1 жител

С. Душинци – 8 жители

С. Ръжавец – 5 жители

С. Гоз – 1 жители

Разлики между постоянен и настоящ адрес:

Някои населени места имат повече хора с настоящ адрес, отколкото с постоянен, което може да е показател за временна миграция или работна заетост в други населени места.

Заселени, изселени и механичен прираст на населението в община Брезник 2022 г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2022	197	82	115	167	70	97	30	12	18

Заключение

Община Брезник се характеризира с ниска гъстота на населението, като основната част от жителите са концентрирани в гр. Брезник и няколко по-големи села. Много от селата имат малобройно население, което може да е признак за демографски спад. Тези данни могат да бъдат използвани за анализ на миграционните процеси и нуждите от развитие в общината.

Анализ на данните за адресно регистрираните лица в община Брезник (15.12.2024 г.)

Обща характеристика на населението

Община Брезник има общо 6040 души 5405 с постоянен адрес и 6040 с настоящ адрес, което показва, че част от жителите са регистрирани на различни места, вероятно поради работа или временна миграция. От тях 4687 души имат и постоянен, и настоящ адрес в едно и също населено място.

Териториално разпределение на населението

Град Брезник е най-големият населен пункт с 3782 постоянни жители и 3737 настоящи жители. Това потвърждава неговата роля като административен и икономически център на общината.

Разлики между постоянен и настоящ адрес

718 души имат само постоянен адрес (5405 - 4687); 1353 души имат само настоящ адрес (6040 - 4687). Общо 2071 души имат различни адреси.

Демографски тенденции и изводи

✓ Концентрация на населението в град Брезник – основният град остава най-населеното място.
✓ Равномерно разпределение между няколко по-големи села – Кошарево, Банище, Ноевци и Ребро имат сравнително стабилно население.
✗ Обезлюдяване на малките села – тенденцията е тревожна за Билинци, Кривонос и Озърновци.
✗ Застаряващо население – вероятно поради липса на работни места младите хора мигрират към други населени места.

22,1% от населението има различни адреси. 77,9% от населението живее на постоянния си адрес

Възможности за развитие

Подобряване на инфраструктурата в по-големите села, за да се задържи населението.

Развитие на селския туризъм, особено в села като Гигинци (с манастира), за да се увеличи икономическата активност.

Стимули за млади семейства да се заселват в обезлюдените райони.

Заключение

Община Брезник е съсредоточена около едно основно населено място (град Брезник), с няколко средни по големина села и множество малки, застрашени от обезлюдяване. Основните предизвикателства са работната миграция и намаляването на населението, като е необходимо целенасочено развитие на инфраструктурата и икономическите възможности.

Влошаващите се демографски показатели продължават да влияят негативно върху социално-икономическите процеси и създават естествени бариери пред постигане целите на Плана за интегрирано развитие на община Брезник 2021-2027 г.

Текущата демографска картина показва, че изпълнението на плана не е успяло да повлияе положително върху негативните тенденции на намаляване и застаряване на населението. Перспективите за демографското развитие на общината в средносрочен план показват, че при равни други условия (при непроменени политики) тези фактори ще компрометират възможността на икономическата система да генерира висок и устойчив растеж и ще понижават ефективността на прилаганите мерки в различни сфери.

Политиката за преодоляване на демографската криза в района през оставащия период на действие на ПИРО до 2027 г. трябва да е насочена към подобряване на инвестиционната среда, защото инвестициите са тези, които създават работни места и доходи за хората. Успоредно с това трябва да се обновява и благоустроява средата на обитаване, да се повишава качеството на здравеопазването, образованието и социалните услуги, като по този начин се привличат и задържат млади хора за живот и работа в общината.

Пазар на труда - заетост и безработица

Важен показател, който характеризира влиянието на ПИРО върху социално- икономическите процеси в целевата територия е равнището на заетост и безработица.

Безработицата в община Брезник в периода 2020-2023 г. намалява с 1,11%. Върху процесите на пазара на труда силно влияние оказват пандемията от коронавирус и намаляващия брой на икономически активното население, което служи за база при изчисляване равнището на безработица. През 2022 г. безработицата достига най-ниската си стойност (6,6%) за периода на прилагане на ПИРО.

Анализът на нивото на безработицата в община Брезник през периода 2021–2023 г. може да се направи на база предоставените данни за разкритите работни места и броя на постъпилите на работа лица.

Основни тенденции:

Намаляване на разкритите работни места

- Свободните работни места на първичния пазар на труда (ППТ) намаляват от 71 през 2021 г. на 57 през 2023 г.
- Общият брой разкрити работни места също намалява – от 109 през 2021 г. на 84 през 2023 г.
- Намалението е както по мерки за заетост (от 1 на 0), така и по програми (от 38 на 27).
- Особено значителен спад се наблюдава в регионалната програма – от 15 работни места през 2022 г. до 0 през 2023 г.

Постъпили на работа лица

- Общият брой на постъпилите на работа намалява значително от 235 през 2021 г. до 186 през 2023 г., което е спад с около 21%.
- Въпреки че през 2023 г. има лек ръст спрямо 2022 г. (184 → 186), стойностите остават по-ниски от тези през 2021 г.
- На първичния пазар се наблюдава известна стабилност – след спад от 189 (2021 г.) на 148 (2022 г.), през 2023 г. стойността леко се възстановява до 158.

Изводи:

- Тенденцията на намаляване на разкритите работни места и постъпилите на работа лица говори за **влошаване на условията на трудовия пазар** в община Брезник.
- Особено тревожен е спадът в разкритите работни места по програми и регионални мерки, което показва **намалена държавна подкрепа** за заетостта.
- Незначителното възстановяване на заетостта на първичния пазар през 2023 г. може да показва известна стабилизация, но като цяло безработицата вероятно остава висока.

За по-пълен анализ е необходимо да се разгледат допълнителни фактори като общото ниво на безработицата в региона, миграцията на работна сила и икономическото състояние на предприятията в общината.

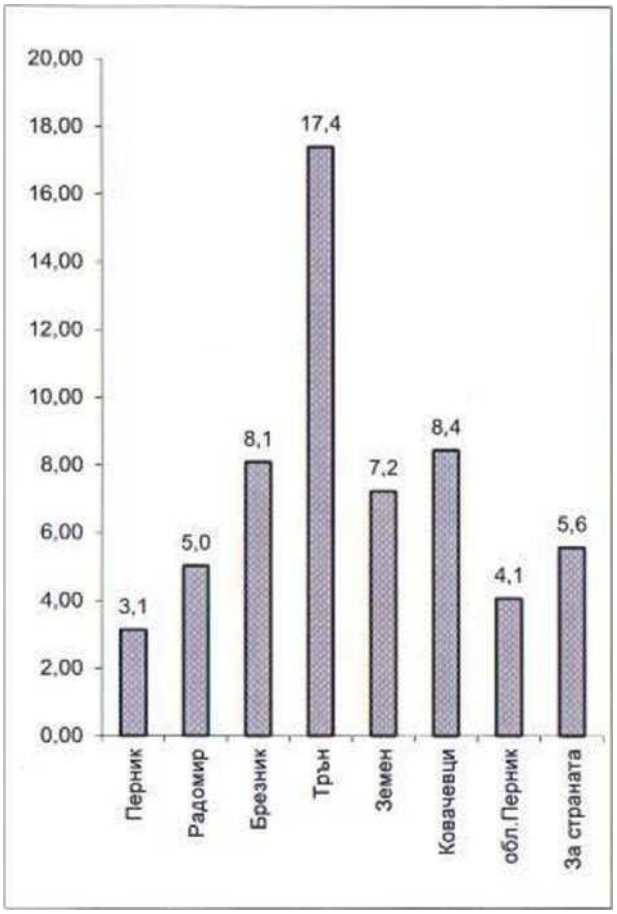

общини	Към 31.12.2024 Г.	Към 31.01.2025г.	
		Брой	р-ще на безработи
Перник	1181	1216	3,13
Радомир	336	364	5,02
Брезник	144	172	8,09
Трън	205	219	17,39
Земен	37	47	7,23
Ковачевци	20	31	8,45
Обл.Перник	1923	2049	4.06

Анализ на безработицата в област Перник (към 31.01.2025 г.)

Данните показват както абсолютния брой безработни в общините на област Перник, така и равнището на безработица към края на януари 2025 г. в сравнение с декември 2024 г.

Общата тенденция

В област Перник броят на безработните се е увеличил от 1923 (31.12.2024 г.) до 2049 (31.01.2025 г.), което показва растяща безработица.

Общото равнище на безработицата в областта е 4,06%, което е сравнително ниско, но с тенденция към покачване.

Общини с ниска безработица (до 5%)

Перник има най-ниско равнище на безработица – 3,13%, въпреки увеличението на безработните с 35 души (от 1181 на 1216).

Радомир има 5,02% безработица, като броят на безработните е нараснал от 336 на 364.

Общини със средно ниво на безработица (5-10%)

Брезник има сериозен ръст на безработицата – от 144 на 172 безработни, което е 8,09%.

Земен също отчита покачване – от 37 на 47 безработни, като равнището на безработица е 7,23%.

Ковачевци е с най-голям относителен ръст на безработните (от 20 на 31 души) и достига 8,45%.

Община с най-висока безработица

Трън е с най-високо ниво на безработица – 17,39%, което е значително над средното за областта. Броят на безработните се е увеличил от 205 на 219 души, което показва задълбочаване на проблема.

Средногодишен брой на безработните лица и равнище на безработица в община Брезник за периода 2020 - 2023 г.

Показател	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Брой регистрирани лица		211	180	142
Равнище на безработица	8,69	7,77	6,63	6,68

Възрастова структура на безработните лица в община Брезник 2021-2023г.

		г.	
Възраст	**2021**	**2022**	**2023**
до 19 години	1	2	1
от 20 до 24 години	12	6	5
от 25 до 29 години	13	9	12
от 30 до 34 години	22	14	13
от 35 до 39 години	14	11	12
от 40 до 44 години	22	28	18
от 45 до 49 години	28	21	21
от 50 до 54 години	33	28	16
над 55 години	66	61	44
ОБЩО	211	180	142

Изводи:

Въпреки че Перник и Радомир запазват относително ниска безработица, в по-малките общини (Брезник, Трън, Ковачевци, Земен) се наблюдава тревожна тенденция на нарастваща безработица.

Трън остава най-засегнатата община, което може да се дължи на демографски проблеми, липса на икономически възможности и ограничен достъп до работни места.

В Брезник и Ковачевци безработицата се е повишила значително, което изисква анализ на причините – дали се дължи на сезонни фактори, съкращения или намалено търсене на работна ръка.

Препоръки:

Мерки за заетост и инвестиции – особено в Трън, Брезник и Ковачевци, където равнището на безработица е над средното за областта.

Подкрепа за малкия бизнес и стимули за нови предприятия в по-засегнатите райони, за да се създадат нови работни места.

Обучителни програми и квалификационни курсове за безработни, за да се улесни намирането на работа.

Ако тази тенденция продължи, може да се стигне до увеличаване на социалните и икономическите проблеми в по-малките общини, което изисква адекватни политики за трудовата заетост.

Професионална структура на безработните лица

Общини	Работници	Специалисти	Без специалност
Перник	323	428	465
Радомир	81	88	195
Брезник	44	16	112
Трън	79	4	136
Земен	13	3	31
Ковачевци	15	2	14
Обл. Перник	555	541	953

Анализирайки структурата на безработните лица в община Брезник спрямо останалите общини в област Перник, можем да направим следните изводи:

Общ брой безработни

В Брезник има общо 172 безработни лица (44 работници + 16 специалисти + 112 без специалност).

Това е значително по-малко в сравнение с община Перник (1216 безработни) и Радомир (364 безработни), но повече от Трън (219), Земен (47) и Ковачевци (31).

Процентът на безработните в Брезник спрямо общия брой за областта (2049) е около 8,4%.

Дял на специалистите

В Брезник има 16 специалисти, което представлява 9,3% от всички безработни в общината.

Това е значително по-нисък процент от общините Перник (35,2% специалисти) и Радомир (24,2% специалисти).

По-нисък е и от средния за областта (26,4%).

Дял на работниците

Работниците в Брезник са 44 души, или 25,6% от всички безработни в общината.

Това е по-нисък процент от средния за областта (27,1%), но по-висок от Трън (36,1%) и Ковачевци (48,4%).

Дял на лицата без специалност

Категорията „без специалност“ в Брезник е най-голямата – 112 души (или 65,1%).

Това е по-висок дял в сравнение с Перник (38,3%), Радомир (53,6%), но по-нисък от Трън (62,1%), Земен (66%) и Ковачевци (45,2%).

Заключение:

Безработицата в Брезник е сравнително малка спрямо общините Перник и Радомир.

Делът на специалистите сред безработните е най-нисък след Трън и Ковачевци, което може да означава ограничени възможности за висококвалифицирана работа.

Голямата група лица без специалност предполага нужда от програми за преквалификация, за да се намали дългосрочната безработица.

Брезник има по-благоприятна структура от Трън и Ковачевци, но в сравнение с Перник и Радомир изостава в дела на квалифицираните кадри.

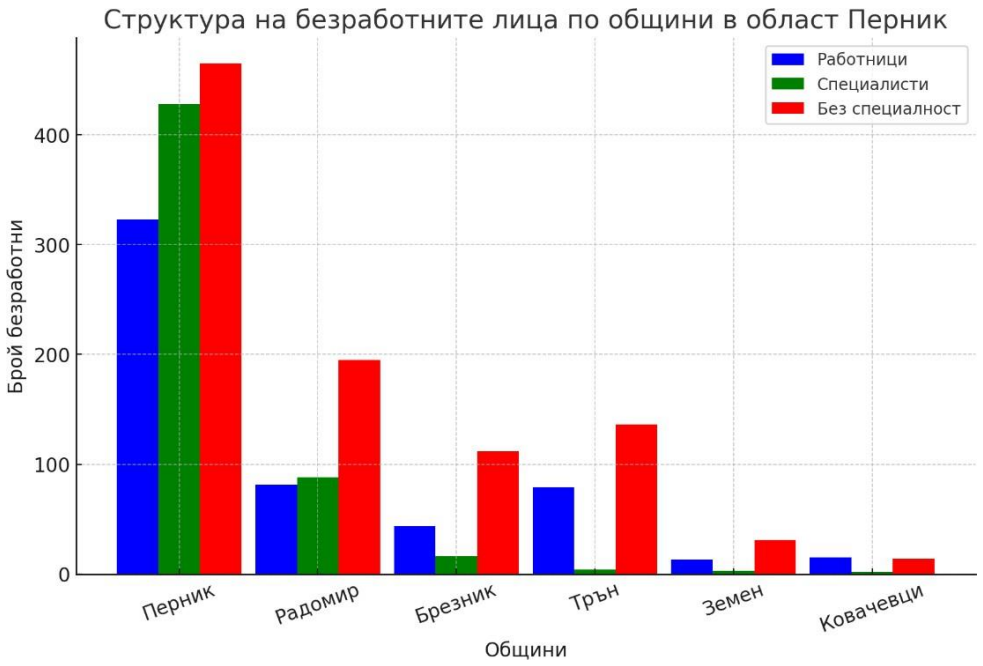

Ето графично представяне на структурата на безработните лица в различните общини на област Перник. Вижда се, че в Брезник броят на специалистите е най-нисък, а хората без специалност са значителен дял.

Образователна структура на безработните лица

общини	виеше	средно	основно и по ниско
Перник	213	764	239
Радомир	38	204	122
Брезник	4	79	89
Трън	3	100	116
Земен	2	24	21
Ковачевци	1	22	8
Обл. Перник	261	1193	595

Анализът на образователната структура на безработните лица в община Брезник спрямо останалите общини в област Перник показва следните тенденции:

Общ брой безработни

В община Брезник са регистрирани общо 172 безработни лица (4 с висше образование, 79 със средно образование и 89 с основно или по-ниско образование).

Това е сравнително малък брой в сравнение с водещите общини като Перник (1216 безработни) и Радомир (364 безработни), но е по-висок от общините Трън, Земен и Ковачевци.

Дял на безработните с висше образование

Брезник има само 4 безработни с висше образование, което е най-ниската стойност в областта след Трън (3), Земен (2) и Ковачевци (1).

За сравнение, Перник има 213 безработни с висше образование, което е значително повече.

Дял на безработните със средно образование

В Брезник 79 безработни са със средно образование, което е 6.6% от общия брой безработни в областта (1193).

Това показва, че общината се нарежда в средата по този показател.

Дял на безработните с основно и по-ниско образование

В Брезник 89 безработни имат основно или по-ниско образование, което представлява 15% от общия брой безработни с това ниво на образование в областта (595).

Това е сравнително висок дял, което може да означава, че в общината има по-ниско образовано население в сравнение с други общини.

Заключение:

Община Брезник има относително малък брой безработни лица спрямо останалите общини в област Перник.

Най-голям дял от безработните в общината са с основно или по-ниско образование (89 души), което показва потенциален проблем с квалификацията на работната сила.

Делът на безработните с висше образование е изключително нисък (4 души), което може да означава, че висококвалифицираните кадри намират работа по-лесно или мигрират към по-големи градове.

За да се намали безработицата, може да се обмислят програми за обучение и преквалификация, особено за хората с основно или по-ниско образование.

Основни групи безработни лица

общини	жени	до 29 год.	прод. безработни
Перник	633	129	88
Радомир	206	43	56
Брезник	106	13	42
Трън	125	30	92
Земен	23	7	7
Ковачевци	12	0	9
Обл. Перник	1105	222	294

Наблюдаваме следната картина спрямо основните групи безработни лица в община Брезник в сравнение с другите общини в Пернишка област:

Жени безработни

- Брезник: 106 жени
- Регионално съотношение: От общия регионален брой от 1105 жени безработни, Брезник представлява около 9,6%.
- Сравнение:
  - Перник: 633 жени (≈57,3%)
  - Радомир: 206 жени (≈18,7%)
  - Трън: 125 жени (≈11,3%)
  - Земен и Ковачевци заемат по-малки дялове.

Анализ:

Ниският абсолютен брой в Брезник може да се дължи на по-малката популация и специфичната икономическа структура, което води до по-ниска тежест от тази група в общината.

Безработни до 29 години

- Брезник: 13 души до 29 години

- Регионално съотношение: При общ регионален брой от 222 млади безработни, делът на Брезник е около 5,9%.
- Сравнение:
  - Перник: 129 (≈58,1%)
  - Радомир: 43 (≈19,4%)
  - Трън: 30 (≈13,5%)
  - Земен (7) и Ковачевци (0) имат още по-ниски абсолютни стойности.

Анализ:

Малкият брой млади безработни в Брезник може да се тълкува по няколко начина – от възможна миграция на млади хора към по-големи градове за намиране на работа до ограничени възможности за заетост за тази възрастова група в местната икономика.

Продължително безработни

- Брезник: 42 лица, дълго време без работа
- Регионално съотношение: От общата група от 294 продължително безработни, дялът на Брезник е около 14,3%.
- Сравнение:
  - Перник: 88 (≈29,9%)
  - Радомир: 56 (≈19,0%)
  - Трън: 92 (≈31,3%)
  - Земен: 7 и Ковачевци: 9 имат много по-малки абсолютни числа.

Анализ: Докато по-големите градове като Перник и Трън отчитат по-голям брой продължително безработни, дялът в Брезник е сравнително значим спрямо неговата обща трудова активност. Това може да сигнализира за необходимост от специфични мерки и програми за преквалификация и активизация на тези лица.

Заключение и препоръки

- Общият профил на Брезник:
  - По-нисък абсолютен брой жени и млади безработни в сравнение с по-големите общини, което може да отразява по-малкия размер и специфичните икономически условия на общината.
  - Относително висок дял на продължително безработните, който се налага да бъде адресиран чрез насочени програми за реинтеграция в пазара на труда.

Препоръки:

  - Подкрепа за продължително безработните: Разработване на целенасочени програми за преквалификация, обучение и стимулиране на предприемаческата активност.
  - Младежки инициативи: Създаване на механизми за задържане и привличане на млади таланти чрез сътрудничество с местни предприятия и насърчаване на иновативни проекти.

- Анализ на структурни особености: Препоръчително е да се направи допълнителен анализ на причините за ниския брой на жените и младите безработни, за да се разработят адекватни мерки, съобразени с конкретните нужди на общината.

Общият извод е, че въпреки сравнително малките абсолютни числа в някои групи, проблемът с продължителната безработица в Брезник изисква специално внимание и стратегически интервенции за подобряване на трудовата заетост и социалната интеграция.

Брой и равнище на безработица

общини	Към 30.11.2024Г.	Към 31.12.2024Г.	
		брой	р-щема безработица
Перник	1167	1181	3,04
Радомир	346	336	4,64
Брезник	143	144	6,78
Трън	203	205	16,28
Земен	38	37	5,69
Ковачевци	18	20	5,45
Обл.Перник	1915	1923	3,81

В община Брезник се наблюдава относително малък абсолютен брой безработни (143–144 души към края на 2024 г.), но процентът на безработица от 6,78% е значително по-висок от регионалния среден коефициент от 3,81% за област Перник. Това означава, че макар броят на безработните да е нисък в сравнение с по-големите населени места (например Перник с около 3,04% и Радомир с 4,64%), относителното ниво на безработица в Брезник показва структурни предизвикателства на местната икономика.

Сравнително погледнато, общините Земен (5,69%) и Ковачевци (5,45%) имат по-ниски проценти, докато Трън се откроява с изключително висок процент – 16,28%. Това поставя Брезник в средата по отношение на заетостта, но все пак подчертава нуждата от насочени мерки.

Възможните причини за по-високата безработица в Брезник могат да включват ограничени икономически възможности, по-ниска инвестиционна активност или специфичен икономически профил, който не осигурява достатъчно работни места за местната работна сила. За справяне с проблема се препоръчват мерки като:

- Стимулиране на икономическата активност: Насърчаване на инвестиции и развитие на нови сектори, които могат да създадат повече работни места.
- Програми за обучение и преквалификация: Повишаване на квалификацията на местните жители, за да се адаптират към търсените умения на пазара.
- Подкрепа за местни предприятия: Мерки за насърчаване на предприемачество и подпомагане на малки и средни предприятия, които могат да поемат част от безработната работна сила.

Общо взето, въпреки че абсолютният брой безработни в Брезник е малък, високият процент на безработица изисква целенасочени интервенции за подобряване на трудовия пазар и увеличаване на възможностите за заетост в местната икономика.

Образователна структура на безработните лица

общини	виеше	средно	основно и по ниско
Перник	221	729	231
Радомир	34	193	109
Брезник	6	71	67
Трън	3	97	105
Земен	1	20	16
Ковачевци	1	14	5
Обл. Перник	266	1124	533

В община Брезник се наблюдава следната образователна структура на безработните лица (общ брой = 144 души):

- Висше образование: 6 души (около 4,2%)
- Средно образование: 71 души (около 49,3%)
- Основно и по-ниско образование: 67 души (около 46,5%)

При сравнение с общите показатели за област Перник (266 – висше, 1124 – средно, 533 – основно и по-ниско; общо 1923 души), се вижда, че:

- Дялът на безработните със завършено висше образование в Брезник (4,2%) е значително по-нисък от регионалния дял (около 13,8%).
- Дялът на лица със средно образование е по-нисък в Брезник (49,3% срещу 58,5% в областта).
- Обратно, процентът на безработните с основно и по-ниско образование в Брезник е почти двукратно по-висок (46,5% срещу 27,7% в област Перник).

Тази картина предполага, че в Брезник преобладава по-нискоквалифицираната работна сила. Нисък дял на висшеквалифицираните кадри може да означава, че по-квалифицираните специалисти намират заетост в други райони или мигрират към по-големи градове, което оставя по-голяма част от местното население с по-ограничени образователни възможности. В резултат на това, местният пазар на труда

може да се окаже по-малко адаптиран към съвременните изисквания и да затрудни привличането на инвестиции и създаването на по-качествени работни места.

За справяне с тази ситуация се препоръчват мерки като:

- Програми за преквалификация и професионално обучение: Насочени към повишаване на уменията на лицата с основно и по-ниско образование, за да се разшири техният достъп до по-добре платени и квалифицирани позиции.
- Сътрудничество с местни предприятия: За да се идентифицират нуждите на пазара на труда и да се разработят адаптирани курсове и програми, които да подобрят квалификацията на местната работна сила.
- Стимулиране на местната икономика: Чрез привличане на нови инвестиции и подкрепа за предприемачество, което може да създаде повече работни места, подходящи за различни нива на квалификация.

Тези интервенции могат да помогнат за балансиране на образователната структура на безработните лица и да допринесат за по-добро професионално развитие в община Брезник.

Основни групи безработни лица

общини	жени	до 29 год.	прод. безработни
Перник	629	126	69
Радомир	190	38	49
Брезник	87	8	31
Трън	112	31	89
Земен	18	7	7
Ковачевци	6	1	5
Обл. Перник	1042	211	250

Анализът на основните групи безработни лица в община Брезник спрямо цялостната картина в област Перник показва няколко отличителни особености:

- Жени безработни:
  - В Брезник: 87 души
  - В област Перник: 1042 души
  - Ако изчислим относителния дял (при условие, че данните за безработни по групи се сумират до общ брой), в Брезник жените представляват приблизително 60,4% (87 от общо 144 безработни – според предишните данни за образователната структура), докато в областта този дял е около 69,3% (1042 от 1503).
  - Интерпретация: По-ниският дял на жените безработни в Брезник може да се дължи на различия в икономическия профил или демографските особености, като например по-малък женски дял в активната работна сила в общината.
- Безработни до 29 години:
  - В Брезник: 8 души
  - В област Перник: 211 души
  - При това, дялът в Брезник е само около 5,6%, докато в областта – около 14,0%.

- Интерпретация: Значително по-ниският процент на младежката безработица в Брезник може да показва, че младежите или намират заетост (например чрез миграция към по-големи градове или други райони), или пък местната икономика не генерира достатъчно работни места за този сегмент, което може да доведе до отлив на младежката работна сила.

- Продължително (прод.) безработни:
  - В Брезник: 31 души
  - В област Перник: 250 души
  - Относителният дял в Брезник е около 21,5%, докато в областта – около 16,6%.
  - Интерпретация: Повишеният дял на продължително безработните в Брезник сигнализира за структурни проблеми на местния пазар на труда. Това може да бъде резултат от липса на адекватни мерки за реинтеграция или ограничени възможности за преквалификация, които да помогнат на тези лица да намерят нова заетост.

Заключение и препоръки

В сравнение с общата картина в област Перник, община Брезник се отличава с:

- Нисък дял на младежката безработица, което може да е знак за отлив на млади кадри или за ограничени възможности за заетост в този сегмент.
- По-нисък дял на жените безработни, което може да отразява специфична демографска структура или особености в местната икономика.
- Относително висок дял на продължително безработните, който показва нуждата от насочени интервенции за преквалификация, обучение и създаване на нови работни места.

За подобряване на ситуацията се препоръчват мерки като:

- Програми за преквалификация и професионално обучение, насочени към дългосрочно безработните, за да се повиши тяхната конкурентоспособност.
- Мерки за задържане на младежката работна сила, включително стимули за местно предприемачество и сътрудничество с местни предприятия.
- Подкрепа за жените, чрез специфични социални и икономически програми, които да насърчават тяхната заетост и интеграция в пазара на труда.

Така, макар броят на безработните лица в Брезник да е по-малък в абсолютни числа, високият дял на продължително безработните показва структурни предизвикателства, които изискват целенасочени политики за подобряване на трудовата активност и възможностите за заетост в общината.

Общите изводи за проблемите, свързани с безработицата в община Брезник, могат да се обобщят по следния начин:Висок процент безработица:
Въпреки че абсолютният брой на безработните лица в Брезник е сравнително нисък, процентът на безработица остава висок в сравнение с други общини от област Перник. Това показва, че местният пазар на труда се затруднява да абсорбира наличната работна сила.

- Структурни проблеми в образователната структура:
  Анализът на образователната структура на безработните лица показва, че дялът на лицата с висше образование е много нисък, докато почти половината от безработните имат само

основно или по-ниско образование. Тази диспропорция предполага, че по-квалифицираните кадри намират възможности за заетост извън общината (или мигрират към по-големи икономически центрове), оставяйки местния пазар преобладаван от по-нискоквалифицирани работници.

- Проблем с продължителната безработица:
  Относително високият дял на продължително безработните в общината сочи за структурни проблеми – липса на ефективни мерки за преквалификация и реинтеграция на безработните в работната сила. Това затруднява бързото им връщане към заетост.
- Отлив на младежката работна сила:
  Много малкият дял на безработните до 29 години може да бъде индикатор за това, че младежите избират да напуснат общината в търсене на по-добри икономически възможности, което допринася за допълнително изостряне на структурните проблеми.

Препоръки за действие

- Стимулиране на икономическата активност:
  Привличане на инвестиции и подкрепа за развитието на нови сектори, които могат да създадат повече работни места в общината.
- Програми за преквалификация и обучение:
  Разработване на специализирани програми, насочени към повишаване на квалификацията на лицата с основно и по-ниско образование, за да могат те да се адаптират към нуждите на съвременния трудов пазар.
- Политики за задържане на младежта:
  Създаване на мерки и инициативи, които да стимулират младежката работна сила да остане в общината – например чрез подкрепа на младежки предприемачески проекти или сътрудничество с местни предприятия.
- Подкрепа за продължително безработните:
  Прилагане на целенасочени мерки за активизация на продължително безработните, като се улеснят достъпа им до професионално обучение и се създадат програми за тяхната интеграция в нови икономически сектори.

Тези мерки могат да допринесат за балансиране на образователната структура на безработната работна сила и за подобряване на общата заетост в община Брезник, като по този начин се засили икономическата ѝ устойчивост и се подобри стандартът на живот на населението.

Анализ и оценка на социално-икономическото състояние на община Брезник

1.1. Обща характеристика на социално-икономическото състояние на община Брезник

Анализът на стопанската дейност е извършен на базата на информация от НСИ, от регистъра на статистическите единици и други данни, използвани за устройствени проучвания. Икономическата криза се отрази неблагоприятно на развитието на общинската икономика на фона на „свиващата” се икономика на страната.

Разкрити работни места и постъпили на работа лица 2021-2023 г.

Показател	**2021**	**2022**	**2023**
Разкрити свободни работни места на ППТ - първичен пазар на труда	71	63	57
Разкрити нови работни места на ППТ			
Разкрити работни места по мерки за заетост	1	0	0
Общо разкрити работни места	109	94	84
По програми	38	31	27
В т.ч. Регионална програма	4	15	0
По ОП РЧР	16	8	8
Постъпили на работа лица - общо	235	184	186
На първичен пазар	189	148	158

Нека анализираме предоставените данни за пазара на труда в община Брезник за периода 2021-2023 г.

Основни показатели:

ПОКАЗАТЕЛ	2021	2022	2023
Общо разкрити работни места	109	94	84
Постъпили на работа лица	235	184	186
Коефициент съотношение	2.15	1.96	2.21

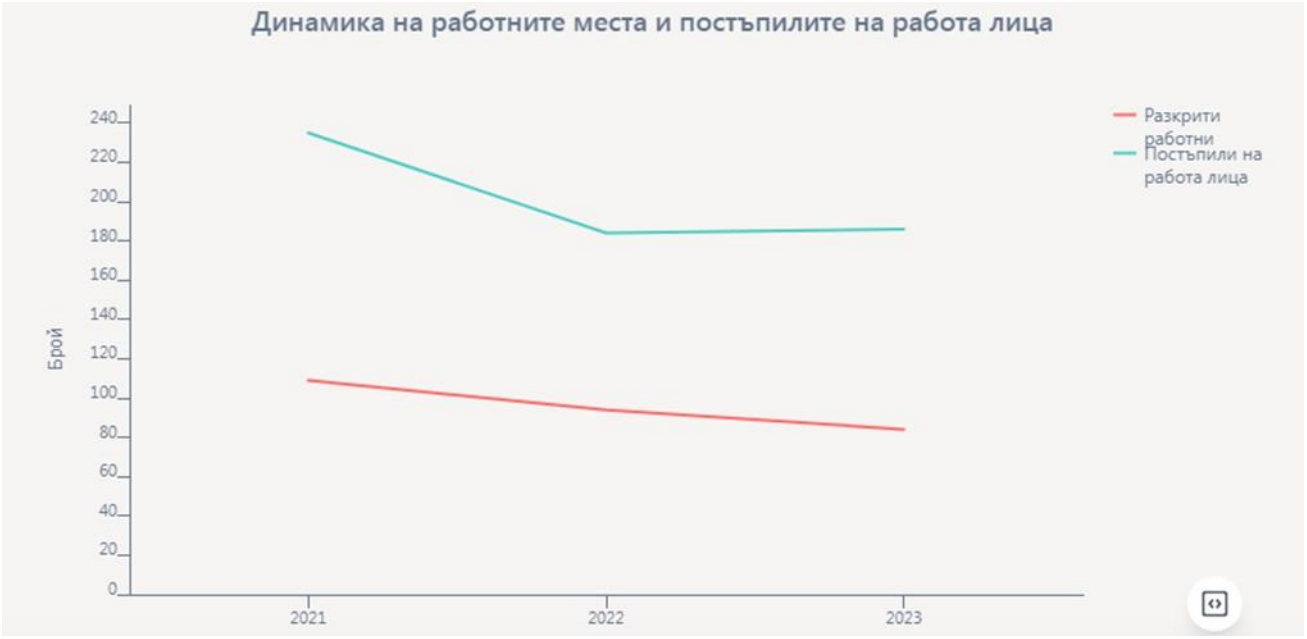

Структура на разкритите работни места

Първичен пазар на труда (ППТ):

- 2021: 71 места

- 2022: 63 места

- 2023: 57 места

- Тенденция: Постоянно намаление с годишен темп -11.3%

Програми за заетост:

- 2021: 38 места

- 2022: 31 места

- 2023: 27 места

- Тенденция: Намаляване с годишен темп -29.0%

Анализ на програмите за заетост

Регионална програма:

- 2021: 4 места

- 2022: 15 места

- 2023: 0 места

- Значително колебание с максимум през 2022 г.

ОП РЧР:

- 2021: 16 места

- 2022: 8 места

- 2023: 8 места

- Стигматичен спад през 2022 г., последван от стабилизация

Ефективност на заетостта

- 2021: 2.15 постъпили на работа лица на всеки разкрит пост

- 2022: 1.96 постъпили на работа лица на всеки разкрит пост

- 2023: 2.21 постъпили на работа лица на всеки разкрит пост

- Тенденция: Леко подобрение на ефективността през 2023 г.

Заключения

Обща тенденция:

- Постоянно намаление на разкритите работни места (-23% за периода)

- Стабилизация на броя постъпили на работа лица през последните две години

Програмна структура:

- Значително намаление на програмите за заетост (-28.9%)

- Елиминиране на регионалната програма през 2023 г.

- Поддържане на стабилни показатели в ОП РЧР след 2022 г.

Ефективност:

- Възстановяване на високите нива на ефективност през 2023 г.

- По-добро използване на разкритите работни места

Община Брезник в икономическо отношение е съсредоточила активности основно град Брезник. Промишленият сектор е представен предимно от преработваща промишленост, важен дял в местната икономика заема и отрасълът на услугите. Това е продиктувано както от концентрацията на население в града, така и от неговото значение като икономически и обслужващ център.

Наличието на предприемаческа инициатива безспорно способства за инвестициите и развитието на общината.

През анализирания период най-голям е броят на фирмите, които са ангажирани с търговия. На второ място е селското, горското и рибното стопанство, следвано от фирмите ангажирани с хотелиерство и ресторантьорство и от предприятията в преработващата, добивната промишленост и друга промишленост, производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива. Добре са представени още: професионалните дейности и научните изследвания, административните и спомагателни дейности. Не е малък и броят на предприятията в хуманното здравеопазване, социалната работа, културата, спорта и развлеченията.

Инвестиционна активност и атрактивност

Инвестициите са особено важни за устойчивото икономическо развитие, тъй като в тяхната основа стоят финансови средства, които се влагат за попродължителен период от време. На базата на направените инвестиции се очаква нарастване на доходите, капитала и други полезни икономически ефекти след определен срок от време.

Община Брезник, като част от Област Перник, участва в Програмата за справедливия преход, която има за цел да осигури подкрепа на региони, засегнати от прехода към по-чиста и устойчива икономика.

Програмата предлага финансови и технически ресурси, които да подпомогнат местните общности в прехода от въгледобивна и индустриална икономика към зелена и иновативна такава. Област Перник, като традиционен въгледобивен район, попада в категорията на регионите, които се нуждаят от подкрепа в процеса на преход.

Община Брезник може да се възползва от различни програми и инициативи в рамките на Програмата за справедливия преход, които включват:

Финансиране за нови индустриални и икономически сектори: Програмата ще предоставя средства за създаване на нови бизнеси, които да осигурят нови работни места за населението, като инвестиции в зелени технологии, възобновяеми източници на енергия и иновации.

Подкрепа за обучение и преквалификация на работната сила: Чрез различни инициативи може да се финансира обучението на хората в Брезник за нови умения, които ще бъдат търсени в

бъдещата икономика, като цифрови технологии, зелени технологии, строителство на енергийно ефективни сгради и други.

Развитие на инфраструктурата: Общината може да получи подкрепа за модернизация на местната инфраструктура, включително инвестиции в енергийно ефективни сгради, обновяване на обществени услуги и подобряване на транспортната мрежа.

Екологични инициативи и възобновяеми източници на енергия: Програмата предоставя възможности за финансиране на проекти за възобновяеми източници на енергия, както и инициативи за намаляване на въглеродните емисии и защита на околната среда.

Развитие на местния туризъм: Местните власти могат да кандидатстват за средства за развитие на устойчив туризъм, който може да привлече туристи и да създаде нови работни места, като се оползотворят природните и културни ресурси на региона.

По този начин, Община Брезник има възможността да участва активно в прехода към устойчива икономика чрез различни проекти и програми, които ще помогнат на местното население да се адаптира и да използва новите възможности, предоставени от Програмата за справедливия преход.

Модернизирането на съществуващата и изграждането на нова инфраструктура е важно за социално-икономическото развитие на Брезник. Това дава възможност за осигуряване на предпоставки за растеж на местната икономика, което е от значимост за нейната ефективност. От съществено значение в това отношение са инвестициите в публичния сектор, които подобряват транспортните, енергийните, комуникационните и ВиК мрежите и създават по-добри условия на живот на местното население, но не са директно свързани с получаване на максимален доход и възвръщаемост.

Най-голям дял в разходите за ДМА имат тези в селското стопанство. Увеличаването на вътрешните и външните инвестиции в общината е свързано с провеждането на целенасочена инвестиционна политика, активен маркетинг и реклама за популяризиране на условията за бизнес и инвестиции на територията на общината, както и изграждането на инфраструктурата в общината.

Изводи:

Очертаните тенденции в темповете на изменение на основни икономически показатели в община Брезник в голяма степен съответстват на стойностите за Югозападен район и област Перник.

Положителна тенденция се наблюдава при динамиката на нетните приходи от продажби на един жител, със средногодишен прираст от 3.04% и при нетните приходи от продажби на един нает, с прираст от 4.31%.

Анализ на развитието по сектори

Сектор „Индустрия“

Индустрията според методологията на НСИ включва добивна и преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване; строителство.

Промишлеността в общината е представена от предприятия на преработващата и добивната промишленост – производство на: метални изделия, битови електроизделия, облекло и други текстилни изделия, хранително-вкусова и друга промишленост.

„Брезник Минералс“ ЕООД

Дружеството е концесионер на находище на полезни изкопаеми по чл. 2, ал. 1, т 1 от ЗПБ „Милин камък“, гр. Брезник, общ. Брезник, обл. Перник. Концесионният договор е от м. януари, 2016 г. и е за срок от двадесет години.

Находище „Милин камък“ представлява изключителна държавна собственост, чието предназначение е да задоволява трайно обществени потребности от национално значение.

Чрез концесионирането на подземните богатства държавата обезпечава следните държавни нужди:

- ✓ Осигуряване на ежегодни приходи в държавния бюджет и по-специално в Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система (чл. 11, ал. 1, т. 3 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система);
- ✓ Осигуряване на ежегодни приходи в бюджетите на общините, на чиято територия са разположени концесионни площи (съгласно чл. 61, ал. 5 от ЗПБ);
- ✓ Работни места с възнаграждение над средното за страната;
- ✓ Социално-икономическо развитие на общините, на чиято територия са разположени концесионни площи.

Добивната индустрия в България осигурява близо 5% от брутния вътрешен продукт на страната.

Средната годишна работна заплата в добивната промишленост е с над 40% по-висока от средната за страната.

Минералносуровинната индустрия е сред четирите сектора с най-високи възнаграждения – след IT сектора, производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия и на професионалните дейности и научни изследвания. С най-високи възнаграждения в бранша са работниците и служителите в рудодобива.

Ефектът „Асарел“ в Община Панагюрище: Ниска безработица, високи заплати и икономически подем

45% от собствените приходи на общината се осигуряват от рудодобивната компания.

В община Панагюрище мощният двигател на местната икономика е „Асарел-Медет“ АД. Компанията е най-големият работодател, най-големият данъкоплатец, а социалните й проекти променят облика на средногорския град.

Добивната индустрия традиционно заема водещо място в икономиката на Панагюрище от средата на 20 век. „Асарел-Медет“ АД е неизменно сред 100-те най-големи нефинансови предприятия в страната по приходи от продажби и в топ 3 на компаниите в минерално-суровинната индустрия.

Анализ на Института за пазарна икономика за 2022 г. сочи, че добавената стойност на добивната промишленост в Панагюрище достига над 260 млн. лв., което е 57% от добавената стойност на всички предприятия в общината. А добавената стойност на един нает в компанията е 67 хил. лева, което е с 30% над средното за страната.

Панагюрище е трайно сред 10-те общини в страната с най-висока средна работна заплата. Възнагражденията изпреварват с над 15% средните нива в страната и с близо 50% средните заплати в област Пазарджик.

Безработицата в община Панагюрище се задържа на ниво от 5,4% през 2022 и 2023 г., като е чувствително под нивата за област Пазарджик и около средното ниво за страната.

Община Панагюрище има сравнително високи нива на финансова автономност, което е следствие от профила на местната икономика и присъствието на голяма добивна компания в района, заключава анализа на Института за пазарна икономика. По закон половината от концесионните плащания остават в общинските бюджети, което прави рудодобива значим фактор във формирането на бюджета на общините. През 2023 г. собствените приходи на Община Панагюрище достигат над 12 млн. лв., като това са 34% от всички постъпления в местния бюджет.

“Асарел-Медет“ АД е най-големият данъкоплатец в Панагюрище, като формира значителна част от собствените приходи в местния бюджет (40-45%). През 2023 г. приходите от концесионни плащания в бюджета на общината достигат 4,4 млн. лв. Общият данъчен принос на компанията към бюджета на Общината достига близо 5 млн. лв.

„Брезник Минералс“ ЕООД, като част от групата на „Асарел-Медет“ ЕООД е възприело подхода на компанията – майка, като е издигнало корпоративната социална отговорност в свой основен приоритет.

Предвижда се размерът на инвестициите до края на първия етап от реализацията на проекта да достигне 146 363 хил.лв. без ДДС. В етапа на експлоатация са предвидени допълнителни инвестиции в подземни и наземни СМР, машини и съоръжения размер на 30 464 хил.лв.

Към настоящия момент в дружеството работят 69 работници и служители. До края на настоящата година предстои да бъдат назначени още 23-ма работници и служители. Разходите на

дружеството за възнаграждения и осигуровки на едно лице са 48 254 лв./година. Предвижда се до края на първия етап от реализацията на проекта числеността на персонала да се увеличи до 178 човека, а в периода на експлоатация да достигне 267 човека.

Прогнозните годишни разходи за работна заплата в експлоатационния период са 12 142 хил.лв. ходишно, а размерът на данъците и осигуровките, които ще постъпват в държавния бюджет е 3 645 хил.лв.

Над 60 са местните търговци, с които „Брезник Минералс“ ЕООД поддържа договорни отношения. Това са дружества, предоставящи предимно услуги (геодезически услуги и устройство на територията; доставка на интернет; технически прегледи, обслужване и ремонти на автопарка; консултантски услуги в областта на минното проектиране и строителство; прегледи и профилактика на оборудване; обучение на персонал; товарен транспорт и отдаване под наем на строителна механизация; изхранване на персонала, настаняване от хотелски тип на персонал и контрагенти и др.), както и производство и доставка на материали, резервни части и консумативи за строителството и добива на полезни изкопаеми (крепежни материали, торкрет бетон и др.).

„Брезник Минералс“ ЕООД подкрепя активно различни културни инициативи на Общината и местната общност. За целта между Община Брезник и едноличния собственик на капитала на концесионера „Асарел-Инвестмънт“ ЕАД през периода 2017 г. – 2022 г. ежегодно са сключвани договори за сътрудничество. В изпълнение на тези договори са финансирани повече от 60 инициативи на Общината в подкрепа на местните спорт, туризъм, култура, образование и инфраструктура. Инициативите са свързани по-конкретно с изграждане на места за сбирки, на чешми и паметници; с ремонти и придобивки за читалища, църкви, училища, музеи и други организации; с издаване на книги и с популяризиране на местните култура и традиции.

Със средствата по посочените договори беше направена Зелена класна стая и Класна стая от рециклирани материали в Основно училище „Христо Смирненски“ в с. Ноевци. Обновени бяха кабинети по география и английски език в СОУ „Васил Левски“ - гр. Брезник. С посочените средства беше обзаведена и декорирана нова сграда на детската градина в гр. Брезник. С дарението стана възможно предучилищната група да се помещава на ново място, така че в старата детска градина да се открие яслена група и повече родители да се върнат по-рано към професионалните си ангажименти. Подкрепихме провеждането на три издания на Фестивал на детското творчество „Видовденчета“. Той събра в Брезник деца от цялата страна в навечерието на местния празник Видовден. С подкрепата на концесионера се реализира и идеята за „Училище на колела“ през 2017 г. На всички ученици от СОУ „Васил Левски“ - гр. Брезник и Основно училище „Христо Смирненски“ в с. Ноевци беше предоставена възможност да осъществят екскурзия до исторически и природни забележителности в България, свързани с учебния материал, като те бяха напълно безплатни за учениците и техните родители.

Половината от дължимото концесионно плащане постъпва в бюджета на Община Брезник. От 2022 г. (първата година, от която концесионерът дължи концесионно плащане) до настоящия момент в бюджета на Общината са постъпили средства в размер 520 949,06 лв.

Горното описва накратко ефекта, който реализирането на концесията, вече е оставило върху Община Брезник и региона, дори преди да е започнал фактически добив от находище „Милин камък“.

Стартирането на добива и въвеждането в експлоатация на минно-добивния комплекс ще има още по-осезаемо отражение върху местната икономика. Работните заплати на работниците, ангажирани от концесионера ще доведат до увеличение на средната годишна заплата на наетите лица по трудово правоотношение в община Брезник.

Огромният капиталов ресурс, който в сравнително кратък период от време ще бъде инвестиран на територията на община Брезник ще има директен ефект върху местния бизнес в три посоки:

- ✓ Повишаване на обслужващия капацитет на местните предприятия;
- ✓ Създаване на нови местни предприятия, които ще започнат да предоставят продукти и услуги на база повишената необходимост и търсене – както от бизнеса, така и от местното население;
- ✓ Установяване на външни предприятия, които ще предоставят продукти и услуги на основния инвеститор.

Реализацията на инвестицията ще има пряко положително въздействие както за повишаване на професионалната квалификация на работниците и служителите, които ще бъдат заети в целия процес на осъществяване на концесията (строителство, експлоатация, закриване), така и за местния бизнес, директно или индиректно повлиян от реализацията на проекта (чрез въвеждане на стандарти, ноу-хау, подобряване на мениджърските и други умения за справяне с повишеното търсене).

Описаните ефекти от реализиране на инвестицията от своя страна ще доведат до значително повишаване на приходите в общинския бюджет.

Не на последно място, следва да се има предвид и ангажимента на концесионера да рекултивира нарушените от концесионната дейност терени и да осъществява мониторинг върху компонентите на околната среда след преустановяване на дейността. В този смисъл дори и след приключване на проекта, „Брезник Минералс“ ЕООД ще има своето място и принос в поддържане на благосъстоянието на местната общност.

Горното показва значимостта на инвестиционния проект на „Брезник Минералс“ ЕООД за добив на златно-сребърни руди от находище „Милин камък“, ползите за държавата и за община Брезник.

Икономическият потенциал на общината е съсредоточен в гр. Брезник и се явява основен фактор за осигуряване на трудова заетост на работната сила от района. Структуроопределящи са предприятията „Брезник - 2000” ООД, „ ТЕХ-МА” ООД, „Тимекс” ООД, „Логел” ООД, „Торн” АД и др. Значителен дял от общинската икономика заемат шивашката и хранително-вкусовата промишленост. На територията на града работят две фирми с предмет шивашка дейност – „Брезина - 2000” ООД и „Меги - 96” ООД.

Определящи за общинската икономика са промишлеността, търговията, горското стопанство и земеделието. Произвеждат се: алуминиева дограма и стъклопакет, гаражни врати, шивашки изделия. Развитието на частния сектор е насочено предимно в сферата на търговията и услугите. Развит е малкият и среден семеен бизнес. Добрите климатични условия благоприятстват за отглеждане на зърнени култури (пшеница, ечемик, овес), фуражни култури, както и на някои технически култури (слънчоглед), трайни насаждения.

Проектите са насочени предимно към подобряване на икономическата, социалната и техническата инфраструктура, опазване на околната среда, развитие на културата, спорта и туризма.

Обезпечеността на общината с поземлени и водни ресурси, добрите природни дадености, наличието на икономически и инфраструктурен потенциал, потенциалът в образователната и културната сфера и наличието на добре обоснована общинска политика и осигуреност с инвестиционни ресурси дават възможност за стабилизиране на икономиката и селското стопанство. Перспективата е чрез активна политика да бъдат привлечени български и чуждестранни инвеститори, които да усвоят неизползвана общинска собственост, да реализират проекти насочени към оползотворяване на наличните обработваеми земи и селскостопански сграден фонд, да инвестират в областта на културния и селския туризъм.

Отрасъл „Селско стопанство“

Селското стопанство е традиционна икономическа дейност за всички населени места в общината, като то е основен отрасъл в селата. Представено е от подотраслите растениевъдство и животновъдство, като растениевъдното направление е с по-голям дял.

Благоприятните природни предпоставки, както и стратегическото местоположение спрямо голям консумативен център (град Перник), създават добри възможности за развитие на селското стопанство.

За развитие на растениевъдството в общината са налице благоприятни природогеографски условия (релеф, климат, почви, води). Големият размер на земеделските територии е фактор за развитие на земеделието. Отглеждат се предимно: зърнено-житни култури (пшеница, овес, ечемик), технически култури (слънчоглед), царевица (за зърно), картофи, фуражни култури (царевица за силаж и др.). Зеленчукопроизводството няма пазарна ориентация, развито е главно в семейните градини.

В структурата на засетите площи, най-голям е делът на зърненожитните култури, следвани от техническите култури.

Справка за засети площи и добиви по вид земеделски култури 2020-2023 г.

Култури	Засети дка			Ср. добив кг/дка		
	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2020/2021	2021/2022	2022/2023г.
Пшеница	38383	35904	40900	400	420	415
Ечемик	1760	1400	2453	400	400	395
Рапица	-	-	-	-	-	-
Царевица (зърно)	5500	6592	9184	400	450	400
Масл. слънчоглед	2787	3225	3026	250	280	220
Ябълки	42	42	42	1100	1000	636
Череши	28	28	28	250	250	250

През последните години се увеличават и площите, засети с трайни насаждения. Благоприятни условия за отглеждане на трайни насаждения има в землищата на Брезник, Режанци и в земите, които се намират край долината на р. Конска.

Баланс на земята в община Брезник по видове собственост към 2023 г.

Код	Вид собственост	Брой	Брой %	Площ дка	Площ
0	**Неустановена**	92	0,14	114,966	0,03
1	**Държавна публична**	382	0,59	3669,779	0,91
2	**Държавна частна**	1925	2,99	93670,673	23,16
3	**Общинска публична**	4515	7,01	23707,419	5,86
4	**Общинска частна**	7659	11,90	71505,265	17,68
5	**Частна**	47072	73,12	183119,135	45,28
6	**Кооперативна**	1	0,00	0,240	0,00
7	**Обществени**	1629	2,53	15396,916	3,81
8	**Чуждестранна**	33	0,05	141,396	0,03
10	**Религиозна**	40	0,06	1092,169	0,27
11	**Съсобственост**	847	1,32	11246,206	2,78
12	**Изключителна**	31	0,05	192,451	0,05
13	**Стопанисвано от**	150	0,23	531,800	0,13

Баланс на земята в община Брезник по видове територии по предназначение към 2023 г.

Код	Вид територия по предназначение	Брой	Брой %	Площ дка	Площ %
1	**Урбанизирана територия**	5246	8,15	14983,403	3,71
2	**Територия за транспорт**	242	0,38	1938,160	0,48
3	**Земеделска територия**	55157	85,68	268303,312	66,35
4	**Горска територия**	3281	5,10	116465,491	28,80
5	**Води и водни обекти**	441	0,69	2597,337	0,64
6	**Защитена територия**	3	0,00	21,178	0,01
7	**Нарушена територия**	8	0,01	80,718	0,02

Размерът на поливните площи е ограничен. На територията на община Брезник имотите, собственост на Напоителни системи (НС) ЕАД, клон Струма , са около язовир „Бегуновци” (землищата на селата Бугуновци, Режанци, Садовик). НС не притежават съоръжения от държавния хидромелиоративен фонд. Изискванията към ОУПО са за строго спазване на сервитутите на ХТС и по-специално на язовир „Бегуновци” и коритото на реката на 500 м. след язовирната стена.

Основните аспекти в развитието на растениевъдството са следните:

- Природните условия (почвено-климатични) имат важно значение за специализацията на селскостопанските култури.
- В общината са налице благоприятни предпоставки за развитие на зърнопроизводство, технически и фуражни култури, трайни насаждения.
- Според засетите площи с най-висок дял са зърнените и техническите култури.
- Трайните насаждения имат неголям дял с добри възможности за развитие.
- Налице са обективни условия за развитие на основните и традиционни култури, основани на принципите на биологично производство.

На територията на общината съществуват предпоставки и условия за развитие на животновъдството. Фуражната база, наличието на постоянно затревени площи, естествени ливади, мери и пасища, както и съществуващите традиции в тази област са добра предпоставка за неговото развитие. В общината се отглеждат основно говеда, овце, кози, свине, птици, пчелни семейства.

Преобладават дребните животновъдни стопанства (чиято продукция е предназначена за лична консумация в стопанството), без пазарна ориентация. За периода се очертава запазване на броя на едрия добитък (говеда, вкл. крави) и намаляване на свинете и на дребния добитък (овце, кози).

Условията в общината са благоприятни за развитие на животновъдство с месно и млечно направление (говедовъдство, овцевъдство, козевъдство). Свиневъдството е застъпено главно в личните стопанства в цялата община. Птицевъдството също е развито, а през последните години се развива добре пчеларството.

Като цяло може да се направи изводът, че потенциалът за развитие на селското стопанство на територията на общината е добър. Комбинацията от климатични и почвени условия позволява на територията на общината да се отглеждат култури традиционни за общината. Проблем е липсата на държавна подкрепа и възможности за ефективна реализация на земеделската продукция. Конкуренцията от вносни земеделски стоки също демотивира земеделските производители и се отразява негативно на селското стопанство.

Горско стопанство

Горските територии на общината се включват към Териториално поделение (ТП) ДГС „Брезник" на Югозападно държавно предприятие. Площта на горските територии на общината е 28.6% от общата територия (данни на НСИ). От особена важност за дейността на горското стопанството са пътищата от републиканската пътна мрежа Брезник - Перник, Брезник - Трън и Брезник - Божурище. По тези пътни артерии става извозването на основната част на добитата продукция. През горските масиви е прекарана мрежа от черни горски пътища в относително добро състояние. Съществуващата пътна и съобщителна мрежа благоприятстват стопанисването на горите в района.

Площта на стопанството обхваща землищата на всичките 35 населени места от община Брезник. Територията на държавно горско стопанство „Брезник" е с голямо разнообразие на теренни форми.

Редуват се ниски заоблени хълмове със силно пресечен планински релеф и котловини. Най-голямата котловина е Брезнишката, заключена между планините Вискяр, Завалска, Черна гора и Любаш. В посока югоизток-северозапад преминават части от планинските поредици Планско-Завалска и Верило-Руйска. По-компактна е площта на държавното горско стопанство в планините от Краище (западната част на горското стопанството) в района на селата Горна Секирна, Долна Секирна, Ръжавец, Банище и Душинци и отчасти в северната част - по склоновете на планините Завалска и Вискяр. Останалата част от горското стопанството е пръсната сред селскостопанския фонд.

Хидроложките условия в района на ДГС „Брезник" са сравнително добри. Хидрографската мрежа се образува от реките Конска и Светля, които са десни притоци на р. Струма. На територията на държавното горско стопанство протичат и някои от притоците на реките Блато и Ерма. Повечето от притоците на тези реки имат непостоянен воден режим.

Според класификационната схема на типовете горски месторастения територията на Държавно горско стопанство „Брезник”, попада в Краищенско-Ихтиманска подобласт. Във вертикално отношение горските масиви са разположени в „Среден планински пояс на горите от бук и иглолистни” с два подпояса. Дървесният вид, който дава облика на държавно горско стопанство „Брезник” е белият бор. Той заема 29.3% (по данни на ДГС „Брезник” от 17.01.2016 г.) от залесената площ на горското стопанството. Следват го черният бор – 20.4%, букът 19.5%, зимният дъб – 9.5%, габърът – 9.3% и др. По подпояси разпределението на дървесни видове е неравномерно. В по-високият подпояс преобладават букът и белият бор, докато в ниският вследствие стопанската дейност значително е намаляло участието на букът и зимният дъб и на тяхно място са създадени иглолистни култури. Естествената растителност в „Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела” е представена от чисти и смесени издънкови насаждения от бук, габър и дъбове, с участие в състава единично или с 1-2 десети на много други дървесни видове, като клен, мъждрян, липи, трепетлика и др., които са техни спътници. Тези насаждения имат производителност от II до V бонитет в зависимост от месторастенията, които обитават.

Естествената растителност в „Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч” е представена главно от чистите и с преобладаване на бук, издънкови и семенни насаждения. Издънковите насаждения се отличават с добър растеж - производителността е предимно I-III бонитети по-рядко на бедни месторастения IV-V бонитет. Семенните букови насаждения заемат площ 431.0 ха предимно от III бонитет. Единично в състава на буковите насаждения се срещат габър, зимен дъб, клен и други. Подлесът тук е най-вече от леска и шипкови храсти и в този подпояс основните дървесни видове, от които са създадени повечето култури са боровите - главно бял бор и по-ограничено черен бор.

В разсадник „Стария яз", землище на гр.Брезник се произвеждат декоративни фиданки за озеленяване на жилищни райони и крайградски зони.

Горите в района на ДГС „Брезник”, като източник на дървесина, странични ползвания (лечебни растения, гъби, горски плодове) и други са от значение за икономиката на общината. Районът на стопанството представлява добра база за развитието на ловно стопанство с дивечови запаси и видово разнообразие. Язовирите, намиращи се на територията на стопанството, предлагат добри условия за провеждане на любителски и спортен риболов.

Общата площ на горските територии съгласно горскостопанския план от 2015 г., утвърден със Заповед № 896/29.07.2016 г. в проект е 13430.1 ха, от които:

- Държавна собственост - 9250,6 ха
- Частна собственост – 1727,3 ха
- Общинска собственост – 1730,1 ха
- Друга – 722,1 ха

Предвидено и осъществено ползване на дървесина от горския фонд на община Брезник за периода 2020 - 2023г.

Година	Видове собственост	Предвидено ползване		Осъществено ползване	
		Стояща маса, куб.м	Лежаща маса, куб.м	Стояща маса, куб.м	Лежаща маса, куб.м
2020	Държавни горски територии				
	Общински горски територии	2602	2019	2570	2276
	Гори на частни физически				
	Гори на частни юридически				
	Общо:				
2021	Държавни горски територии				
	Общински горски територии	4132	3011	6452	4845
	Гори на частни физически				
	Гори на частни юридически				
	Общо:				
2022	Държавни горски територии				
	Общински горски територии	715	575	2978	2532
	Гори на частни физически				
	Гори на частни юридически лица				
	Общо:				
2023	Държавни горски територии				
	Общински горски територии	1914	1546	2121	1565
	Гори на частни физически				
	Гори на частни юридически лица				
	Общо:				

Общинските гори са обособени в масиви в горския фонд в землищата на селата Завала, Режанци, Кошарево, Долна Секирна.

Обществени екосистемни ползи от горските територии, като резултат от специализираните дейности по управлението им обхващат:

- поддържане на традиционния ландшафт;
- осигуряване на условия за рекреация и туризъм;
- защита на инфраструктурни обекти и съоръжения;

- ❖ защита срещу ерозия на почвата;
- ❖ обезпечаване на количеството и качеството на водата;
- ❖ поддържане на биологичното разнообразие;
- ❖ екраниране, поглъщане на шум, поддържане на микроклимат;
- ❖ забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата.

На концесия са отдадени язовирите:

- Брезнишки язовир.
- Язовир Красава.
- Слаковски язовир.
- Язовир Брезнишки Извор.
- Язовир Завала. - Язовир „Кошарево".
- Язовир Красава
- Банкова махала – предстои.

2.3.3. Сектор „Услуги"

Секторът на услугите е съвкупност от отрасли и дейности за задоволяване потребностите на хората, което предопределя неговото значимо социално значение. В икономическата теория той е определян като „третичен икономически сектор", включващ отраслите с най-голяма значение: търговия, образование, туризъм, здравеопазване, социални и административни услуги, комуникации и съобщения, транспорт

Социални дейности и услуги

В изпълнение на Закона за социално подпомагане и Правилника за неговото прилагане, въз основа на утвърдена Областна стратегия през 2016 г., кметът на Община Брезник организира разработването на Стратегия за развитието на социалните услуги (2016-2020) на община Брезник. Общинската стратегия обхваща 5-годишен период и детайлизира приоритетните направления, цели, мерки и дейности по отношение развитието на социалните услуги в община Брезник. Тя обхваща планирането на конкретните социални услуги за всички възрасти и уязвими групи и е фокусирана в по-голяма степен върху хората с увреждания и старите хора. Посочени са начините на достъп до тези услуги и връзката между тях. Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в община Брезник (2016 г. - 2020 г.) е утвърдена от ОбС гр. Брезник с Решение № 265 от протокол №18/13.10.2016 г.

С Решение № 768 по протокол № 17/13.12.2018 г., ОбС гр. Брезник даде своето съгласие за разкриване на нова социална услуга Център за обществена подкрепа (ЦОП), като делегирана държавна дейност, с капацитет 20 места. Все още няма решение на Агенция за социално подпомагане.

Разкривайки тази нова услуга Община Брезникще задоволи нуждата от подкрепа на деца и техните семейства в посока психологично и социално консултиране. Чрез нея ще бъдат преодолявани различни проблеми в общуването и развитието на децата с проблеми от всякакво естество.

На територията на общината съществуват следните социални услуги за деца:

Млечна кухня

Детската млечна кухня е за деца от 10 месеца до 3 години, в която медицински и други специалисти приготвят, съхраняват и предоставят храна за децата, които се отглеждат в домашни условия, не са настанени в детски ясли, социални или здравни заведения на държавна или общинска издръжка. Основна функция на ДМК е приготвянето на разнообразна храна, отговаряща по качествен състав и технологична обработка на възрастовите особености на детския организъм и съобразена с изискванията на Наредба № 23 от 2005 г. за физиологичните норми на хранене на населението. Детската кухня е регистрирана съгласно Закона за храните.

Издръжката на ДМК е изцяло общинска отговорност и е с капацитет до 30 деца.

През 2023 г. средствата от общинския бюджет са в размер на 56 231лв.

Приемна грижа

От 1 ноември 2016 г. община Брезник е в качеството си на община - доставчик на социална услуга „Приемна грижа“ и е партньор на Агенция за социално подпомагане, която е конкретен бенефициент по проект „Приеми ме 2015”, финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския съюз и на основание чл. 44, ал. 2 от ЗМСМА във връзка с Методика за условията и начина на предоставяне на социалната услуга „Приемна грижа” е назначен социален работник от 17.11.2016 г. с изнесено работно място в община Брезник, който е в състава на Областен екип по приемна грижа - ОЕПГ, подкрепящ утвърдените приемни семейства.

През 2018 г. на територията на община Брезник има утвърдени 12 професионални приемни семейства, към м. декември 2018 г. децата ползващи услугата „Приемна грижа” на територията на община Брезник са 15.

Услугата „Приемна грижа” дава възможност на много деца в риск или настанени в специализирани институции да се отглеждат в семейна среда. Приемната грижа е отглеждане и възпитание в семейна среда на дете, което е настанено в семейство на близки и роднини или в приемно семейство. Когато детето е в риск, услугата „приемна грижа” осигурява определен период от време сигурна и безопасна семейна среда за детето, което допринася за неговото правилно физическо, психическо и емоционално развитие.

Домашен социален патронаж

Социалната услуга „Домашен социален патронаж” съществува от 1982 г. без прекъсване и представлява услуга в общността. Домашният социален патронаж - Брезник е комплекс от социални услуги, които се предоставят в общността. Социалната услуга е предназначена за

самотно-живеещи стари хора с увреждания или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда.

Капацитетът на социалната услуга е 90 броя потребители. Териториалният обхват е в следните населени места: гр. Брезник, с. Банище, с. Гигинци, с.Непразненци, с. Кошарево, с. Д. Секирна, с. Велковци, с. Режанци, с.Ноевци, с. Сопица, с. Слаковци, с. Бабица, с. Г. Романци, с. Гърло, с.Муртинци, с. Ребро, с. Конска, с. Садовик, с. Кривонос.

Издръжката на ДСП изцяло е общинска отговорност и през 2023 г. средствата от общинския бюджет са в размер на 56 231лв.

Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с физически увреждания

Центърът е място за живот в среда, близка до семейната, за ограничен брой лица - не повече от 15. Центърът може да се ползва в комбинация с други социални, здравни, образователни и други услуги и в съответствие с потребностите на настанените лица. В центъра се предоставя подкрепа на пълнолетни лица с физически увреждания с трайно намалена работоспособност. Центърът се помещава в сграда публична общинска собственост-бивша болница, с адрес: гр. Брезник, област Перник, ул. „Владо Радославов" №29.

През 2023г. средствата от делегирани държавни дейности са в размер на ,749 624 лв.

Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с деменция

Центърът е с капацитет 15 бр. потребители. В центъра се предоставя подкрепа на пълнолетни лица с деменция и/или болест на Алцхаймер с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане над 71 на сто, установена с експертно решение на ТЕЛК/НЕЛК или медицински протокол от специализирана (психиатрична) лекарска консултативна комисия. Помещава се в сграда публична общинска собственост - бивша болница, с адрес: гр. Брезник, област Перник, ул. „Владо Радославов" № 29.

Средствата за издръжка на „Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с деменция" са в размер на 169 110 лв. от делегирани държавни дейности и 2 304 лв. от местна дейност.

Проект „Обществена трапезария"

Това е социална услуга в общността за 50 бенефициента. Усвоените средства са в размер на 36105 лв., които са използвани за предоставяне на супа, основно ядене и хляб. Целева група от потребители са самотно живеещи стари хора, лица с много ниски доходи, или които са без доходи, лица с увреждания и др. Доставчик на услугата е Община Брезник. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Фонд „Социална закрила" при МТСП. Обхватът е в следните населени места: гр. Брезник, с. Ноевци, с. Велковци, с. Д. Секирна, с. Кошарево, с. Банище, с. Гърло, с. Режанци, с. Ребро и с. Конска.

Проект BG05M90P001-2.002-0180-C001 „Център за услуги в домашна среда" към община Брезник по ОП "РЧР" 2014-2020 са назначени 16 лични асистента и 24 домашни помощници, които

обслужват 84 потребители, нуждаещи се от социални услуги. Те са назначени за период от 01.04.2016 г. до 30.11.2017 г.

След това тези хора са назначени за период от 01.12.2017 г. до 31.08.2019 г. при Община Брезник по Споразумение между Агенция за социално подпомагане и Община Брезник за целево осигуряване на социални услуги в домашна среда (Личен асистент и Домашен помощник).

На територията на Община Брезник функционират Пенсионерски клуб и Дружество на инвалидите в гр. Брезник. Клубът и дружеството са форма на социална интеграция, тях се организират социални контакти и възможности за активен живот на пенсионерите и хората с увреждания. В клубовете посетителите получават информиране и консултиране по социални, здравословни и др. въпроси.

По вид увреждания, разпределението на лицата за 2022 г. и 2023 г. е следното:

Вид увреждания	**2022**	**2023**
лица с психични разстройства	50	48
лица със сетивни увреждания	36	36
лица с интелектуални увреждания	-	-
лица с деменция	223	220
лица с физически увреждания	700	708
Общо	1009	1012

Транспортна инфраструктура

Транспортно-географското положение на община Брезник в исторически план търпи определени промени. В миналото територията и е пресичана от пътища с важно транспортно значение, което днес е силно намаляло. Днес, община Брезник е с местоположение, което я ситуира встрани от висококласни (автомагистрали и първокласни) пътища.

Пътища I клас - на територията на община Брезник - няма

Територията на общината се обслужва от пътища от Републиканската пътна мрежа, които са основно от II и III клас. Участъци от пътищата от Републиканската пътна мрежа, които са в границите на община Брезник са показани в табл. тр.1.

От участъците от Републиканската пътна мрежа, които преминават през територията на община Брезник, с най-голяма дължина са третокласните пътища - общо 59,952 км, от общата им дължина – 75,752 км. На пътищата II клас се падат останалите 15,8 км.

Транспортните връзки на общината с пътища от по-висок клас се осъществяват чрез път II-63, чрез който е възможен достъп до АМ „Люлин“ и АМ „Струма“ и международните пътища Е-79 и Е-871.

Важен индикатор за транспортната обвързаност и достъпността на територията е гъстотата на пътната мрежа

Гъстота на пътната мрежа

Пътища по класове	Гъстота - км/км2 територия		
	Община Брезник	Област Перник	ЮЗ район
Автомагистрали	-	0,04	0,006
Път I клас	-	0,033	0,029
Път II клас	0,04	0,028	0,031
Път III клас	0,175	0,172	0,096
Общински пътища	0,304	0,301	0,106

Гъстотата на пътната мрежа в община Брезник - по клас на пътя показва, че за второкласните пътища тя е значително по-ниска от тази за област Перник и за Югозападния район. Причината е в твърде малката дължина на участъка от път II 63, пресичащ територията. По отношение на третокласните пътища стойностите за гъстота на пътната мрежа са по-добри от средните за област Перник и за района. Част от населените места в общината са транспортно обвързани чрез мрежата от общински пътища. Общата дължина на общинската пътна мрежа е 117 км. В тази мрежа се включват пътищата:

№ по	*Утвърден № на пътя*	*Наименование на пътя*	*Дължина км.*	*от км до км*
1	PER2001	/III-605, Батановци - Ноевци/ - мах. Пали лула-Велковци	1,9	0+000-1+900
2	PER2002	/III-605/ Ноевци - /III - 811/	2,9	0+000-2+900
3	PER2003	/III-8114/ Бегуновци - Непразненци /III-605/	2,6	0+000-2+600
4	PER2004	/III 605, Ноевци - Габров дол/ Гигинци - Кошарево - /III 8114/	3,4	0+000-3+400
5	PER2005	/III-8114/ Станьовци -Душинци - Гоаница община (Брезник - Трън) - Ерул	7,8	0+000-7+800
6	PER2006	/III - 8114, Брезник - Бегуновци/ - Режанци -Ребро - Гр. община (Брезник - Трън) - Лялинци /II - 63/	11,5	0+000-11+500
7	PER2011	/PER2006/ Режанци - Конска - Гърло	7,0	0+000-7+000
8	PER2015	/III-8114/ Станьовци - Ръждавец - Банище	3,7	0+000-3+700
9	PER2016	/III - 811/ Брезник - Ярославци - Завала	16,2	0+000-16+200
10	PER2019	/III-811, Брезник - п.к. Велковци/ - Слаковци	1,8	0+000-1+800
11	PER3007	/PER2006, Режанци - Брезнишки извор/ - Садовик	2,8	0+000-2+800
12	PER3008	/II - 63/ Брезник - Гоз	3,0	0+000-3+000
13	PER3009	/PER2006, Брезнишки извор - Ребро/ - Кривонос	4,1	0+000-4+100
14	PER3010	/II-63, Брезник - п.к. Конска/- Видрица - /PER2011/	5,1	0+000-5+100

15	PER3012	/PER2016, Брезник - п.к. Ярославци/- Красава - Озърновци	7,2	0+000-7+200
16	PER3013	/II-63, п.к. Гърло -Трън/- Конска /PER2011/	2,3	0+000-2+300
17	PER3014	/II-63, Брезник - Трън/ - Ребро /PER2006/	3,2	0+000-3+200
18	PER3017	/PER2016, Брезник - п.к. Красава/-Долно Романци - Горно Романци - PER2016	5,6	0+000-5+600
19	PER3018	/PER2016, Брезник - Завала/ - Ярославци	0,8	0+000-0+800
20	PER3020	/III-811, Брезник - п.к. Велковци/ - Сопица	1,7	0+000-1+700
21	PER3021	/PER2016, Брезник - Завала/ - Брусник	5,6	0+000-5+600
22	PER3022	/III -368, Бабица - Златуша/ - мах.Логатор	2,5	0+000-2+500
23	PER3023	/III - 811, Ракита - Брезник/ - Арзан - /PER3017/	0,8	0+000-0+800
24	PER3024	/II-63/ Брезник-местн."Бърдото"	2,0	0+000-2+000
25	PER3024	/III-8114/ Долна Секирна - мах.Бобово /PER2005/	1,5	0+000-1+500
26	PER3026	/PER2011, Конска - Гърло/ -Гърло - Муртинци - Билинци	4,3	0+000-4+300
27	PER3027	III-605, Гигинци - Манастира	5,664	0+00-5+664
			116,96	

Общинската пътна мрежа се поддържа със средства от Общинския бюджет и чрез спечелени проекти от ПРСР. Основната част от съществуващата общинска пътна мрежа също е в лошо състояние.. Асфалтовите настилки са силно деформирани и не отговарят на нарасналите изисквания за съвременен бърз и безопасен транспорт.

По пътните трасета на общинската пътна мрежа има изградени мостове, водостоци, подпорни стени и парапети, които са с влошено състояние, същото се отнася и за банкетните ивици и отводнителните канали. Някои от съоръженията се нуждаят от ремонт вследствие на наводнения след обилните валежи. Липсват необходимите пътни знаци, указателни табели и снегозащитни съоръжения.

Много участъци от общинските пътища са в състояние, което изисква цялостно преасфалтиране, а в други дори е необходимо полагане на нова основа и цялостно преизграждане на пътя. С ежегодните инвестиционно програми, приемани заедно с бюджета на общината се залагат средства за ремонтиране на отделни участъци от по- натоварените общински пътища.

С общия устройствен план на община Брезник се предлага реализирането на малки участъци от нова общинска пътна мрежа, която преминава по съществуващи черни пътища според КВС. Това са следните отсечки:

- с. Арзан - мах. „Рангелова”;
- с. Брезнишки извор - с. Садовик;
- с. Велковци - мах. „Ристина”;

- с. Долна Секирна - мах. „Пеини”;
- с. Кошарево - мах. „Ранинци”

Общата дължина на новите общински пътища е 8.37 км. За някои от отсечките е необходимо на първо време да се направи поне баластриране.

Новият ОУП на общината предвижда корекция в главната улична мрежа на града, с цел да облекчаване на центъра от транзитното движение по второкласния път гр. Перник - гр. Трън - Република Сърбия. За тази цел се създава обход на центъра на града от запад и север по съществуващи улици.

Наличието на транспортна инфраструктура (пътна мрежа) е едно от условията за развитие на транспортната дейност и транспортното обслужване на населението. Неговата организация е един от важните фактори за оптималното функциониране на територията. Транспортното обслужване се реализира единствено от автомобилния транспорт.

В съответствие с утвърдената транспортна схема на общината, транспортното обслужване на населените места се извършва на две нива:

- ***Първо ниво*** - Перник-Брезник-Трън, посредством редовни автобусни линии;
- ***Второ ниво*** - връзки между гр. Брезник и останалите населени места от общината, осъществявани посредством малки бусчета, които се движат по съответните маршрути веднъж дневно.

В гр. Брезник няма изградени линии и маршрути на вътрешноградския транспорт.

Пътищата от републиканската пътна мрежа, както и общинските се нуждаят от ремонт и рехабилитация. Най-спешни са заложените трасета в Общинския план за развитие.

В следващото приложение са показании актуални данни за републиканските пътища в рамките на общината и карта на републиканската и общинска пътна мрежа.

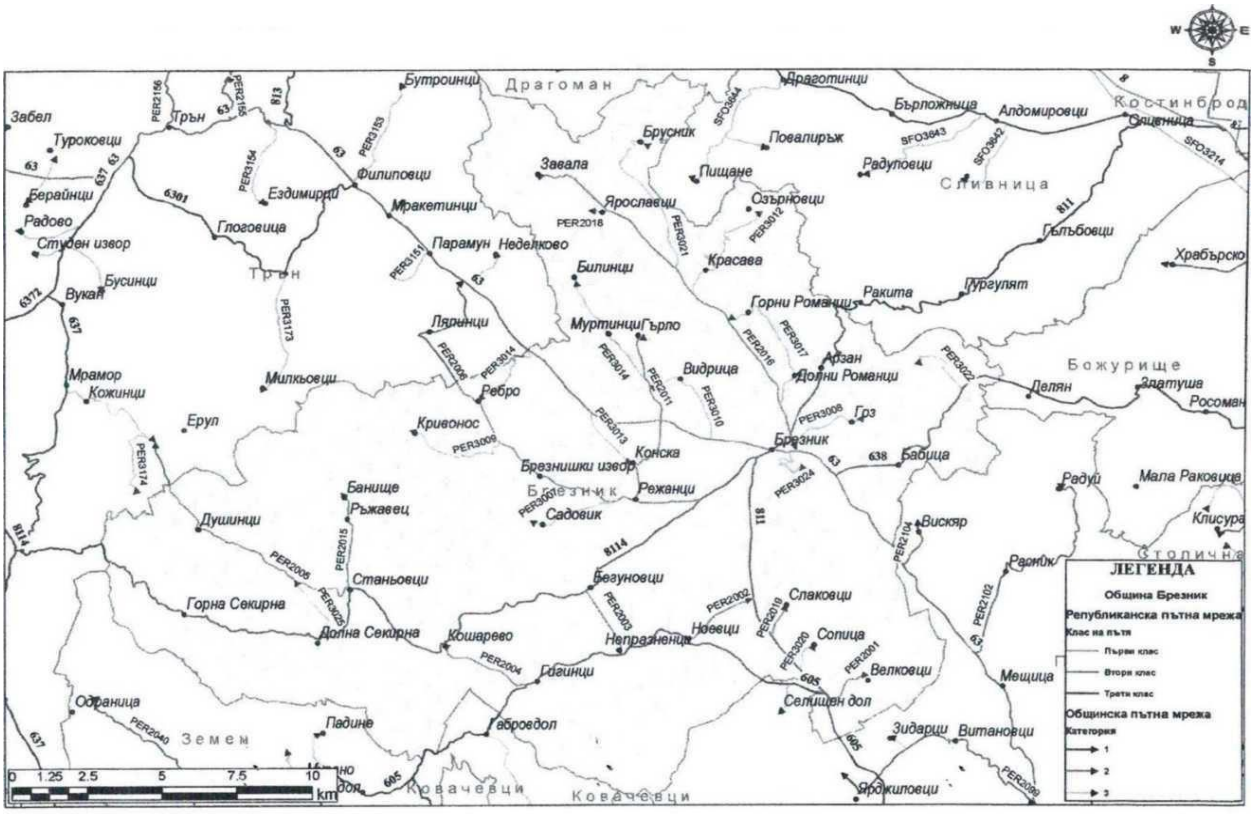

Жилищно строителство и жилищен фонд

В Община Брезник е налице достатъчен жилищен фонд за осигуряване на обитаване на населението. В община Брезник към 2014 г. са изградени 8503 жилища със 546.6 хил.кв.м. полезна площ и 408.9 хил.кв.м. жилищна площ. 24.8% (2106 бр.) от жилищата в общината са изградени в общинския център – град Брезник .

През последните години не се наблюдават съществени изменения в броя на жилищата в общината. Увеличението на жилищната и спомагателната площ е свързано с намалението на населението и главно на селското население.

Построените жилищни сгради и жилища са както на територията на града, така също и в селата (вероятно като жилища за временно обитаване).

В град Брезник стойностите на показателите отнесени към населението – „полезна площ на човек от населението", „жилищна и спомагателна площ на човек от населението" са по-ниски в сравнение с тези в селата, поради по-голямата численост на населението в града и намалението на числеността на селското население. Жилищната площ на човек от населението в град Брезник е 28.5 кв.м., а спомагателната площ в града на човек от населението е 5.0, докато за селата площите на тези показатели са съответно 118.3 кв.м. и 22.8 кв.м.

Обитаваните жилища в общината са 35.7% (средно за област Перник 55.1% от жилищата са обитавани, като най-висок е делът на обитаваните жилища в община Перник - 70.7%, а най-нисък – в община Трън - 24.0%).

Изводи

- Основни структуроопределящи отрасли в община Брезник са преработващата промишленост и търговията, следвани от секторите на държавното управление, образованието и земеделието.
- Учебните заведения на територията на община Брезник обхващат всички степени на средното образование и покриват потребностите от учебни институции.
- Населението на общината разполага с достъпна здравна помощ и грижи, включително и хората, живеещи в селата.
- В Община Брезник има добър, но не достатъчно използван, потенциал за развитие на културния и ловния туризъм и на екотуризма.
- Почвените и климатичните условия в община Брезник създават добри предпоставки за развитие на селското стопанство.

Туристическата среда в община Брезник

Туристическата среда в община Брезник включва няколко ключови аспекта, които определят привлекателността и потенциала на региона за туризъм. Основните елементи са:

- Природни ресурси и атракции
  Природни красоти: Община Брезник е богата на природни ресурси, включително планини, реки и гори, които предлагат възможности за екотуризъм, пешеходни турове и наблюдение на дивата природа.
- Исторически и културни забележителности: Регионът има множество исторически паметници, църкви и музеи, които представляват интерес за културния туризъм. Например, крепостта "Калето" и други археологически обекти.

- Инфраструктура и достъпност
- Транспортна инфраструктура: Достъпността до общината е важен фактор за развитието на туризма. Наличието на добре поддържани пътища и обществен транспорт улеснява придвижването на туристите.
- Настаняване: Важно е да има разнообразие от места за настаняване – хотели, къщи за гости и др., които да отговарят на различните предпочитания и бюджети на туристите.

- Туристически услуги и атракции
- Туристически маршрути и екскурзии: Организираните турове и екскурзии могат да предложат на посетителите уникални преживявания и информация за местните

забележителности.

- Местни фестивали и събития: Фестивалите и културните събития могат да привлекат туристи и да обогатят тяхното преживяване.

- Икономически и социални аспекти
- Икономическа полза: Развитието на туризма може да донесе значителни икономически ползи за местната общност чрез създаване на работни места и стимулиране на местния бизнес.
- Социална ангажираност: Местните жители трябва да бъдат активно включени в туристическите инициативи, за да се гарантира устойчиво развитие и запазване на културното наследство.

- Маркетинг и промоция
- Маркетингови стратегии: Ефективните маркетингови кампании и онлайн присъствие са ключови за привличането на туристи. Социалните медии, уебсайтове и рекламни материали могат да популяризират региона.
- Сътрудничество с туристически агенции: Партньорството с туристически агенции и платформи за резервации може да увеличи видимостта на общината като туристическа дестинация.

- Устойчиво развитие
- Екологична устойчивост: Важно е да се прилагат практики за опазване на околната среда и управление на отпадъците, за да се гарантира дългосрочната устойчивост на туристическата индустрия.
- Културна устойчивост: Запазването и уважението към местната култура и традиции трябва да бъдат приоритет, за да се избегне комерсиализацията и унищожаването на автентичността.

Категоризирани места за настаняване в община Брезник - 2023 г

№	**Вид и наименование на обекта**	**Капацитет легла**	**Категория звезди**	**Населено място**	**Адрес**
1	Хотел „Бърдо“	47	2 зв.	Гр. Брезник	Лесопарк Бърдо
2	Къща за гости „Елбея“	30	1 зв.	С. Конска	С. Конска
3	Къша за гости „Маргарита“	14	1 зв.	С. Конска	С. Конска
4	Бунгала яз. Слаковци	24	1 зв.	С. Слаковци	С. Слаковци
5	Стаи за госи	12	-	С. Видрица	С. Видрица
6	Къща за гости „Луларска“	3	1 зв.	С. Слаковци	С. Слаковци
7	Хотел „Чери дрийм“	10	1 зв.	С. Слаковци	С. Слаковци
8	**Стаи за гости**	3	1 зв.	С. Долна Секирна	С. Долна Секирна
	Общо капацитет	142			

Дейност на категоризираните места за настаняване в община Брезник 2021-2023 г.

	2021	**2022**	**2023**
Места за настаняване	7	8	8
Легла	140	155	142
Реализирани нощувки	814	1446	1271
Приходи от туристически данък	593,7	400,31	800,51

Община Брезник има значителен потенциал за развитие на туризма благодарение на своите природни и културни богатства. Ключовите фактори за успех включват подобряване на инфраструктурата, разнообразяване на туристическите услуги, ефективен маркетинг и устойчиво управление на ресурсите. С правилната стратегия и инвестиции, регионът може да се превърне в привлекателна дестинация за различни видове туризъм.

Водните ресурси

Водните ресурси и водоемите в региона играят важна роля за екосистемите, земеделието, питейната вода и рекреационните дейности. Ето подробен анализ на хидрографията на община Брезник:

Водни ресурси:

Реки и потоци - Община Брезник е пресечена от няколко реки и потоци, които осигуряват водни ресурси за различни нужди. Най-значимите реки в региона са река Конска и нейните притоци. Тези водни тела са важни за напояването на земеделските земи и за поддържането на местната флора и фауна.

Язовири и водоеми: В района има няколко язовира и по-малки водоеми, които служат за риболов, напояване и рекреация. Язовирите също така могат да бъдат използвани за производство на електроенергия чрез малки водноелектрически централи.

Питейна вода

Източници на питейна вода: Основните източници на питейна вода в община Брезник са подземните води и повърхностните води от реките и язовирите. Качеството на водата се контролира стриктно, за да се гарантира безопасността й за консумация.

Водоснабдителна инфраструктура: Добре развитата водоснабдителна инфраструктура е от съществено значение за осигуряването на чиста и безопасна питейна вода за населението. Поддръжката и модернизацията на тази инфраструктура са приоритетни задачи за местната власт.

Земеделие и напояване

Напоителни системи: Водните ресурси в региона са от критично значение за земеделието. Напоителните системи позволяват ефективно използване на водните ресурси за напояване на земеделските култури, което е особено важно през сухите сезони.

Земеделски култури: Благодарение на наличието на водни ресурси, в община Брезник се отглеждат разнообразни земеделски култури, включително зърнени храни, зеленчуци и плодове.

Екосистеми и биоразнообразие

Влажни зони и местообитания: Влажните зони и водоемите в региона са дом на разнообразни растителни и животински видове. Те играят важна роля за поддържането на биоразнообразието и екологичния баланс.

Защитени територии: Някои от водните обекти в община Брезник попадат в защитени територии, които са предназначени за опазване на редки и застрашени видове.

Рекреация и туризъм

Риболов и водни спортове: Водните ресурси в региона предлагат възможности за риболов и водни спортове, които привличат туристи и любители на активния отдих.

Плувни комплекси и плажове: В зависимост от наличието на подходящи водоеми, могат да бъдат изградени плувни комплекси и плажове, които да допринесат за развитието на туризма.

Управление и защита на водните ресурси

Управление на водните ресурси: Ефективното управление на водните ресурси е от съществено значение за устойчивото развитие на региона. Това включва контрол на замърсяването, рационално използване на водните ресурси и поддръжка на инфраструктурата.

Законодателство и регулации: Спазването на законодателството и регулациите, свързани с опазването на водните ресурси, е от ключово значение за предотвратяване на замърсяването и разрушаването на екосистемите.

Извод:

Хидрографията на община Брезник играе важна роля за екосистемите, земеделието, питейната вода и рекреационните дейности в региона. Ефективното управление и опазване на водните ресурси са от съществено значение за устойчивото развитие на общината. С правилна политика и инвестиции, водните ресурси могат да бъдат използвани по начин, който да допринася за икономическото и социалното благополучие на региона.

Свлачищата представляват сериозен проблем за много райони, включително и за община Брезник. Те могат да причинят значителни щети на инфраструктурата, жилищата и земеделските земи, както и да застрашат живота и здравето на хората. Анализ на мерките за устройство и защита срещу свлачища в община Брезник:

Оценка на риска от свлачища

Картографиране на свлачищните зони: Първата стъпка е идентифицирането и картографирането на всички известни и потенциални свлачищни зони в общината. Това включва геоложки проучвания и мониторинг на терена.

Оценка на риска: След идентифицирането на свлачищните зони, се извършва оценка на риска, която включва анализ на факторите, които могат да предизвикат свлачища (като дъжд, земетресения, строителни дейности и др.).

Превантивни мерки

Контрол на строителството: Строгите регулации и контрол върху строителството в свлачищните зони са от съществено значение. Това включва забрана за строителство в опасни зони и задължителни инженерни решения за укрепване на почвата.

Дренажни системи: Изграждането на ефективни дренажни системи може да помогне за намаляване на натрупването на вода в почвата, което е един от основните фактори за свлачища.

Растителност и залесяване: Засаждането на дървета и друга растителност може да помогне за стабилизирането на склоновете и намаляване на ерозията.

Корективни мерки

Укрепване на склоновете: Включва изграждане на подпорни стени, габиони и други инженерни конструкции за стабилизиране на склоновете.

Отводняване: Подобряване на отводнителните канали и системи за отвеждане на повърхностните води далеч от свлачищните зони.

Мониторинг и ранно предупреждение: Инсталиране на сензори и системи за мониторинг на движението на почвата и ранно предупреждение за потенциални свлачища.

Образование и информираност

Информационни кампании: Провеждане на информационни кампании за повишаване на осведомеността на населението относно рисковете от свлачища и мерките за безопасност.

Обучение на местните власти: Обучение на местните власти и служители за правилно реагиране при случаи на свлачища и координация на усилията за спасяване и възстановяване.

Свлачищата представляват сериозен риск за община Брезник, но с правилно планиране и изпълнение на превантивни и корективни мерки, този риск може да бъде значително намален. Ефективното управление на свлачищните зони изисква координация между местните власти, научната общност и населението, както и осигуряване на необходимите финансови и технически ресурси.

Образование

Образователната система в община Брезник предоставя цялостно образование от предучилищна възраст до средно образование. Системата е организирана около два основни образователни центъра: град Брезник като основен център и село Ноевци като вторичен център.

Структура на образователната система

Образователната система в община Брезник включва училища и детски градини, които предоставят образование и грижи за децата и младежите в региона. За образованието в общината е характерно, че то е с публичен характер. Към настоящия етап няма учебни институции, които се финансират от частния сектор. Функционалният обхват на системата на образованието се определя от контингентите от лица в съответната възраст (подлежащи на предучилищно обучение и в училищна възраст) и степента на развитост на обслужващите функции на общината. Община Брезник има за цел да осигури благоприятна среда и условия за развитие на качествено и достъпно образование. Тя извършва

дейности, свързани с разпределението на бюджетните средства в общинските учебни заведения. На територията на общината функционират.

Основни образователни институции:

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ - ГРАД БРЕЗНИК- Основано през 1943 г.

Намира се в гр. Брезник, ул. "Александър Филипов" №9

Предлага два профила:

- Технологичен - Информационни технологии (4 години)

- Софтуерни и хардуерни науки (5 години)

През настоящата 2024-2025 учебна година в средно училище „Васил Левски“ в град Брезник са реализирани две паралелки – „Софтуерни и хардуерни науки“ и профил „Предприемачески“. За учебната 2025/2026 година от училището са направили предложение за прием по професия „приложен програмист“, по която е имало прием през предходните учебни години и „чужди езици“.

ОУ „ХРИСТО СМИРНЕНСКИ“, СЕЛО НОЕВЦИ - Намира се в село Ноевци и предлага начално образование за ученици от първи до четвърти клас.

Основно училище "Христо Смирненски"

Разположено в с. Ноевци

Открито през 1886 г.

Модерна инфраструктура:

- 21 класни стаи

- 5 кабинета

- Библиотека

- Ученически стол

Брой ученици в община Брезник 2020-2023 г.

Учебни години	**2020/2021**	**2021/2022**	**2022/2023**
Брой ученици, в общообразователните училища	421	421	427
Момчета			219
Момичета			208
Брой ученици, в професионалните училища т.ч.:	-	-	-
Момчета	-	-	-
Момичета	-	-	-
ОБЩ БРОЙ УЧЕНИЦИ	421	421	427

Детски градини - В общината има детски градини, които осигуряват предучилищно образование и грижи за децата. Те са разположени в различни населени места в общината и предлагат разнообразни занимания и програми за развитие на децата.

Детска градина "Брезица"

Разполага с две локации:

- Главен адрес в гр. Брезник: ул. "Борис Антов" №3

- Филиал в с. Ноевци

Общо обхваща 146 деца:

- 128 деца в градското отделение

- 18 деца в село Ноевци

Персонал:

- Градска част: 8 педагога, 9.5 административни работници

- Селска част: 2 педагога, 1 административен работник

Данни за общинските детски градини в община Брезник 2020-2023 г

Учебни години	**2020/2021**	**2021/2022**	**2022/2023**
Брой деца, в това число:	127	122	158
Момчета	71		77
Момичета	56		81
Брой групи в детските градини	5+1 яслена	5+1 яслена	5+1 яслена
Брой педагогически персонал	12	11	11
Брой детски учители	-	-	-
Брой места на 100 деца в детските градини	103	131	123

Допълнителни образователни услуги:

Извънкласни дейности - Общината предлага извънкласни дейности като спортни клубове, музикални и художествени школи, както и клубове по интереси.

Проекти и инициативи - Училищата често участват в национални и международни проекти, които целят да подобрят качеството на образованието и да предоставят нови възможности за учениците.

Безплатен транспорт за ученици от 18 населени места

Четири обходни маршрута към двете средищни училища

Обслужване на 51 ученици в задължителна училищна възраст и 4 деца от подготвителните групи

Материална база и инфраструктура

Училищните сгради имат достатъчен капацитет за нуждите на учениците

Наличие на физкултурни салони и специализирани кабинети

Планирани са подобрения в:

- Въвеждане на нови ИКТ технологии
- Ремонт и реконструкция на съществуващите сгради
- Обновяване на материално-техническата база

- Мерки за енергийна ефективност

Предизвикателства и перспективи:

Както много малки общини в България, Брезник също се сблъсква с предизвикателства като намаляване на населението и миграция към по-големите градове. Въпреки това, местната власт и училищата работят усилено за подобряване на условията за образование и създаване на привлекателна среда за учениците.

Култура

Културният живот в община Брезник е богат и разнообразен, като включва множество традиции, празници и културни събития, които отразяват богатото историческо и културно наследство на региона. Включва честване на празници, фолклорни и литературни вечери, срещи с писатели, представяне на книги, тематични беседи, организиране на изложби, концерти, конкурси за изработване на картички и др. изделия, летни читални за децата, общоселски празници, фолклорни събори, участие в Международния фестивал на маскарадните (кукерските) игри в град Перник (през декември 2015 г. уникалният народен обичай бе включен в списъка на ЮНЕСКО на световното нематериално културно наследство; това е четвъртият български празник, станал част от съкровищницата на световната организация - след Бистришките баби, нестинарството и чипровските килими), организиране на мероприятия за децата и др.

Ето някои от основните аспекти на културата в община Брезник:

Традиционни празници и обичаи:

Събор „Видовден", който се провежда всяка година на Видовден. Според преданието преди изгрев слънце в ранна утрин на Видовден хората от този край си измивали очите с китка трендафил, потопена в дъждовна вода от листата на растението „Баба Вида" („Лугачка"). Акцентът на Граовския събор „Видовден" е автентичната фолклорна програма на втория ден от събора, когато пред читалището си дават среща талантът и непреходността на традициите на самодейците от читалищата на общината и гостуващи самодейни колективи.

Провежда се всяка година на 28 юни (Видовден). Един от най-значимите традиционни събори в региона.

История:

Провежда се от незапомнени времена

- От 1977 г. официално се организира като Граовски фолклорен събор

- От 1990 г. е възстановено традиционното име "Видовден"

Обичаят „Сурова” се провежда всяка година на 13 и 14 януари – Васильовден, в селата на Брезнишката община, а в първата събота след местната сурова се провежда маскарадния фестивал „Сурова” Брезник на всички сурвакарски групи от общината и на гостуващи такива. Този празник е запазил до днес непроменената си богата обредна символика – прогонване на злите сили, пожелания за богата реколта, здраве и плодовитост на хората и животните.

Характерни елементи:

- Маскиране на мъже и деца
- Обхождане на къщи с звънци
- Представяне на обредни игри

Провежда се в множество села от общината, включително:

- Кошарево
- Долна Секирна
- Ръжавец
- Банище
- Гигинци
- Ноевци
- Непразненци
- Бегуновци
- Слаковци
- Сопица
- Велковци
- Садовик

Лазаровден (Лазарица)

Празнува се в събота преди Великден

Баба Марта - На 1 март хората си разменят мартеници за здраве и късмет.

Гергьовден - На 6 май се празнува денят на свети Георги Победоносец, който е патрон на земеделците и овчарите.

Коледа и Нова година - Празнуват се с традиционни обичаи като коледуване и сурвакане.

Традиции:

- Събиране на върбови клонки
- Оплитане на венци от момите
- Обикаляне на къщи с пеене на обредни песни
- Благославяне за здраве и щастие

Фолклорно наследство

Районът е известен с богат фолклорен живот

Характерни елементи:

- Обредна поезия
- Традиционни танци
- Фолклорни игри
- Юнашки епос

Организация на културни събития

Активна роля имат читалищата в общината и околните села. Те играят важна роля в културния живот на общината. Организират различни културни събития, библиотечни дейности и курсове.

НЧ „Просвещение – 1870” - гр. Брезник – Танцови колективи – 3 бр.; школа по балет; школа по пеене- 2 бр.; клуб по словесен фолклор; самодеен театър; езикови школи – английски и немски

НЧ „Просвета – 1922 г.” - с. Бегуновци – Танцова група; певческа група; сурвакарска група

НЧ „Искра – 1932 г.” - с. Слаковци - Певческа фолклорна група; група за автентичен словесен фолклор; сурвакарска група

НЧ „Пробуда – 1931 г.” - с. Ноевци – Детски танцов състав; група за автентичен фолклор; сурвакарска група – деца и възрастни

НЧ „Пробуда – 1927 г.” - с. Кошарево – Певческа група; сурвакарска група – деца и възрастни; група за словесен фолклор

НЧ „Иво Войвода – 1928 г. ” - с. Д. Секирна – Певческа група; сурвакарска група – деца и възрастни; група за автентичен фолклор

НЧ „Дебелец - 1932” - с. Садовик – сурвакарска група – деца и възрастни

НЧ „Граовска пробуда - 1928” - с. Велковци – сурвакарска група – деца и възрастни; форклорна певческа група

НЧ „Просвета – 1928 г.” с. Банище – сурвакарска група

НЧ „Искра-с. Гигинци-1952 г.” - с. Гигинци – сурвакарска група – деца и възрастни; певческа група

НЧ „Светлина–Сопица– 1932 г.” - с. Сопица – Танцов състав; сурвакарска група – деца и възрастни

Регулярно организиране на:

- Театрални постановки - Местни театрални трупи и гостуващи артисти представят пиеси и спектакли в читалищата.

- Фолклорни събори

- Традиционни празници

- Културни прояви

Културният живот в община Брезник е жив и динамичен, като успешно съчетава запазването на традициите с модерни форми на културно изразяване. Населението активно участва във всички културни прояви, което говори за силна общинска сплотеност и уважение към местното наследство. Вижда се сътрудничество между местната власт и културните институции за запазване на традициите

Исторически и културни забележителности:

Музеи - В общината има музеи, които съхраняват и представят местното културно наследство.

Общински исторически музей – Брезник е създаден с Решение № 66/20.02.2012 г. на Общински съвет Брезник на базата на съществуващата Музейната сбирка към Читалище „Просвещение – 1870”, открита на 1 юни 1958 г. по инициатива на Ивайло Величков, Ванко Стратиев и Андрей Германов. Пръв отговорник е Павлина Денкова. Първоначално е обособена експозиция „Революционно движение” в някогашната Любенова къща и малък етнографски кът. От 70-те години на XX в. музейната експозиция има зала в сградата на Читалището. В момента Общинският исторически музей разполага с над 6 500 музейни единици, две постоянни експозиции /Възраждане и Етнология / и зала за временни изложби в сградата на Класното училище, обявена за паметник на културата. Училището е построено от брезнишкия първенец Димитър Игнатов през 1861-1869 г. След Освобождението в

сградата се е помещавало кметството. След 1944 г. тя е била преустроено за хотел. През 1980 - 1981 година започва преустройството на къщата по проект на Института за паметници на културата. Разрушен е вторият етаж, който е бил от плет. През 1985 г. реконструкцията е завършена и сградата е предоставена на Международната детска асамблея „Знаме на мира", като още тогава втория етаж е определен за музейна сбирка. Малко по-късно цялата сграда е предоставена на Общински център за работа с деца. През 2018 г. част от фонда е преместен в сградата на бившия Военен клуб, която е предоставена на Общински исторически музей. Най-значимото събитие за ОИМ е през 2018 г. - честването на 60 години организирано музейно дело в Брезник. Тази годишнина бе отбелязана с редица съпътстващи мероприятия: Научна конференция, ръководена от проф. Надя Манолова; изложба „Съхранено за поколенията" (уникати от фонда на ОИМ); изложба „Пазим и тачим паметта на героите - брезничани от Първата световна война" и много други. Продължава издирвателската дейност от служителите на ОИМ, с което се попълват фондовете на музея „Къщата на маските" е шедьовър на битово-бароковата архитектура. Според оценителен протокол от 4 декември 1980 г. къщата е отчуждена за Етнографска сбирка. Била е построена през 1870 г. от местни майстори. Тогава е представлявала паянтова жилищна сграда с мазе и чардак, но с интересни тавани, покрити с дърворезба във формата на квадрат, с вписани слънце и геометрични елементи. Стопанинът на къщата произхождал от турската фамилия Фатини, затова и много хора я познават като „Турската къща". След Освобождението в нея се заселва българската фамилия Лукарови. През втората половина на 80-те години на XX век на мястото на паянтовата къща, по проект на тогавашния Национален институт на паметниците на културата е изградена нова, масивна сграда до груб строеж, но така и остава незавършена. Проектът за създаването на етнографски музей е замразен. През 2018 год. къщата е изцяло реновирана с помощта на програмата за транс гранично сътрудничество Интеррег - ИПП България - Сърбия 2014-2020, по проект „Туризъм и традиции - цветни, забавни, атрактивни", с партньори Областна администрация - Перник и община Червени кръст, гр. Ниш - Сърбия. Община Брезник има богат духовен живот и непреходни културни традиции. Този край е един от най-интересните във фолклорно отношение, със съхранен колоритен диалект и архаични форми, разкриващи богатството и красотата на родния език. Най-забележителни прояви на местния фолклор включват: обредната поезия, танца, музиката, фолклорните игри /сурвакарските обичаи/, юнашкия епос.

Исторически паметници - В района има множество исторически паметници и археологически обекти, които свидетелстват за богатата история на региона.

Образование и наука:

Библиотека - Съвременната библиотека на народно читалище „Просвещение-1870" разполага с богат книжен фонд – 73 000 тома справочна, научна и художествена литература, разположени в заемна за възрастни и детски отдел. Оборудвана е и с модерен компютърен клуб с 11 работни места за читатели с безплатен интернет. Участва активно във всички културни изяви в града. Тя е място за образование, информация и комуникация за всеки потребител, отбелязаха от библиотеката.

Научни и образователни инициативи - Организират се различни научни и образователни инициативи, насочени към младите хора и общността.

Социални и обществени дейности:

Доброволчески организации - В общината има активни доброволчески организации, които се занимават с различни социални и културни проекти.

Спортни клубове - Спортните клубове и организации също играят важна роля в културния живот на общината, като организират различни спортни събития и турнири.

Културният живот в община Брезник е жив и динамичен, като местните жители активно участват в запазването и популяризирането на своите традиции и обичаи.

Спорт

Природо-географските условия и съществуващата материална база са добра предпоставка за развитие на спортно-туристическа дейност, спортен лов и риболов. Осигурява се достъп до спортните обекти на всички жители на общината. Спортните дейности в община Брезник се развиват в няколко направления: - Развитие и популяризиране на физическото възпитание и спорта и осъществяване на тренировъчна и спортно-състезателна дейност на спортните клубове по отделните видове спорт; Физическо възпитание и спорт в предучилищните детски заведения, общообразователните и професионални училища; Физическо възпитание и спорт за всички.

Община Брезник разполага с добре развита спортна инфраструктура. Освен изброените по-горе спортни обекти в гр.Брезник и в по-големите села има изградени детски площадки. Един от ангажиментите на общината, е именно ремонт, обновяване и обогатяване на училищната спортна база, на детските площадки и на всички спортни обекти. Спортен комплекс „Чорни” гр. Брезник е публична общинска собственост. Използва се по предназначение – за масова физкултура и спорт; за тренировъчна дейност на лицензираните спортни клубове; за провеждане на спортни мероприятия; за реализиране на задължителните учебни програми, на извънкласните, извънучилищните и свободните занятия за физическо възпитание и спорт и за тренировъчна и състезателна дейност на децата и учениците.

С Решение № 100/20.07.2004 г. спортният комплекс е предоставен за безвъзмездно ползване и стопанисване на Обединен спортен клуб „Чорни 2004”, включващ следните клубове по футбол и волейбол: – Волейболен клуб „Чорни” гр. Брезник; – Футболен клуб „Чорни – 1920” гр. Брезник; – Футболен клуб „Черногорец” с. Ноевци; – Футболен клуб „Западно ехо” с. Бегуновци; – Футболен клуб „Буря” с. Кошарево. Спортните клубове са членове на съответните лицензирани спортни федерации и са регистрирани в Националния регистър на лицензираните спортни организации. Клубовете по отделните видове спорт провеждат активна тренировъчна и спортно състезателна дейност. Като допълнителна възможност за спорт могат да се използват училищните салони и игрища, но при тях достъпът на външни лица е ограничен.

Обобщени изводи и общи характеристики на трите сектора:

Образованието, културата и спортът в община Брезник имат своите силни страни, но също така са изправени пред определени предизвикателства. Важно е да се продължи с усилията за подобряване на инфраструктурата, увеличаване на финансирането и насърчаване на активното участие на гражданите. Сътрудничеството с бизнеса, неправителствените организации и други общини може да предостави допълнителни ресурси и възможности за развитие на тези важни сектори. Това са взаимосвързани сектори, които формират основата на социалното развитие на общината. Анализът показва, че всеки от тези сектори има своя уникална структура и характеристики, но споделят общи предизвикателства и възможности за развитие.

- Силна общинска подкрепа чрез финансиране и организация на събития

- Активно участие на местното население

- Потенциал за сътрудничество с външни партньори

- Нужда от модернизация на инфраструктурата

Специфични характеристики на всеки сектор

Образование

Силни страни:

Достъпност: Община Брезник разполага с училища и детски градини, които осигуряват достъп до образование за всички деца в общината.

Квалифициран персонал: Учителите и преподавателите в общината са квалифицирани и ангажирани с качественото обучение на учениците.

Извънкласни дейности: Предлагат се разнообразни извънкласни дейности, които обогатяват учебния процес и развиват интересите на учениците.

Цялостна система от предучилищно до средно образование.

Добре развита транспортна система

Слаби страни:

Ограничени ресурси: липса на достатъчно финансови и материални ресурси.

Демографски предизвикателства: Намаляващото население в селските райони може да доведе до намаляване на броя на учениците и закриване на училища.

Възможности:

Партньорства с бизнеса и неправителствени организации: Сътрудничеството с местния бизнес и НПО може да предостави допълнителни ресурси и възможности за учениците.

Интеграция на нови технологии: Въвеждането на нови технологии в учебния процес може да подобри качеството на образованието.

Заплахи:

Миграция на младите хора: Миграцията на младите хора към по-големи градове или чужбина може да доведе до недостиг на кадри и намаляване на качеството на образованието.

Култура

Сила страни:

Богато културно наследство: Община Брезник има богати традиции и обичаи, които се пазят и предават на следващите поколения.

Активни културни институции: Читалищата и музеите играят важна роля в съхраняването и популяризирането на местната култура.

Фестивали и събития: Редовното организиране на фестивали и културни събития обединява общността и насърчава културния обмен.

Живи традиции и обичаи

Слаби страни:

Липса на финансиране: Недостатъчното финансиране може да ограничи възможностите за организиране на културни събития и проекти.

Ниска посещаемост: Понякога културните събития не привличат достатъчно публика, което може да демотивира организаторите.

Възможности:

Туристически потенциал: Развитието на културния туризъм може да привлече посетители и да увеличи приходите за културните институции.

Сътрудничество с други общини: Партньорствата с други общини могат да разширят културния календар и да предложат нови възможности за културен обмен.

Заплахи:

Икономически трудности: Икономическите проблеми могат да ограничат възможностите за инвестиции в културния сектор.

Промени в обществените предпочитания: Промените в обществените предпочитания и интереси могат да доведат до намаляване на интереса към традиционните културни форми.

Спорт

Сила страни:

Разнообразие от спортни клубове: Община Брезник предлага разнообразие от спортни клубове и дисциплини, които покриват интересите на различни възрастови групи.

Подкрепа от общината: Общината активно подкрепя развитието на спорта чрез финансиране и организиране на спортни събития.

Доброволчество и участие: Високото ниво на доброволчество и участие на гражданите в спортни инициативи показва силна ангажираност към спорта.

Потенциал за международни събития.

Слаби страни:

Ограничена инфраструктура: Липсата на достатъчно спортни съоръжения може да ограничи възможностите за практикуване на различни спортове.

Финансови ограничения: Финансовите ограничения могат да затруднят поддържането и обновяването на спортната инфраструктура.

Възможности:

Привличане на спонсори: Привличането на спонсори и партньори може да осигури допълнителни средства за развитие на спорта.

Организиране на международни събития: Домакинството на международни спортни събития може да повиши престижа на общината и да привлече повече участници.

Заплахи:

Конкуренция от по-големи градове: Конкуренцията от по-големи градове може да затрудни привличането на талантливи спортисти и треньори.

Предизвикателства и възможности за развитие

Общи предизвикателства

- Ограничени финансови ресурси

- Нужда от модернизация на инфраструктурата

- Конкуренция от по-големи населени места

- Демографски фактори

Възможности за развитие

- Партньорства с бизнеса и НПО

- Сътрудничество с други общини

- Привличане на туристи и спонсори

- Интеграция на нови технологии

- Организиране на международни събития

Препоръки за бъдещо развитие

Институционално развитие

- Създаване на координиращ орган за трите сектора

- Разработване на интегрирана стратегия

- Установяване на ясни приоритети

Финансово развитие

- Търсене на алтернативни източници на финансиране

- Създаване на програма за привличане на спонсори

- Разработване на бизнес планове за самостоятелно финансиране

Социално развитие

- Насърчаване на доброволчеството

- Създаване на програми за включване на различни възрастови групи

- Подобряване на достъпа до съоръженията

Инфраструктурно развити

- Планово поддържане на съществуващата инфраструктура

- Стратегическо инвестиране в нови съоръжения

- Модернизиране на съществуващите обекти

Успешното развитие на тези три сектора изисква комплексен подход, който да съчетава местни усилия с външна подкрепа, традиции с модерност, и институционална стабилност с иновации. Ключът към успеха лежи в сътрудничеството между различните заинтересовани страни и устойчивото планиране на развитието

Приложение 2. Индикатори за наблюдение и оценка на Плана за интегрирано развитие на община Брезник

Обща цел	Специфични цели	Група проекти	Описание на индикатора	Категория индикатор (продукт/ резултат)	Период на отчитане	Мерна единица	Целева стойност
ЗОНА С ПОТЕНЦИАЛ ЗА ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ							
Обща цел 1 : икономически растеж и повишаване конкурентоспособността на местната икономика	**Специфична цел 1.1** Създаване на благоприятна бизнес среда за привличане на инвестиции, развитие на предприемачеството	Инжинерна инфраструктура	Построени или подобрени пътища в икономическата зонз Построяване или подобряване на ВиК инфраструктурата Намаляване на загубите по мрежата	Индикатор за продукт Индикатор за продукт Индикатор за резултат	Годишно Годишно Годишно	Км М %	40 3000 50
	Специфична цел 1.2 Осигуряване на заетост и намаляване нивата на безработица		Брой предприятия, присъединени към съответните мрежи	Индикатор за продукт	Годишно	бр.	10
			Намаляване производствените разходи на предприятията в	Индикатор за продукт	Годишно	бр.	12
	Специфична цел 1.3 Изграждане, преоборудване, повишаване на капацитета и модернизиране на бизнес структурата		Увеличаван брой подадени инвестиционни намерения	Индикатор за продукт	Годишно	бр.	7

Обща цел	Специфични цели	Група проекти	Описание на индикатора	Категория индикатор (продукт/ резултат)	Период на отчитане	Мерна единица	Целева стойност
	Специфична цел 1.4 Укрепване на общинската икономика, чрез стимулиране производствени структури с акцент върху внедряването на иновации в традиционните за региона производства и подкрепа на съществуващите земеделски производители	Подобряване на общинската среда на икономическа зона	Изграждане или реабилитирани зелени площи и елементи на градската среда между пространствено предназначение в икономическата зона	Индикатор за продукт	Годишно	дка	150
	Специфична цел 1.5 Увеличаване на енергийната ефективност на сградите и инсталациите и производствата с 20%.Енергията получена от възобновяеми енергийни източници да бъде най-малко 20%		Сгради и производствени инсталации с подобрена енергийна ефективност	Индикатор за резултат	Годишно	%	20

Обща цел	Специфични цели	Група проекти	Описание на индикатора	Категория индикатор (продукт/ резултат)	Период на отчитане	Мерна единица	Целева стойност
			Енергия използвана от възобновяеми енергийни източници	Индикатор на резултат	Годишно	%	20
	Специфична цел 1.6 Използване на всички възможности за публично частно партньорство		Земеделски земи в икономиката	Индикатор за резултат	Годишно	дка	4000
	Специфична цел 1.7 Подобряване на околната среда в общината Целта може да се постигне чрез:	Земеделие и животновъдство	Новосъздадени зеленчукови и овощни масиви	Индикатор на продукт	Годишно	дка	3000
			Произведена продукция в резултат на развитие на зеленчукопроизводството	Индикатор на продукт	Годишно	тона	n/a

Обща цел	Специфични цели	Група проекти	Описание на индикатора	Категория индикатор (продукт/ резултат)	Период на отчитане	Мерна единица	Целева стойност
			Модернизирана земеделска техника	Индикатор на продукт	Годишно	бр.	100
			Земеделски площи, с възможност за напояване	Индикатор за резултат	Годишно	дка	4000
			Работни места, създадени вследствие на реализацията на проекти в сектор земеделие	Индикатор за резултат	Годишно	бр.	200
			Новосъздадени ферми за отглеждане на животни	Индикатор на продукт	Годишно	бр.	10
		Управление на отпадъци	Обслужени предприятия по събиране на отпадъци	Индикатор на резултат	Годишно	%	50

Обща цел	Специфични цели	Група проекти	Описание на индикатора	Категория индикатор (продукт/ резултат)	Период на отчитане	Мерна единица	Целева стойност
		Мерки	Изготвена междинна и последваща оценка на изпълнение на проекти в икономическата зона	Индикатор на продукт	Годишно	бр.	1
Обща цел 2:Подобряване състоянието на инфраструктурата в общината	**Специфична цел 2.1** Подобряване състоянието ма водоснабдителната и канализационна мрежа чрез реконструкция и рехабилитация	Инженерна инфраструктура	Построена или подобрена ВиК инфраструктура	Индикатор за продукт	Годишно	м	5000
			Домакинства, обслужвани от ново системи за отвеждане на отпадните води	Индикатор за резултат	Годишно	%	10
			Намаляване на загубите по мрежата	Индикатор на резултат	Годишно	%	50

Обща цел	Специфични цели	Група проекти	Описание на индикатора	Категория индикатор (продукт/ резултат)	Период на отчитане	Мерна единица	Целева стойност
	Специфична цел 2.2 Подобряване състоянието на уличната мрежа и уличното осветление.подобряване състоянието на общинската пътна мрежа		Дължина на рехабилитираната улична мрежа е населените места	Индикатор за продукт	Годишно	км	30
			Дължина на рехабилитираната общинска пътна мрежа	Индикатор за продукт	Годишно	км	50
			Степен на изграждане на Общинската пътна мрежа	Индикатор на продукт	Годишно	%	80
			Брой сменени осветителни елементи на територията на населените места в общината	Индикатор за продукт	Годишно	бр.	100

Обща цел	Специфични цели	Група проекти	Описание на индикатора	Категория индикатор (продукт/ резултат)	Период на отчитане	Мерна единица	Целева стойност
			Степен на сметосъбиране на територията на общината	Индикатор на резултат	Годишно	%	80
	Специфична цел 2.3 Повишаване качеството на образование и адаптирането му към новите потребности на местната икономика	**Образователна среда**	Увеличаване на завършилите средно образование	Индикатор за резултат	Годишно	%	40
			Увеличаване на квалифицираните педагогически кадри в учебните заведения на територията на общината	Индикатор за резултат	Годишно	%	40
			Приети във висши учебни заведения след завършване на средно образование в учебни заведения на	Индикатор за резултат	Годишно	%	50

Обща цел	Специфични цели	Група проекти	Описание на индикатора	Категория индикатор (продукт/ резултат)	Период на отчитане	Мерна единица	Целева стойност
		Спортна инфраструктура	Изградени спортни площадки на територията на общината	Индикатор за продукт	Годишно	бр.	5
			Дял от населението с достъп до общински спортни площадки	Индикатор за резултат	Годишно	%	80
		Религиозна сфера	Ремонтирани религиозни храмове на територията на общината	Индикатор на продукт	Годишно	бр.	5
		Меки мерки	Изготвена междинна и окончателна оценка на изпълнение на проекти е икономическата зона	Индикатор на продукт	Годишно	бр.	2

Обща цел	Специфични цели	Група проекти	Описание на индикатора	Категория индикатор (продукт/ резултат)	Период на отчитане	Мерна единица	Целева стойност
Обща цел 3:Изграждане на привлекателна среда за живот и опазване на културното наследство	Специфична цел 3.1 Опазване и популяризиране на културно-историческото наследство с цел развитие на туристическия потенциал на общината	Инженерна инфраструктура	Построена или подобрена ВиК инфраструктура	Индикатор на продукт	Годишно	м	40000
		Подобряване на инфраструктурата на общинската среда в зона с публични функции	Реконструирана улична мрежа	Индикатор за продукт	Годишно	м	4000
	Специфична цел 3.2 Осигуряване на качествени и достъпни социални и здравни услуги	Подобряване на инфраструктурата на общинската среда в зона с публични функции	Реабилитирани пешеходни зони в зоната с публични функции	Индикатор за резултат	Годишно	%	1000
			Обхват на територията за видеонаблюдение в централна градска част	Индикатор за резултат	Годишно	%	90

Обща цел	Специфични цели	Група проекти	Описание на индикатора	Категория индикатор (продукт/ резултат)	Период на отчитане	Мерна единица	Целева стойност
			Основен ремонт и прилагане на мерки за енергийна ефективност на сгради с публични функции	Индикатор за резултат	Годишно	%	80
	Специфична цел 3.1 Развитие на дейности в областта на културата	Културна сфера-реконструкция, ремонт и оборудване	Ремонт на съществуващи музей	Индикатор за продукт	Годишно	бр.	1
			Изграждане на многофункционална схема	Индикатор за продукт	Годишно	бр.	1
		Здравна сфера	Изграждане на общински здравен център	Индикатор за продукт	Годишно	бр.	1
			Достъп на населението до здравни услуги	Индикатор за резултат	Годишно	%	100

Обща цел	Специфични цели	Група проекти	Описание на индикатора	Категория индикатор (продукт/ резултат)	Период на отчитане	Мерна единица	Целева стойност
		Меки мерки	Изготвена междинна и окончателна оценка на изпълнение на проекти е икономическата зона	Индикатор за продукт	Годишно	бр.	2

Приложение 3. Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на Програмата за реализация на Плана за интегрирано развитие на Община Брезник (2021 — 2027 г.)

Проекти по видове зони за въздействие и дейности		Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операция)	Общо за проекта (в лв.)	Средства от структурните фондове на Европейския съюз	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства	Републикански бюджет	Национални програми	Други инвестиционни фондове	Частни инвестиции	Други донори	Дарения
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ЗОНА ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ С ПРЕОБЛАДАВАЩ СОЦИАЛЕН ХАРАКТЕР, общо в т.ч.			**10080000,00**	**5901000,00-**	**-**	**800000,00**	**3379000,00**	**0,00-**	**0,00-**	**-0,00**	**-0,00**	**0,00-**
Група проекти	**Инженерна инфраструктура**		1080000,00	590100,00	0,00	800000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Проект 1.1	*Реконструкция и рехабилитация на ВиК мрежа*	*Програма за развитие на селските райони/Републикански бюджет*	108000,00			527499						
Дейност 1.1	**Реконструкция и рехабилитация на водоснабдителната мрежа**		40480000,00									
	1.1.1 Подготовка на проект		40 000,00									

Проекти по видове зони за въздействие и дейности		Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операция)	Общо за проекта (в лв.)	Средства от структурните фондове на Европейския съюз	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства	Републикански бюджет	Национални програми	Други инвестиционни фондове	Частни инвестиции	Други донори	Дарения
	1.1.2. Проектиране и оценка на съответствие		200 000,00									
	1.1.3 СМР		4 000 000,00									
	1.1.4 Строителен надзор		120 000,00									
	1.1.5 Техническа помощ по време на реализация		120 000 00									
Група проекти 2	**Подобряване на общинската среда в социалната зона**											
Проект 2.1	*Подобряване на инфраструктурата на общинската среда в гр.Брезник, с.Ноевци, с.Слаковци, с Кощарево,*	*Програма за развитие на селските райони/Републикански*	624000,00	1 299 200 ,00	324 800, 00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Проекти по видове зони за въздействие и дейности		Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операция)	Общо за проекта (в лв.)	Средства от структурните фондове на Европейския съюз	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства	Републикански бюджет	Национални програми	Други инвестиционни фондове	Частни инвестиции	Други донори	Дарения
Дейост2.1.1	**Реконструкция и рехабилитация на съществуеащи улици, модернизация на улично осветление, включително тротоари, бордюри, джобове за контейнери за смет гр.Брезник**		672000,00									
	1.1.1 Подготовка на проект		6000,00									
	1.1.2. Проектиране и оценка на съответствие		30000,00									
	1.1.3 СМР		6000000,00									
	1.1.4 Строителен надзор		18000,00									
	1.1.5 Техническа помощ по време на реализация		18000,00									
Дейност 2.1.2.	**Реконструкция и рехабилитация на съществуеащи илици, модернизация на улично осветление, включително тротоари, бордюри, джобове за**											

Проекти по видове зони за въздействие и дейности		Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операция)	Общо за проекта (в лв.)	Средства от структурните фондове на Европейския съюз	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства	Републикански бюджет	Национални програми	Други инвестиционни фондове	Частни инвестиции	Други донори	Дарения
	1.1.1 Подготовка на проект		112 000,00									
	1.1.2. Проектиране и оценка на съответствие		1 000,00									
	1.1.3 СМР		100 000,00									
	1.1.4 Строителен надзор		3 000,00									
	1.1.5 Техническа помощ по време на реализация		3 000,00									
Дейност 2.1.3	**Реконструкция и рехабилитация на съществуеащи улици, модернизация на улично осветление, включително тротоари, бордюри, джобове за контейнери за смет с.**		197 200,00									
	1.1.1 Подготовка на проект		1 600,00									
	1.1.2. Проектиране и оценка на съответствие		8 000,00									

Проекти по видове зони за въздействие и дейности		Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операция)	Общо за проекта (в лв.)	Средства от структурните фондове на Европейския съюз	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства	Републикански бюджет	Национални програми	Други инвестиционни фондове	Частни инвестиции	Други донори	Дарения
	1.1.3 СМР		160 00,00									
	1.1.4 Строителен надзор		4 800,00									
	1.1.5 Техническа помощ по време на реализация		4 800,00									
Дейност2. 1.4	**Реконструкция и рехабилитация на съществуеащи улици, модернизация на улично осветление, включително тротоари, бордюри, джобове за**		179 000,00									
	1.1.1 Подготовка на проект		1 600,00									
	1.1.2. Проектиране и оценка на съответствие		8 000,00									
	1.1.3 СМР		160 000,00									
	1.1.4 Строителен надзор		4 800,00									

Проекти по видове зони за въздействие и дейности		Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операция)	Общо за проекта (в лв.)	Средства от структурните фондове на Европейския съюз	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства	Републикански бюджет	Национални програми	Други инвестиционни фондове	Частни инвестиции	Други донори	Дарения
	1.1.5 Техническа помощ по време на реализация		4 800,00									
Проект 2.2	*Подобряване на телекомуникационното покритие в гр. Брезник*	*Частни инвестиции*	26 000,00							26 000,00		
Дейност 2.2.1	**Подобряване на телекомуникационното покритие в гр. Брезник**		15 600,00									
	2.2.1.1 Подготовка на проект		150,00									
	2.2.1.2. СМР		15 000,00									
	2.2.1.3Надзор		450,00									

Проекти по видове зони за въздействие и дейности		Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операция)	Общо за проекта (в лв.)	Средства от структурните фондове на Европейския съюз	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства	Републикански бюджет	Национални програми	Други инвестиционни фондове	Частни инвестиции	Други донори	Дарения
Проект 2.3	*Превенция на риска чрез корекция на коритата на реките попадащи в зоната със социален характер*	*Програми на ЕС/Общински бюджет/Средства от Републиканския бюджет определени за защита на населението от бедствия*	1411200,00									
Дейност 2.3.1	**Почистване на речното корито на гр. Брезник**		20100,00									
	2.3..1 Подготовка на проект		1 800,00									
	2.3.1.2 Проектиране и оценка на съответствието		9 000,00									
	2.3.1.3 СМР		180 00,00									
	2.3.14 Надзор.		5 400,00									

Проекти по видове зони за въздействие и дейности		Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операция)	Общо за проекта (в лв.)	Средства от структурните фондове на Европейския съюз	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства	Републикански бюджет	Национални програми	Други инвестиционни фондове	Частни инвестиции	Други донори	Дарения
	2.3.1.5.Техническа Помощ		5 400,00									
Дейност 2.3.2	**Укрепване на речното корито в гр. Брезник**		504 00,00									
	2.3.2.1 Подготовка на проекта		4 500,00									
	2.3.2.2 Проектиране и оценка на съответствието		22 500,00									
	2.3.2.3 СМР		450 00,00									
	2.3.2.4 Надзор		13 500,00									
	2.3.2.5 Техническа помощ по време на реализацията		13 500,00									
Проект 2.4	*Реконструкция и ремонт на мостовите съоръжения над речните корита попадащи в зоната с преобладаващ социален характер*	*Програма на ЕС/Общински бюджет*	392 000,00	313 000,00								

Проекти по видове зони за въздействие и дейности		Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операция)	Общо за проекта (в лв.)	Средства от структурните фондове на Европейския съюз	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства	Републикански бюджет	Национални програми	Други инвестиционни фондове	Частни инвестиции	Други донори	Дарения
Дейност 2.4.1	**Реконструкция и ремонт на мостови конструкции**		392 000,00									
	2.4.1.1 Подготовка на проекта		3 500,00									
	2.4.1.2. Проектиране и оценка на съответствието		17 500,00									
	2.4.1.3. СМР		350 000,00									
	2.4.1.4 Надзор		10 500,00									
	2.4.1.5. Техническа помощ по време на реализацията		10 500,00									
Проект 2.5	*Изграждане и реконструкция на детски площадки в зоната със преобладаващ социален характер в Община Брезник*	*Общински бюджет*	*128 000,00*			*128 000,00*						
Дейност 2.2.1	**Изграждане и реконструкция на детски площадки в гр. Брезник**		33 600,00									

Проекти по видове зони за въздействие и дейности		Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операция)	Общо за проекта (в лв.)	Средства от структурните фондове на Европейския съюз	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства	Републикански бюджет	Национални програми	Други инвестиционни фондове	Частни инвестиции	Други донори	Дарения
	2.5.1.1. Подготовка на проекта		300,00									
	2.5.1.2. Проектиране и оценка		1 500,00									
	2.5.1.3.СМР		30 000,00									
	2.5.1.4. Надзор		900,00									
	2.5.1.5. Техническа помощ по време на реализация		900,0									
Дейност 2.5.2	**Изграждане и реконструкция на детски площадки в с. Горна Секирна**		11 200,00									
	2.5.2.1. Подготовка на проекта		100,00									
	2.5.2.2. Проектиране и оценка		500,00									

Проекти по видове зони за въздействие и дейности		Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операция)	Общо за проекта (в лв.)	Средства от структурните фондове на Европейския съюз	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства	Републикански бюджет	Национални програми	Други инвестиционни фондове	Частни инвестиции	Други донори	Дарения
	2.5.2.3. СМР		10,000									
	2.5.2.4.Надзор		300,00									
	2.5.2.5. Техническа помощ по време на реализация		300,00									
Деейност 2.5.3	Изграждане реконструкция и рехабилитация на детски площадки в с. Ноевци		16 800,00									
	2.5.3.1.Подготовка на проекта		150,00									
	2.5.3.2. Проектиране и оценка		750,00									
	2.5.3.4. СМР		15 000,00									
	2.5.3.4. Надзор		450,00									
	2.5.3.5. Техническа помощ по време на реализация		450,00									

Проекти по видове зони за въздействие и дейности		Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операция)	Общо за проекта (в лв.)	Средства от структурните фондове на Европейския съюз	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства	Републикански бюджет	Национални програми	Други инвестиционни фондове	Частни инвестиции	Други донори	Дарения
Група проекти 3	**Образователна сфера**		8300 000,00			30 000,00	8000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Дейност 3.1	Подобряване на материалната база на СУ“Васил Левски“ гр.Брезник	Програми на ЕС/Общински	830 000,00									
	3.1.1.1. Подготовка на проекта		2000,00									
	3.1.1.2. Енергийна ефективност и обследване на проекта											
	2.1.1.3. СМР		8000 000,0									
	3.1.1.4. Надзор		3000,00									
Проекти група 4	*Управление на отпадъците*		524 000,00	419 000,00	104 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Проект 4.1	*Въвеждане на разделно събиране на отпадъците в Община Брезник*	*Програми на ЕС за околна среда/Общински*										

Проекти по видове зони за въздействие и дейности		Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операция)	Общо за проекта (в лв.)	Средства от структурните фондове на Европейския съюз	Собствени средства за съфинансиране	Изцяло собствени средства	Републикански бюджет	Национални програми	Други инвестиционни фондове	Частни инвестиции	Други донори	Дарения
Дейност 4.1.1.	**Изграждане на съоръжения за рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци-въвеждане на разделно събиране на отпадъците**		224 000,00									
	4.1.1.1. Подготовка на проекта		2000,00									
	4.1.1.2. Проектиране и оценка на съответствието		10 000,00									
	4.1.1.3.СМР		200 000,00									
	4.1.1.4.Надзор		6000,00									
	4.1.1.5.Техническа помощ по време на реализация		6000,00									
Дейност 4.1.2.	**Оборудване и съоръжения за разделно събиране на отпадъци на територията на населените места в общината**		250 000,00									

Проекти по видове зони за въздействие и дейности	**4.1.2.1. Доставка на Оборудване и съоръжения**	**Оборудване на съоръжения за компостиране на биологични отпадъци**	**Дейност 4.1.3**
Отношение към подпомаганите операции на съответна ОП, ако е приложимо (код на операция)			**4.1.3.1. Доставка на оборудване и съоръжения**
Общо за проекта (в лв.)	250 000,00	50 000,00	50 000,00
Средства от структурните фондове на Европейския съюз			
Собствени средства за съфинансиране			
Изцяло собствени средства			
Републикански бюджет			
Национални програми			
Други инвестиционни фондове			

			Частни инвестиции
			Други донори
			Дарения

Анализ на Община Брезник по Обща цел 1: Икономически растеж и повишаване конкурентоспособността на местната икономика

Специфична цел 1.1: Създаване на благоприятна бизнес среда за привличане на инвестиции, развитие на предприемачеството

Създаването на благоприятна бизнес среда е ключово за привличането на инвестиции и развитието на предприемачеството в Брезник. Това включва опростяване на административните процедури, субсидии, както и създаване на инкубатори за стартиращи компании.

Действия: Организиране на бизнес форуми и конференции, създаване на онлайн платформа за представяне на инвестиционни възможности, разработване на програми за обучение и менторство на млади предприемачи.

Специфична цел 1.2: Осигуряване на заетост и намаляване нивата на безработица

Високите нива на безработица в Брезник изискват целенасочени усилия за създаване на нови работни места. Това може да се постигне чрез стимулиране на местния бизнес, привличане на нови инвестиции и развитие на трудовия пазар.

Действия: Провеждане на кариерни дни и обучения за безработни лица, създаване на програми за временна заетост, подкрепа на малки и средни предприятия (МСП) чрез грантове и кредити.

Специфична цел 1.3: Изграждане, преоборудване, повишаване на капацитета и модернизиране на бизнес структурата

Анализ: Модернизацията на бизнес структурата е от съществено значение за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика. Това включва обновяване на производствените мощности и внедряване на нови технологии.

Действия: Финансиране на проекти за модернизация на производствените процеси, организиране на семинари и обучения за новите технологии, създаване на клъстери за сътрудничество между местните предприятия.

Специфична цел 1.4: Укрепване на общинската икономика чрез стимулиране на производствени структури с акцент върху внедряването на иновации в традиционните за региона производства и подкрепа на съществуващите земеделски производители

Традиционните производства и земеделието са основни стълбове на икономиката на Брезник. Стимулирането на иновациите и подкрепата на земеделските производители ще допринесат за укрепване на местната икономика.

Действия: Разработване на програми за научноизследователска и развойна дейност, предоставяне на финансова помощ за закупуване на нова техника и оборудване, организиране на фермерски пазари и изложения.

Специфична цел 1.5: Увеличаване на енергийната ефективност на сградите и инсталациите и производствата с 20%. Енергията, получена от възобновяеми енергийни източници, да бъде най-малко 20%

Повишаването на енергийната ефективност и използването на възобновяеми енергийни източници ще намали разходите за енергия и ще подобри екологичната устойчивост на общината.

Финансиране на проекти за енергийна ефективност, предоставяне на субсидии за инсталиране на соларни панели и вятърни турбини, провеждане на информационни кампании за ползите от възобновяемите енергийни източници.

Специфична цел 1.6: Използване на всички възможности за публично-частно партньорство

Публично-частните партньорства могат да осигурят необходимите ресурси и експертиза за реализиране на проекти, които иначе биха били трудни за финансиране или управление само от една страна.

Разработване на рамка за публично-частни партньорства, организиране на срещи и форуми за обмен на идеи и опит, създаване на механизми за мониторинг и оценка на проектите.

Специфична цел 1.7: Подобряване на околната среда в общината

Подобряването на околната среда е важно не само за качеството на живот на жителите, но и за привлекателността на общината за инвеститори и туристи.

Действия: Разработване на програми за опазване на природата и биоразнообразието, организиране на акции за почистване и залесяване, създаване на зелени зони и паркове.

Постигането на икономически растеж и повишаване на конкурентоспособността на местната икономика в Брезник изисква координирани усилия и ангажираност от страна на местната власт, бизнеса и обществото. Чрез изпълнението на специфичните цели, описани по-горе, общината може да създаде по-добра среда за живеене, работа и развитие, което ще допринесе за цялостното благосъстояние на нейните жители.

Обща цел 2: Подобряване състоянието на инфраструктурата в общината

Специфична цел 2.1: Подобряване състоянието на водоснабдителната и канализационна мрежа чрез реконструкция и рехабилитация

Водоснабдителната и канализационната мрежа в Брезник често страдат от остарели и повредени съоръжения, което води до загуби на вода и проблеми със здравето на населението. Реконструкцията и рехабилитацията на тези системи са от съществено значение за осигуряване на качествени услуги и защита на околната среда.

Действия: Извършване на подробен анализ на текущото състояние на мрежите, разработка на план за реконструкция и рехабилитация, осигуряване на финансиране чрез национални и европейски фондове, организиране на обществени поръчки за изпълнение на проектите.

Специфична цел 2.2: Подобряване състоянието на уличната мрежа и уличното осветление; подобряване състоянието на общинската пътна мрежа

Лошото състояние на уличната мрежа и уличното осветление, както и на общинската пътна мрежа, създават неудобства за жителите и възпрепятстват нормалното функциониране на транспорта и бизнеса. Подобряването на тези инфраструктурни елементи е ключово за повишаване на качеството на живот и икономическото развитие.

Действия: Изготвяне на карта на проблемните участъци, приоритетно ремонтиране на най-критичните точки, осигуряване на средства за поддръжка и модернизация на уличното осветление, разработване на програми за редовна поддръжка на пътната мрежа.

Специфична цел 2.3: Повишаване качеството на образование и адаптирането му към новите потребности на местната икономика за община Брезник

Качественото образование е основа за развитието на всяко общество. Адаптирането на учебните програми към нуждите на местната икономика ще подготви младите хора за успешна реализация на пазара на труда и ще стимулира икономическия растеж.

Действия: Провеждане на проучвания за идентифициране на нуждите на местната икономика, разработване на нови учебни програми и курсове, съвместни инициативи с местния бизнес за стажове и практически обучения, осигуряване на модерни учебни материали и технологии.

Подобряването на инфраструктурата в община Брезник е сложен и многопластов процес, който изисква координация и сътрудничество между различни заинтересовани страни. Чрез изпълнението на специфичните цели, описани по-горе, общината може да създаде по-добра среда за живеене, работа и развитие, което ще допринесе за цялостното благосъстояние на нейните жители. Важно е да се осигури устойчиво финансиране и да се мобилизират ресурси за изпълнение на проектите, както и да се следи за ефективността на предприетите мерки.

Обща цел 3: Изграждане на привлекателна среда за живот и опазване на културното наследство

Специфична цел 3.1: Опазване и популяризиране на културно-историческото наследство с цел развитие на туристическия потенциал на общината

Културно-историческото наследство на Брезник представлява ценен ресурс, който може да бъде използван за развитие на туризма и привличане на посетители. Опазването и популяризирането на тези обекти ще допринесе за икономическото развитие на общината и ще повиши интереса към нея.

Действия: Провеждане на археологически и исторически изследвания, реставрация и консервация на културно-историческите обекти, създаване на туристически маршрути и информационни табели, организиране на културни събития и фестивали, маркетинг и реклама на туристическите атракции.

Специфична цел 3.2: Осигуряване на качествени и достъпни социални и здравни услуги

Достъпът до качествени социални и здравни услуги е от съществено значение за благосъстоянието на населението. Липсата на такива услуги може да доведе до социални и здравни проблеми, които да затруднят развитието на общината.

Действия: Подобряване на материалната база на здравните и социалните заведения, осигуряване на квалифициран персонал, организиране на профилактични кампании и здравни скринингги, създаване на програми за социална подкрепа и интеграция на уязвими групи.

Специфична цел 3.3: Развитие на дейности в областта на културата за община Брезник

Анализ: Развитието на културни дейности ще обогати културния живот на общината и ще създаде възможности за социализация и творчество. Това включва подкрепа за местни творци, организиране на културни събития и фестивали, както и създаване на културни институции.

Действия: Създаване на културен календар с разнообразни събития, подкрепа за местни артисти и културни организации, изграждане и поддръжка на културни центрове и галерии, организиране на работилници и курсове за деца и възрастни.

Изграждането на привлекателна среда за живот и опазването на културното наследство в община Брезник изисква координирани усилия и ангажираност от страна на местната власт, бизнеса и обществото. Чрез изпълнението на специфичните цели, описани по-горе, общината може да създаде по-добра среда за живеене, работа и развитие, което ще допринесе за цялостното благосъстояние на нейните жители. Важно е да се осигури устойчиво финансиране и да се мобилизират ресурси за изпълнение на проектите, както и да се следи за ефективността на предприетите мерки.

Проекти 2023/2024г.

Име на проекта	**Източник на финансиране**	**Стойност, лв. без ДДС**
„Реконструкция на водопроводна мрежа по ул. „Цвета Лумбарова“ и ул. „Енчо Николов“, гр. Брезник, Община Брезник“	общински бюджет	790 000,00
„Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на улица „Могилица“, гр. Брезник, Община Брезник“	общински бюджет	191 000,00
„Модернизация на образователната среда в Детска градина Брезица – гр.Брезник”	Национален план за възстановяване и устойчивост	990 161,04
„Реконструкция и обновяване на лекоатлетическа писта с прилежащи сектори и ограда между писта и трибуни в Спортен комплекс град Брезник, община Брезник“	Национална програма за споделено финансиране на инвестиционни спортни обекти	637 162,56
Реконструкция на довеждащ водопровод от язовир „Красава“ до Помпена станция за питейни води „Гърло“, Община Брезник	Инвестиционна програма за общински проекти	2 170 000,00

„Изграждане на парк в УПИ VI, кв. 49, град Брезник, Община Брезник“	Инвестиционна програма за общински проекти	491 666,67
Реконструкция на довеждащ водопровод от РШ 13 до съществуващ водопровод при р. Конска, гр. Брезник, Община Брезник	Инвестиционна програма за общински проекти	896 700,00
„ИЗГРАЖДАНЕ НА НОВ ПЪТЕН МОСТ НА РЕКА „ТУРСКА“ НА УЛИЦА „ЕНЧО НИКОЛОВ“ В ГРАД БРЕЗНИК, ОБЩИНА БРЕЗНИК, ОБЛАСТ ПЕРНИК“	Инвестиционна програма за общински проекти	385 583,33
„РЕКОНСТРУКЦИЯ И ПРЕУСТРОЙСТВО НА АДМИНИСТРАТИВНА СГРАДА НА УЛ.“АНДРЕЙ МИХАЙЛОВ“№ 75, ГРАД БРЕЗНИК ЗА НУЖДИТЕ НА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ, ГРАД БРЕЗНИК	Инвестиционна програма за общински проекти	2 910 491,67
„Инженеринг (проектиране, авторски надзор и СМР) за устойчиво енергийно обновяване на многофамилна жилищна сграда на ул. Ангел Коцелянов № 5А, гр.Брезник, Община Брезник“	Национален план за възстановяване и устойчивост	595 964,17

Мерки по Приоритет 1: Създаване на благоприятни условия за инвестиции, заетост и развитие, повишаване конкурентоспособността на местната икономика.

№	Наименование	Дата на стартиране	Дата на приключване	Очаквани резултати
1.	Стимулиране на местното предприемачество, създаване на условия за привличане и задържане на инвеститорите в общината	2024 – 2027 г.	през периода	Привлечени нови инвеститори; Новорегистрирани малки и средни предприятия;
2.	Подобряване на административните услуги, свързани с инвестициите чрез Изготвяне на Наредба за насърчаване на инвестициите и Издаване на сертификат за инвестиция клас В по Закона за насърчаване на инвестициите	2024 г.	2024 г.	Осигурени стабилност и развитие на бизнеса, устойчивост на работните места и ръст на доходите в общината
3.	Провеждане на Активна маркетингова кампания за промотиране на условията за бизнес в региона	2024 г.	2027 г.	Създаването на позитивен образ на региона, привличайки вниманието на потенциални инвеститори и бизнеси

4.	Подобряване на партньорството между бизнеса	2024 г.	2027 г.	1. Устойчивото развитие на местната общност, включването на гражданите в процесите на вземане на решения на местно ниво чрез подхода Водено от общностите местно развитие и Сдружение „Местна инициативна група Сливница – Брезник “; 2. Развитие Местно партньорство с Общините Сливница и Костинброд по Програма за морско дело, рибарство и аквакултури 2021 – 2027 година
5.	Възстановяване позициите на трайните насаждения и създаване на условия за развитие на животновъдството	през периода	през периода	Изградени нови овощни масиви; Създадени нови овцеферми и кравеферми
6.	Организационно подпомагане на аграрния сектор	през периода	през периода	Осигурен безпрепятствен достъп до обработваемите земи чрез поддържане на полски пътища на територията на общината; Лесоустройствени мероприятия за залесяване
7.	Изготвяне на Горскостопански план след извършване на инвентаризация на горските територии	2024 г.	2027 г.	Горскостопански план на община Брезник за периода 2025-2035 г.

8.	Развитие на промишлени производства, базирани на местни суровини и потенциал	през периода	през периода	Устройствено отредени площадки за нови производства, при спазване на предвижданията на ОУП
9.	Развитие на туризъм, свързан с природните и културно- историческите дадености на територията на общината	през периода	през периода	Подкрепени инвестиционни намерения (проекти) в сферата на туризма; Утвърждаване на община Брезник като част от регионалния културен туристически маршрут
10.	Побратимяване на община Брезник с италианската Община Сардара (регион Сардиния)	2024	2027	Реализация на различни проекти, свързани с проучване, консервация и опазване на обект Храм-кладенец „Пусто Гърло“, забележителности на територията на община Брезник, както и възможности за обмяна на опит и в други сфери на дейност
11.	Осъществяване на публично-частни партньорства, включително за изграждане, реконструкция и развитие на общински терени	през периода	през периода	Новоизградени, реконструирани и/или обновени общински обекти в резултат на сътрудничество между Общината и предприятията
12.	Адаптиране, изграждане и поддържане на общинска инфраструктура в зависимост от нуждите на бизнеса	през периода	през периода	Създадени благоприятни условия за реализиране потенциала на

Мерки по Приоритет 2: Създаване на привлекателна и безопасна жизнена среда, чрез инвестиции за балансирано териториално развитие, подобряване на инфраструктурата и устройствена политика.

№	Наименование	Дата на стартиране	Дата на приключване	Очаквани резултати
	Активна комуникация с компетентните държавни органи и своевременно сигнализиране при належаща необходимост от ремонт и рехабилитация на пътища от републиканска пътна мрежа	през периода	през периода	Реконструирани републикански пътища на територията на общината
	Реконструкция и рехабилитация на Републикански път III-811 в участъка между община Брезник и община Сливница	2024	2025	Подобрена транспортна връзка между община Сливница и община Брезник
	Ремонт и рехабилитация на пътища от общинска пътна мрежа	през периода	през периода	Ремонтирана общинска пътна мрежа
	Ремонт и реконструкция на ул. „Цвета Лумбарова“ и ул. „Енчо Николов“ и изграждане на пътен мост	2024 г.	2024 г.	
	Ремонт и реконструкция на водопроводната мрежа на ул. „Цвета Лумбарова“ и ул. „Енчо Николов“	2024 г.	2024 г.	

	Реконструкция и рехабилитация на пътна настилка и тротоари по улица „Нестор Петров” и улица „Йордан Милев”, град Брезник, община Брезник	2024 г.	2024 г.	Ул.” Нестор Петров” – ремонтните дейности се предвиждат по съществуващо положение и запазват съществуващия габарит на улицата – настилка и тротоари. Предвижда се фрезоване на съществуващата настилка на необходимата дълбочина, така че да се изпълнят нови асфалтобетонови пластове до проектно ниво. Разваляне на съществуващите и изграждане на нови тротоари. Ул.” Йордан Милев” - ремонтните дейности се предвиждат по съществуващо положение и запазват съществуващия габарит на улицата. Предвижда се фрезоване на съществуващия асфалтобетон настилка на необходимата дълбочина, така че да се изпълнят нови асфалтобетонови пластове до проектно ниво. Разваляне на съществуващите и изграждане на нови
	Ремонт и реконструкция на ул. „Могилица“			
	Изграждане на канализационна мрежа и ремонт на вътрешноводопроводна мрежа на ул. „Йордан Милев“			
	Ремонт и реконструкция на вътршноводопроводната мрежа на ул. „Стадион“			
	„Реконструкция на водопроводна мрежа на ул. „Елена Георгиева”, ул. „Борис Антов” и ул. Шипка”, гр. Брезник”			

	Реконструкция на ВВМ на с.Горна Секирна и с. Долна Секирна, община Брезник			
	Реконструкция на водопровод от „Лесков дол” и „Водни камик” до с. Станьовци			
	Реконструкция на довеждащ водопровод от язовир "Красава" до Помпена станция за питейни води „Гърло“			
	Изграждане на „Ведомствен открит паркинг и подпорна стена по уличните регулационни линии на УПИ III, кв. 58“ по регулационния план на общ. Брезник, гр. Брезник.			Подобряване на транспортно – експлоатационните характеристики Повишаване на безопасността на участниците в движението /автомобили и пешеходци/ Осигуряване на комфорт на ползвателите Решаване на отводняването Осигуряване на достъпна среда за хората в неравностойно положение
	Реконструкция на вътрешно-водопроводната мрежа в населените места на територията на община Брезник			
	Основен ремонт на уличната мрежа на територията на общината	през периода	през периода	Ремонтирана улична мрежа на територията на общината

	Изграждане на зони за отдих „Изграждане на парк в УПИ VI, кв. 49, гр. Брезник, Община Брезник“ в ПИ с идентификатор 06286.501.1977 по КК и КР на гр.Брезник, ул.“Борис Антов“ №16-г.	2024 г.	2024 г.	Достъпна и привлекателна градска среда за жителите, посетителите и работещите в града, увеличаване степента на благоустрояване на терена и обогатяване зелената система на града, насърчаването за социално интегриране и обществена адаптация на хора с увреждания чрез подобрената достъпност на архитектурната среда за тях.
	Подобряване на инфраструктурата в селата от общината			
	Реконструкция на съществуващи водоизточници	през периода	през периода	Реконструирани водоизточници
	Анализ на възможностите за водоснабдяване от алтернативни водоизточници при кризисни ситуации	през периода	през периода	Извършено хидрогеоложко проучване с данни за на неизползвани до момента водни ресурси
	Разширяване и рехабилитация на водопроводна мрежа в населените места на територията на общината	през периода	през периода	Рехабилитирана вътрешноселищна водопроводна мрежа

	Реконструкция на довеждащ водопровод от язовир "Красава" до Помпена станция за питейни води „Гърло“			Съществуващият захранващ водопровод от язовир „Красава” до ПСПВ на град Брезник е изграждан със стоманени тръби Ф530мм и е с дълъг срок на експлоатация. Голям процент от общата дължина на водопровода в първия участък от язовир „Красава” ПСт „Гърло”, преминава през пресечен терен и е със затруднен достъп за обслужване и поддръжка. Тези участъци от водопровода създават експоатационни трудности на обслужващия го Оператор, като са установени и редица аварии по нереконструираното трасе. Основният проблем при експлоатацията на този участък са авариитр постоянните скрити течове от пробиви вследствие на корозия. **2 170 000,00 лева**
	Подобряване на енергийната ефективност на многофамилните жилищни сгради			
	Подобряване на енергийната ефективност на публични обекти - общинска собственост	през периода	през периода	Изпълнени мерки по енергийна ефективност
	Намаляване на общинските разходи за енергия (Доизграждане на уличното осветление с енергоспестяващи лампи)	през периода	през периода	Намалени разходи за енергия
	Подобряване качеството на сметосъбиране и сметоизвозване	през периода	през периода	Подобрено сметосъбиране и сметоизвозване. Почистени нерегламентирани сметища в землищата на селата от общината

	Комплекс от мерки за поощряване на разделното събиране на битови отпадъци в града и селата	през периода	през периода	Разширяване на възможностите за разделно събиране на отпадъци. Пунктове за събиране на дрехи Провеждане на информационна кампания
	Засилване на мерките за недопускане образуване на нерегламентирани сметища на територията на общината	през периода	през периода	Намален брой новоустановени нерегламентирани сметища
	Регламентиране на отговорностите и контрол на поддържането на гробищните паркове	през периода	през периода	Подобрено състояние на гробищните паркове
	Мерки за качествено подобряване на зелената инфраструктура	през периода	през периода	Разделяне на града на зони и приоритизиране на дейностите спрямо категорията на съответната територия. Изграждане на нови паркови пространства и зони за отдих.

Мерки по Приоритет 3: Подобряване качеството на живот чрез осигуряване на условия за развитието на човешкия капитал

№	Наименование	Дата на стартиране	Дата на приключване	Очаквани резултати
1.	Реконструкция на тротоарните и зелени площи и кътовете за отдих в населените места в общината	през периода	през периода	Реконструирани тротоарни и зелени площи и кътове за отдих
2.	Поддръжка на съществуваща и изграждане на нова спортна база и зони за отдих	през периода	през периода	Изградени нови спортни обекти
3.	Обновяване на Спортна зала към комплекс „Чорни“	През периода	През периода	енергийно обновяване на спортната зала към комплекс “Чорни” в град Брезник. Сумата, която е одобрена, е в размер на 999 962 лева.
4.	Обновяване на Лекоатлетическа писта			
5.	Подкрепа на спортните клубове в града и селата	през периода	през периода	Активен спортен живот
6.	Текущо поддържане на обекти на образователната инфраструктура	през периода	през периода	Поддържана образователна
7.	Модернизация на образователната среда в детските градини и училищата на територията на общината	през периода	през периода	Задоволяване на потребностите на населението от нови образователни услуги

8.	Съхраняване и обогатяване на специфичното духовно наследство в общината - художествена самодейност; сурвакарски игри; Граовски събор „Видовден"	през периода	през периода	Съхранено духовно наследство. Запазване на местните традиции на територията на общината
9.	Участие във всички действащи Регионални и Национални програми, насочени към осигуряване на заетост на различни групи от обществото - социално слаби, безработни, лица в пред пенсионна възраст, хора с увреждания, млади хора с висше образование	през периода	през периода	Разработване и участие в програми за заетост
10.	Осигуряване на независимост и достоен живот на хора с различни видове увреждания и самотно живеещи хора в общината, чрез разработване и реализация на проекти финансирани от Европейския социален фонд	през периода	през периода	Осигурен достоен живот на хора в неравностойно положение
11.	Разширяване на обхвата на предоставяните социални услуги в общността	през периода	през периода	Новоразкрити социални услуги

Мерки по Приоритет 4: Повишаване компетентността, ефективността и розрачността на общинска администрация в услуга на гражданите и бизнеса.

№	Наименование	Дата на стартиране	Дата на приключване	Очаквани резултати
1.	Създаване на административна култура и методи, ориентирани към резултати, чрез въвеждане на ефективни механизми за мониторинг и контрол при изпълнението на политики в община Брезник	през периода	през периода	Повишен вътрешен контрол
2.	Подобряване качеството на общинското управление, чрез обучение на служителите на община Брезник	през периода	през периода	Проведени обучения на служители от общинската администрация
3.	Максимален достъп на гражданите до информация, разширяване и своевременно актуализиране на съдържанието на интернет страницата на общината	през периода	през периода	Промотиране на работата на общинската администрация
4.	Разширяване на списъка от услуги, които могат да се предоставят по електронен път в различни сектори	през периода	през периода	Увеличен брой услуги, предоставяни по електронен път
5.	Разширяване на капацитета на администрацията за осигуряване на проектно финансиране на общински дейности и ефективно усвояване на достъпните фондове	през периода	през периода	Увеличен брой изготвени и изпълнени проекти

Анализ на Община Брезник по Обща цел 1: Икономически растеж и повишаване конкурентоспособността на местната икономика

Община Брезник има значителен потенциал за икономически растеж, като ключова цел за развитието на региона е повишаване на конкурентоспособността на местната икономика. Това ще бъде постигнато чрез създаване на благоприятна бизнес среда и стимулиране на заетостта.

Специфична цел 1.1: Създаване на благоприятна бизнес среда за привличане на инвестиции и развитие на предприемачеството

Създаването на благоприятна бизнес среда е от основно значение за привличането на инвестиции и за развитието на предприемачеството в региона. В Брезник съществуват възможности за подобрение в областта на административната ефективност, подкрепата за малки и средни предприятия (МСП) и насърчаването на нови инициативи.

Ключови фактори за успешното постигане на целта:

1. **Опростяване на административните процедури:** За да бъде стимулиран бизнесът, е необходимо да се намали административната тежест върху предприемачите. Това включва опростяване на процедурите за регистрация на фирми, издаване на разрешителни и лицензии. Технологиите и електронното управление могат да бъдат основни помощници в тази област, като се разработят онлайн платформи, които да облекчат процесите и да направят взаимодействието с местните власти по-ефективно.
2. **Субсидии и финансови стимули:** Създаването на финансови инструменти, като субсидии, грантове и нисколихвени кредити, ще предостави на новосъздадените и малки предприятия необходимите средства за стартиране и растеж. Това ще бъде особено полезно за стартиращи компании в сектори като технологии, производство и земеделие, които имат голям потенциал за развитие.
3. **Създаване на инкубатори за стартиращи компании:** Инкубаторите и акселераторите на стартиращи компании могат да предоставят на предприемачите менторство, обучение и достъп до капитал. Те ще създадат екосистема за иновации и ще помогнат на младите предприемачи да развият и реализират своите идеи на местния и международния пазар.

Предложения за действия:

- Организиране на бизнес форуми и конференции, които ще обединяват предприемачи, инвеститори и местни власти. Това ще създаде платформа за обсъждане на нови възможности и предизвикателства в региона.
- Разработване на онлайн платформи за представяне на инвестиционни възможности и насърчаване на взаимодействието между бизнеса и местната администрация.
- Програми за обучение и менторство за млади предприемачи, които ще развият умения и знания, необходими за успешното стартиране и управление на бизнес.

Специфична цел 1.2: Осигуряване на заетост и намаляване нивата на безработица

Безработицата в Брезник е сериозен проблем, който изисква конкретни действия за осигуряване на нови работни места и намаляване на социалната неравнопоставеност. Чрез подкрепа на местния бизнес и привличане на инвестиции могат да се създадат нови работни места и да се стимулира развитието на трудовия пазар.

Ключови фактори за успешното постигане на целта:

1. **Стимулиране на местния бизнес:** Подкрепата на малките и средни предприятия чрез финансови средства, както и чрез данъчни облекчения и административни облекчения, ще доведе до разширяване на бизнеса и създаване на нови работни места.
2. **Привличане на нови инвестиции:** Привличането на инвестиции от външни и вътрешни инвеститори ще бъде ключово за осигуряване на работни места. За целта е необходимо да се промотират възможностите за инвестиции в региона и да се създадат ясни и атрактивни условия за тяхното осъществяване.
3. **Развитие на трудовия пазар:** Това включва създаването на програми за обучение на безработни лица, които да им помогнат да развият умения, търсени на местния пазар на труда. В същото време, създаването на нови програми за временна заетост може да осигури бързи решения за безработицата, като в същото време осигурява на участниците в тези програми опит и нови възможности за професионално развитие.

Предложения за действия:

- Организиране на кариерни дни и обучения за безработни лица, като се насърчава включването на млади хора и хора в неравностойно положение.
- Създаване на програми за временна заетост, които ще осигурят работни места и ще спомогнат за краткосрочни решения на безработицата.
- Подкрепа на малки и средни предприятия (МСП) чрез предоставяне на грантове и кредити, които ще им помогнат да разширят своето производство и да създадат нови работни места.

Заключение

Община Брезник разполага с значителен потенциал за икономическо развитие и подобряване на конкурентоспособността на местната икономика чрез целенасочени усилия в областта на създаването на благоприятна бизнес среда и осигуряването на заетост. Съществуването на стабилни предприемачески и трудови програми ще има дългосрочен ефект върху развитието на общината, като същевременно ще намали безработицата и ще увеличи икономическата активност в региона.

Специфична цел 1.3: Изграждане, преоборудване, повишаване на капацитета и модернизиране на бизнес структурата

Модернизацията на бизнес структурата е ключов елемент за подобряване на конкурентоспособността на общината. Внедряването на нови технологии, обновяването на производствените мощности и повишаване на производителността ще способстват за укрепване на местната икономика.

Ключови фактори за успешното постигане на целта:

1. **Модернизация на производствените мощности:** Подобряването на инфраструктурата и оборудването на местните предприятия е важна стъпка за увеличаване на ефективността и намаляване на разходите за производство. Инвестициите в ново оборудване и технологии могат да доведат до оптимизация на процесите и по-добро качество на продукцията.
2. **Внедряване на нови технологии:** Чрез внедряването на иновации и нови технологии, бизнесите в Брезник ще могат да предлагат по-конкурентни продукти и услуги. Това ще стимулира растежа на предприятията и ще им позволи да се приспособят към новите изисквания на пазара.
3. **Сътрудничество между предприятията:** Създаването на клъстери за сътрудничество между местните фирми може да бъде изключително ефективно за споделяне на ресурси и ноу-хау. Те ще могат да работят заедно по иновации и да изграждат нови бизнес модели, които ще стимулират растежа на всички участващи страни.

Предложения за действия:

- Финансиране на проекти за модернизация на производствените процеси чрез предоставяне на грантове и субсидии.
- Организиране на семинари и обучения, насочени към новите технологии и тяхното приложение в местния бизнес.
- Създаване на клъстери, които да обединяват предприятия от различни сектори с цел обмен на идеи и ресурси.

Специфична цел 1.4: Укрепване на общинската икономика чрез стимулиране на производствени структури с акцент върху внедряването на иновации в традиционните за региона производства и подкрепа на съществуващите земеделски производители

Традиционните отрасли като земеделието и местното производство играят съществена роля за икономиката на Брезник. Подкрепата за тези сектори чрез иновации и модернизация ще допринесе за укрепване на общинската икономика и ще осигури дългосрочен растеж.

Ключови фактори за успешното постигане на целта:

1. **Инвестиции в иновации:** Внедряването на иновации в земеделието и традиционните производства ще позволи на местните производители да повишат ефективността и качеството

на продукцията. Това може да включва нови агрономически техники, технологии за устойчиво производство и модерни системи за управление.
2. **Подкрепа на земеделските производители:** Местните земеделски производители ще се нуждаят от финансова подкрепа за закупуване на ново оборудване, подобряване на инфраструктурата и внедряване на иновации. Подкрепата може да бъде осигурена чрез държавни или европейски фондове, както и чрез местни инициативи.
3. **Създаване на пазарни канали:** Организиране на фермерски пазари и изложения може да осигури на местните производители нови възможности за продажба на продукцията и свързване с потенциални клиенти и партньори.

Предложения за действия:

- Разработване на програми за научноизследователска и развойна дейност, насочени към иновации в традиционните производства.
- Финансова помощ за закупуване на ново оборудване и инсталации за земеделските производители.
- Организиране на фермерски пазари и изложения, които да представят местни продукти и да увеличат видимостта на производителите.

Специфична цел 1.5: Увеличаване на енергийната ефективност на сградите и инсталациите и производствата с 20%. Енергията, получена от възобновяеми енергийни източници, да бъде най-малко 20%

Постигането на енергийна ефективност и използването на възобновяеми енергийни източници не само че ще намали разходите за енергия, но и ще подобри екологичната устойчивост на региона. Това ще доведе до създаването на по-зелена икономика и привлекателна среда за инвеститори.

Ключови фактори за успешното постигане на целта:

1. **Повишаване на енергийната ефективност:** Обновяването на сгради и производствени инсталации за повишаване на енергийната ефективност ще намали оперативните разходи и ще спомогне за устойчивото развитие на региона.
2. **Възобновяеми източници на енергия:** Инвестиции в соларни панели, вятърни турбини и други възобновяеми източници ще намалят зависимостта от традиционни енергийни източници и ще помогнат за намаляване на въглеродните емисии.
3. **Информационни кампании:** Информираността на местните жители и бизнеса за ползите от възобновяемите енергийни източници ще стимулира тяхното внедряване и използване.

Предложения за действия:

- Финансиране на проекти за енергийна ефективност, включително обновяване на сгради и инсталации.
- Предоставяне на субсидии за инсталиране на соларни панели и вятърни турбини.
- Организиране на информационни кампании за ползите от възобновяемите енергийни източници.

Специфична цел 1.6: Използване на всички възможности за публично-частно партньорство

Публично-частните партньорства (ПЧП) могат да бъдат важен механизъм за осигуряване на необходимите ресурси и експертиза за реализирането на проекти, които иначе биха били трудни за финансиране или управление само от една страна.

Ключови фактори за успешното постигане на целта:

1. **Разработване на рамка за ПЧП:** Създаването на ясни правила и механизми за публично-частни партньорства ще създаде стабилна основа за успешни проекти.
2. **Организиране на форуми:** Форумите и срещите за обмен на идеи между публични институции и частни компании ще спомогнат за намиране на иновативни решения и финансови възможности.

Предложения за действия:

- Разработване на рамка за ПЧП в общината.
- Организиране на форуми за обмен на идеи и опит.
- Създаване на механизми за мониторинг и оценка на ПЧП проекти.

Специфична цел 1.7: Подобряване на околната среда в общината

Подобряването на околната среда е основно за качеството на живот в региона и за привлекателността на общината за инвеститори и туристи. Съществуват редица възможности за подобряване на околната среда чрез активни екологични инициативи.

Предложения за действия:

- Разработване на програми за опазване на природата и биоразнообразието.
- Организиране на акции за почистване и залесяване.
- Създаване на зелени зони и паркове за жителите.

Заключение

Чрез изпълнението на тези специфични цели, Община Брезник има възможност да създаде стабилна и конкурентоспособна икономика, като модернизира бизнес структурите, подкрепя традиционните отрасли, повишава енергийната ефективност и активира публично-частните партньорства. Всичко това ще доведе до устойчиво икономическо развитие и подобряване на качеството на живот за местните жители.

Анализ на Обща цел 2: Подобряване състоянието на инфраструктурата в общината

Подобряването на инфраструктурата в Община Брезник е ключов фактор за нейната икономическа и социална устойчивост. Реконструкцията и модернизацията на основните инфраструктурни мрежи, като водоснабдителни и канализационни системи, пътна мрежа и улично осветление, както и подобряването на образованието, са стратегически важни за качеството на живот на жителите и за привлекателността на общината за инвеститори.

Специфична цел 2.1: Подобряване състоянието на водоснабдителната и канализационна мрежа чрез реконструкция и рехабилитация

Анализ:

Водоснабдителната и канализационната мрежа на Община Брезник е в лошо състояние, което води до значителни загуби на вода и сериозни проблеми със здравето на населението. Остатъчни повреди в тези системи увеличават разходите за поддръжка и водоснабдяване, както и рисковете от замърсяване на водоизточниците и вредни екологични последици.

Предложения за изпълнение на целта:

1. **Подробен анализ на състоянието на инфраструктурата:** Провеждането на технически анализ на водоснабдителните и канализационни мрежи, включително локализиране на проблемни участъци и оценка на необходимите ремонти и реконструкции.
2. **Разработване на план за реконструкция:** Създаване на поетапен план за обновление и рехабилитация, като приоритет се отдава на най-критичните участъци от мрежата, които са най-засегнати от аварии и повреди.
3. **Търсене на финансиране:** Активно търсене на средства чрез национални и европейски фондове за финансиране на проектите за модернизация на мрежите.
4. **Организиране на обществени поръчки:** За ефективно изпълнение на проектите е важно да се организират публични търгове за избор на квалифицирани изпълнители, които ще гарантират качественото и навременно изпълнение.

Специфична цел 2.2: Подобряване състоянието на уличната мрежа и уличното осветление; подобряване състоянието на общинската пътна мрежа

Анализ:

Лошото състояние на уличната и пътната мрежа в общината води до неудобства за местните жители и намалява качеството на транспортната инфраструктура. Също така, остарялото и неефективно улично осветление създава проблеми със сигурността и енергийната ефективност.

Предложения за изпълнение на целта:

1. **Изготвяне на карта на проблемните участъци:** За да се оптимизира ремонтът и рехабилитацията, е необходимо да се изготви карта, която да показва най-критичните точки на уличната мрежа и пътищата в общината.
2. **Приоритетно ремонтиране на основни участъци:** Извършване на ремонти по най-засегнатите участъци и осигуряване на средства за пълна рехабилитация на пътната мрежа.
3. **Модернизация на уличното осветление:** Замяна на остарелите осветителни тела с енергийно ефективни решения, като LED лампи, които не само ще намалят разходите за енергия, но и ще подобрят осветеността и сигурността в населените места.
4. **Програма за редовна поддръжка на пътища и улично осветление:** Разработване на дългосрочен план за поддръжка и профилактика на пътната мрежа и уличното осветление, за да се предотвратят бъдещи проблеми.

Специфична цел 2.3: Повишаване качеството на образование и адаптирането му към новите потребности на местната икономика

Анализ:

Качественото образование е основа за бъдещото развитие на общината, но текущите учебни програми не са напълно адаптирани към нуждите на местната икономика. Промени в образователната система, които да отговорят на потребностите на бизнеса и пазара на труда, ще спомогнат за подготовката на младите хора за реализация в региона.

Предложения за изпълнение на целта:

1. **Проучване на нуждите на местната икономика:** Провеждане на консултации с местните предприятия и анализ на потребностите на трудовия пазар, за да се идентифицират най-важните умения и квалификации, които трябва да бъдат включени в учебните програми.
2. **Разработване на нови учебни програми:** Създаване на учебни програми и курсове, които отразяват актуалните тенденции и нужди на местния бизнес, включително специализирани курсове за нови технологии, устойчиво развитие и предприемачество.
3. **Сътрудничество с местния бизнес:** Осигуряване на партньорства между образователните институции и местните предприятия за организиране на стажове, практически обучения и работни места за ученици и студенти.
4. **Модернизация на учебните материали и технологии:** Осигуряване на съвременни учебни материали, технологии и оборудване в училищата и учебните центрове, които ще подобрят качеството на обучението и ще подготвят учениците за бъдещата им професионална реализация.

Заключение

Подобряването на инфраструктурата в община Брезник е жизненоважно за нейната социално-икономическа устойчивост и благосъстоянието на местните жители. Чрез осъществяване на предложените действия в рамките на специфичните цели, общината може да постигне значителен напредък по отношение на подобряване на жизнената среда и икономическата активност. Ключово значение има мобилизирането на ресурси, както и координацията между местната власт, бизнеса и гражданското общество за успешното изпълнение на тези проекти.

Препоръки за изпълнение на цел 3:

1. **Инвестиране в реставрация и консервиране на културни обекти:**
    - Планиране на проекти за реставрация на исторически обекти в съответствие с националните и европейски стандарти за опазване на културното наследство.
    - Използване на средства от европейските фондове за културно наследство и туризъм.
2. **Развитие на туристическата инфраструктура:**
    - Създаване на туристически маршрути, които обхващат културни и исторически забележителности, и организиране на информационни кампании за популяризиране на тези маршрути.
    - Осигуряване на инфраструктура за посетители, като туристически информационни центрове, указателни табели, и онлайн платформи за реклама на културните атракции.
3. **Подобряване на социалните и здравни услуги:**
    - Инвестиране в модернизация на социалните и здравни заведения в общината, включително закупуване на ново медицинско оборудване и обучение на персонала.
    - Разширяване на достъпа до социални услуги и осигуряване на специализирани програми за възрастни хора, хора с увреждания и други уязвими групи.
4. **Организиране на културни събития и фестивали:**
    - Създаване на годишен културен календар, включващ традиционни събития, фестивали, изложби, и работилници за местни творци.
    - Подкрепа за местни артисти и организации чрез субсидии и партньорства за организиране на културни инициативи.
5. **Маркетинг и реклама:**
    - Разработване на маркетингови стратегии, които да популяризират не само културното наследство, но и културния живот в общината, като важен елемент за привличането на туристи и инвестиции.
    - Използване на социални медии и дигитални платформи за популяризиране на Брезник като туристическа дестинация.

Заключение:

Изпълнението на специфичните цели за изграждане на привлекателна среда за живот и опазване на културното наследство в община Брезник е ключов етап за устойчивото развитие на региона. Правилното съчетаване на културни, социални и инфраструктурни проекти може значително да повиши качеството на живот на местните жители и да постави Брезник на картата като важна туристическа дестинация. Препоръчва се по-тясно сътрудничество между местната власт, бизнес и

гражданско общество за успешното изпълнение на тези цели и изграждането на стабилна икономическа и социална основа за бъдещето на общината.

Обзорен анализ на трите дейности и обобщение на изводите и препоръките

Общата цел 3 на община Брезник, свързана с изграждането на привлекателна среда за живот и опазването на културното наследство, обхваща три основни специфични цели: опазване и популяризиране на културно-историческото наследство, осигуряване на качествени и достъпни социални и здравни услуги, и развитие на културния живот на общината. Всеки от тези елементи играе същевременно ключова роля в подпомагането на устойчивото развитие на региона и в повишаване качеството на живот на неговите жители.

1. Опазване и популяризиране на културно-историческото наследство с цел развитие на туристическия потенциал (Специфична цел 3.1)

Изводи:

- Културно-историческото наследство на Брезник представлява значителен ресурс за икономическо развитие чрез туризъм.
- Липсват достатъчно организирани инициативи за реставрация, консервиране и популяризиране на културни обекти, което възпрепятства развитието на туристическия сектор.
- Туризмът може да стимулира местната икономика, създавайки работни места и подкрепа за малкия бизнес.

Препоръки:

- Инвестиране в реставрация и консервиране на културни и исторически обекти.
- Разработване на туристически маршрути и информационни табели, които да привлекат туристи.
- Провеждане на маркетингова кампания за популяризиране на туристическите атракции в общината, включително чрез дигитални платформи.

2. Осигуряване на качествени и достъпни социални и здравни услуги (Специфична цел 3.2)

Изводи:

- Достъпът до здравни и социални услуги е основен фактор за благосъстоянието на населението и привлекателността на общината.
- Липсата на качествени здравни и социални услуги създава значителни проблеми за жителите, като намалява качеството на живот и затруднява социалната интеграция.
- Необходими са значителни усилия за модернизация на здравните и социални заведения и осигуряване на квалифициран персонал.

Препоръки:

- Инвестиране в модернизация на здравните и социалните заведения, както и в закупуване на ново оборудване.

- Обучение на персонала, за да се гарантира високо качество на услугите.
- Разширяване на социалните услуги и програми за уязвими групи в общината, като възрастни хора и хора с увреждания.

3. Развитие на културния живот (Специфична цел 3.3)

Изводи:

- Развитие на културния живот ще обогати обществото и ще създаде възможности за социализация, творчество и културна идентичност.
- Културните събития и инициативи могат да играят роля в привличането на посетители и инвеститори.
- Местните творци и културни организации могат да бъдат важен двигател за културно развитие и социално сближаване.

Препоръки:

- Създаване на културен календар с редовни събития, които да привлекат както местни жители, така и туристи.
- Подкрепа за местни артисти и културни организации чрез финансиране и съвместни инициативи.
- Развитие на културни институции и организиране на разнообразни мероприятия, като изложби, фестивали и работилници за деца и възрастни.

Обобщение на изводите и заключенията:

Общо за всички три специфични цели: Основният приоритет за община Брезник е изграждането на устойчива, жизнена среда чрез съхраняване на културното наследство, осигуряване на достъп до качествени социални и здравни услуги и стимулиране на културната активност. Изпълнението на тези цели ще допринесе за подобряване на качеството на живот на местните жители и за привличането на външни инвеститори и туристи, което ще укрепи икономиката на региона.

Основни изводи:

- Инвестициите в опазване на културното наследство могат да бъдат стратегически важни за развитието на туризма и икономиката.
- Качественото здравеопазване и социални услуги са основа за стабилността и социалното благосъстояние на общността.
- Културните инициативи обогатяват социалния живот и могат да стимулират развитието на творчески индустрии.

Заключение и препоръки:

- За успешно изпълнение на общата цел трябва да се осигурят координирани усилия между местната власт, бизнеса и обществото.

- Препоръчва се стратегическо планиране и мобилизиране на ресурси от национални и европейски фондове.
- Наложително е да се проследи ефективността на мерките чрез мониторинг и оценка на напредъка.
- Привличането на туристи и инвеститори изисква интегриран подход, който да включва както културни, така и социални и инфраструктурни подобрения, осигуряващи конкурентоспособност на региона.

Изпълнението на тези стратегически цели ще даде възможност за развитието на Брезник като привлекателно място за живот, работа и туризъм, което ще се отрази положително на социалното и икономическото благосъстояние на общината.

Доклад „ Междинна оценката за изпълнение на плана за интегрирано развитие на община Брезник 2021-2027 г.“ е приет на заседание на общинския съвет гр. Брезник проведено на ……..2025 г. с протокол №……../……. решение №…… /……..